,

TÜRI VALLA HARIDUSVALDKONNA ANALÜÜS JA PIKAAJALINE TEENUSVAJADUSE PROGNOOS

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Aprill 2020

Sisukord

1. METOODIKA 4

2. TÜRI VALLA RUUMIMUSTER JA HARIDUSASUTUSED 6

3. RAHVASTIKUARENGUD TÜRI VALLAS 9

4. ARENGUD TÜRI VALLA HARIDUSVÕRGUS 16

4.1. ALUSHARIDUS 16

4.2. ÜLDHARIDUS 19

4.3. HUVIHARIDUS 22

4.4. TÖÖTAJATE KOOSSEIS 23

4.5. KINNISVARA 25

4.6. FINANTSEERIMINE 27

5. TEENUSEVAJADUSE PROGNOOS 31

5.1. HARIDUSTEENUSE VAJADUSE PROGNOOS 31

5.2. HARIDUSTÖÖTAJATE VAJADUSE PROGNOOS 36

5.3. VALLA RAHVASTIKUPROGNOOS 37

6. ETTEPANEKUD VALLA HARIDUSVÕRGU OPTIMAALSEKS KORRALDUSEKS 39

6.1. VAJALIKUD JA VÕIMALIKUD ÜMBERKORRALDUSED 40

6.2. ÜMBERKORRALDUSTE MÕJUDE HINNANG 41

7. TEGEVUSKAVA 48

LISAD 49

Lisa 1. Valla piirkonnad, kandid ja asustusüksused 49

Lisa 1.1. Lapsed vanuses 0-18 kantides 1.01.2020 50

Lisa 1.2. Sünnid kantides 2014-2019 50

Lisa 2. Rahvastiku vanusstruktuur piirkondades 1.01.2020 51

Lisa 3. Rahvastikuprognoos piirkondades 53

Lisa 3.1. Käru piirkond 53

Lisa 3.2. Oisu-Kabala piirkond 55

Lisa 3.3. Türi tagamaa 57

Lisa 3.4. Türi linn 59

Lisa 3.5. Väätsa piirkond 61

Lisa 3.6. Türi linn ja tagamaa 63

Lisa 4. Rahvastikuprognoosi taastestsenaarium – Türi vald 65

Lisa 5. Õpilaste arv koolides õppeaastatel 2005/2006 kuni 2019/2020 66

Lisa 6. Õpilased põhikoolides elukohapiirkondade ja klasside lõikes õ/a 2019/2020 68

SISSEJUHATUS

Tänapäevane Türi vald ja selle haridusasutuste võrk on kujunenud kuue omavalitsuse liitumise tulemusena. Vallas on kokku 10 haridusasutust 14 tegevuskohas seitsmes erinevas asustusüksuses - kaks lasteaeda, kaks lasteaed-põhikooli, kolm põhikooli, kool erivajadusega lastele, gümnaasium ja muusikakool. Asutustes käib kokku enam kui 1600 last.

Nii nagu kogu Järva maakonna elanike arv on juba pikka aega langustrendis, on ka elanike arv Türi vallas viimase 15ne aasta jooksul järjepidevalt vähenenud. Seejuures on kõige enam kahanenud just koolieas laste arv. Seoses tööealise elanikkonna vähenemisega on järjest enam löögi all valla finantsiline võimekus.

Türi vald on seoses Türi Põhikooli uue hoone ehituse toetusmeetmega võtnud kohustuse ümberkorraldusteks koolivõrgus. Vastavalt Türi Vallavolikogu 26.04.2018 otsusele nr 27, antakse alates 1. septembrist 2022 põhiharidust kõigis kolmes kooliastmes kuni kolmes valla koolis.

Seega seisab vald haridusvõrgu kujundamisel oluliste küsimuse ees, mille langetamiseks on vajalik probleemkohtade analüüs ja tulevikuarengute prognoosimine. Käesoleva töö eesmärgiks on anda sisend otsuste tegemiseks valla haridusvõrgu tuleviku osas.

Töö on koostatud seitsmes osas. Esimeses osas on välja toodud analüüsi metoodika. Teises osas on välja toodud valla haridusasutused ja analüüsitud ruumimustrit. Kolmandas osas käsitletakse toimunud rahvastikuarenguid. Neljas osa sisaldab ülevaadet valla haridusvõrgust, õpilasrändest ja koolipidamise finantsvaatest. Viiendas osas on välja toodud rahvastikuprognoos ning sellest tulenev valla teenusevajaduse prognoos nii alus- kui ka üldhariduse kohta. Kuuendas osas on esitatud ettepanekud haridusvõrgu korrastamiseks ja hinnatud nende mõjusid. Viimases osas on tehtud tegevuskava ettepanek lähiaastateks. Analüüsi lisades on välja toodud rahvastiku rahvastikuprognoosi ja koolide õpilaste info piirkondade kaupa.

Töö on koostatud OÜ Cumulus Consulting konsultantide poolt. Analüüsi koostajad tänavad Türi Vallavalitsust ja haridusasutusi meeldiva koostöö eest.

1. Metoodika

Ajalooliselt on tänapäevane Türi vald tekkinud kuue omavalitsuse ühinemise tulemusena. Analüüsis on vallas eristatud viis piirkonda:

- Käru piirkond - asustusüksused 2017.a.haldusreformi eelse Käru valla piirides;
- Oisu-Kabala piirkond - asustusüksused 2005.a. haldusreformi eelse Oisu ja Kabala valla piirides;
- Türi linna tagamaa - asustusüksused 2005.a. haldusreformi eelse Türi valla piirides;
- Türi linn kui asustusüksus;
- Väätsa piirkond - asustusüksused 2017.a. haldusreformi eelse Väätsa valla piirides.

Analüüsis on andmete esitamise perioodiks valitud vastavalt andmete kättesaadavusele ja analüütilisele otstarbekusele kuni viimased 15 aastat.

Valla rahvastikuülevaates on kasutatud järgnevaid rahvastikuregistri andmeid:

- rahvastiku soo-vanusjaotus 1. jaanuari seisuga aastatel 2014-2020;
- elussünnid ja surmad aastatel 2014-2019;
- sisse-, välja- ja siseränne aastatel 2014-2019.

Piirkondade rahvaarvus ei sisaldu Türi valla täpsusega registreeritud elanike andmed (1.01.2020 seisuga 26 isikut). Rahvastikuregistri andmed piirkondade kohta on aluseks demograafilise prognoosi koostamisele.

Haridusülevaates on kasutatud Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmeid Türi valda registreeritud elanikest õppijate ja valla haridusasutustes õppivate isikute kohta alus-, üld- ja huvihariduse tasemel. Üldhariduskoolides on arvestatud ainult statsionaarses õppevormis õppijatega.

Kasutatud on valla- ja asutuste arengudokumentides, vallaeelarves ning teistes vallavalitsuse poolt edastatud ja avalikult kättesaadavates dokumentides sisalduvat infot. Samuti erinevate riiklike andmekogude andmeid.

Türi valla lasteaia laste ja õpilaste arvu prognoos annab ühe lähtekoha tuleviku haridusvõrgu kujundamiseks. Laste arvu prognoosi aluseks on Türi valla viie piirkonna rahvastikuprognoosid, mis on koostatud enimkasutataval kohortkomponendi ehk vanusnihke meetodil.

Vanusenihke meetodil koostatud prognoos näitab rahvastikku moodustavate aastakäikude suuruse sammsammulist teisenemist ühest kalendriaastast järgmisse. Igal aastal lisab sündimus prognoositavasse rahvastikku ühe uue sünnipõlvkonna, vanemate aastakäikude suurus aga väheneb surnute arvu võrra. Avatud rahvastiku puhul muudab aastakäikude suurust ka ränne. Vanusnihke põhimõttel tehtud prognoosi väljund on eri aastakäikude suurus tulevikus.

Tulevast rahvaarvu ja rahvastiku koosseisu mõjutavad kaks olulist tegurit — prognoosi hetkeks kujunenud rahvastiku vanuskoosseis ja see, mis juhtub sündimuse, suremuse ja rändega prognoosiperioodil. Prognoosi lähteaasta rahvastiku vanuskoosseis on prognoosi hetkeks juba kujunenud ehk see mõjutab ühtemoodi kõiki prognoosi stsenaariume. Seega tekib stsenaariumide vaheline erinevus sündimus-, suremus- ja rändekäitumisest.

Prognoos on koostatud aastateks 2020-2040, mis demograafilisel ajaskaalal vastab enam kui ühe põlvkonna pikkusele vaatele. Kuni 16 aastasel perioodil on rahvastikuarengute peamiseks mõjutajaks rändeprotsessid, seejärel aga eelkõige soo-vanuskoosseis ning sündimus- ja suremuskäitumine. Milliseks reaalsuses kujuneb rahvastiku dünaamika esimesel prognoosipoolel, sõltub seega peamiselt siiski lähituleviku tegelikust rändekäitumisest.

Prognoos lähtub stabiilse arengu eeldusest ehk ei näe ette suuri ja ootamatuid muutusi, mida on võimatu ennustada. Samas peab arvestama, et majandus on tsükliline ja kriisid omavad olulist mõju elanikkonna rände- ja ka sündimuskäitumisele.

Prognoosi peamiseks väljundiks on Türi valla igale piirkonnale koostatud baas-stsenaarium ja rände-stsenaarium. Baasstsenaariumis eeldatakse tavapäraselt, et tegemist on suletud rahvastikuga, mis tähendab, et selle koostamisel rännet ei arvestata ning analüüsitakse tänase sündimus- ja suremuskäitumise mõju tuleviku rahvastiku arengule. Seega iseloomustab baasstsenaarium tänaseks kujunenud rahvastiku sisemist taastevõimet piirkondades. Rände-stsenaariumis on arvestatud piirkondade lõikes soo ja vanuse lõikes erineva rändekäitumisega. Prognoosistsenaariumite koostamiseks on kasutatud tarkvara Spectrum.

Vanusnihke meetodil rahvaarvu prognoosimise aluseks on andmed uuritava rahvastiku soo-vanuskoosseisu kohta ning prognoosimisel on keskseteks näitajateks summaarne sündimuskordaja (eeldatav elussündide arv sünnituseas naise kohta) ja oodatav eluiga sünnihetkel[1] (eraldi mehed ja naised). Valla prognoosi koostamisel on lisaks eelpool kirjeldatud Rahvastikuregistri andmetele kasutatud järgnevaid andmeid:

1) Statistikaameti andmed:
   - Meeste ja naiste oodatav eluiga sünnihetkel Järva maakonnas 2017/2018;
   - sündimuse vanuskordajad Järva maakonnas 2014-2018.
2) Analüüsi koostajad on arvestanud piirkondade summaarsed sündimuskordajad 2014-2019.

Täpsema teenusevajaduse määramiseks on kaasnevalt rahvastikuprognoosiga koostatud haridusanalüüs, mis põhineb Eesti Hariduse Infosüsteemi andmetel õppeaastate 2015/2016 kuni 2019/2020 kohta. Põhikoolides ja gümnaasiumis on käsitletud ainult statsionaarset õpet. Lähtuvalt analüüsist on püstitatud järgnevad eeldused, mis jäävad kehtima kogu prognoosiperioodi jooksul:

- alushariduses (sõime- ja lasteaiakohad) osalevad 1,5 kuni 6 (k.a.) aastased lapsed, põhihariduses osalevad 7-15 aastased lapsed ja gümnaasiumihariduses 16-18 aastased lapsed;
- põhikooli ja gümnaasiumi teenusevajadus tekib jooksva aasta 1. septembri seisuga. Arvestatud on proportsiooniga, mille kohaselt läheb 1 klassi 74% siseneva aasta ja 26% sellest vanema aasta lastest;
- lasteaialaste ning põhikooli- ja gümnaasiumiõpilaste osakaal vastavas eas lastest on arvestatud õppeaasta 15/16 kuni 18/19 aastakeskmisena. Lasteaias käib 86% vanuserühma lastest, statsionaarses õppes omandab põhiharidust 99% vanuserühma lastest ja statsionaarses õppes gümnaasiumiharidust 51% vanuserühma lastest[2].

Prognoosi väljundiks on hinnanguline teenusevajadus alus-, põhikooli- ja gümnaasiumihariduse kohta. Prognoosi tulemused ja täpsemad eeldused on esitatud peatükis 4, piirkondade lõikes peatükkides 5-7 ja töö lisades.

[1] Oodatava eluea kasv ei oma olulist mõju lasteaialaste ja kooliõpilaste arvukusele

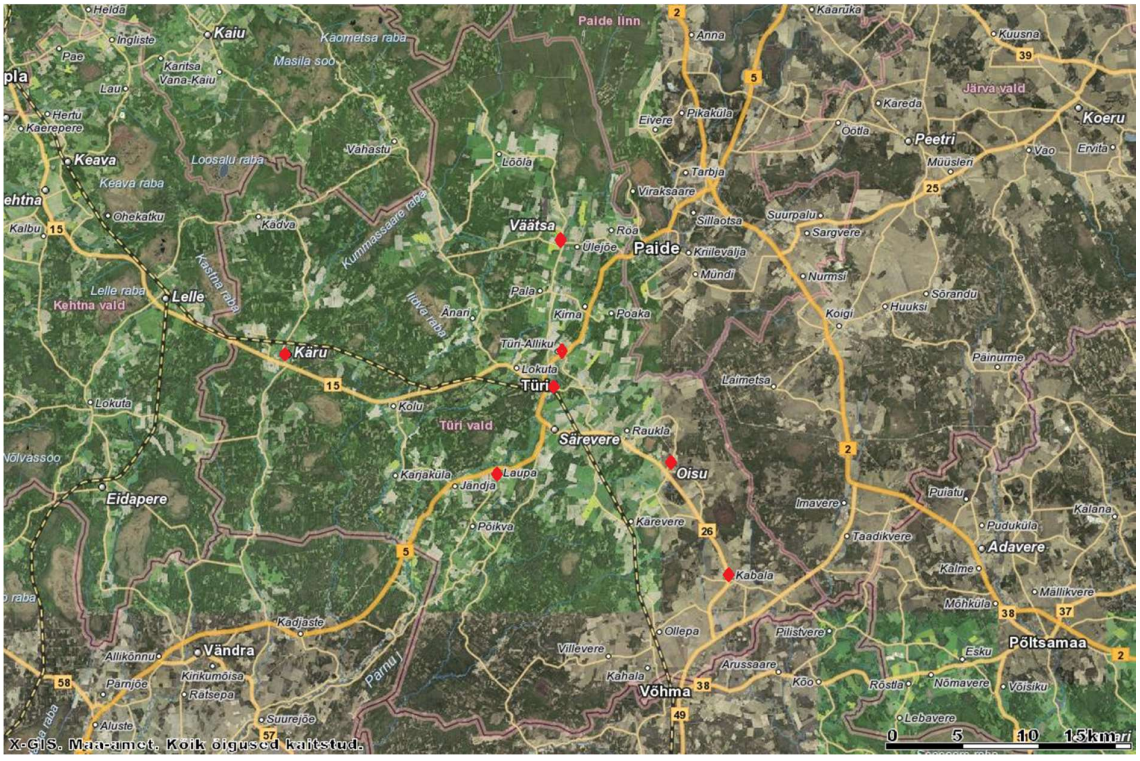
[2] Rahvastikuregistri ja EHIS andmete võrdlus

2. Türi valla ruumimuster ja haridusasutused

Türi vald asub Järvamaa edelaosas. Valla naabriteks on Kehtna ja Rapla vald (Rapla maakond), Põhja-Pärnumaa vald (Pärnu maakond), Põhja-Sakala vald (Viljandi maakond), Järva vald ja Paide linn (Järva maakond). Valda läbivad mitu suurt maanteed (Pärnu-Rakvere-Sõmeru, Tallinn-Rapla-Türi-Viljandi, Tallinn-Imavere-Viljandi) ja Tallinn-Lelle-Viljandi raudtee.

Tänapäevane Türi vald ja selle haridusasutuste võrk on kujunenud kuue omavalitsuse liitumise tulemusena. 2005. aastal ühinesid neli omavalitsust - Türi linn, Türi vald, Oisu vald ja Kabala vald. 2017. aastal ühinesid moodustunud Türi vallaga Käru (varemalt Rapla maakonnas) ja Väätsa vald. Vallas on kokku 10 haridusasutust 14 tegevuskohas seitsmes erinevas asustusüksuses (joonis 1):

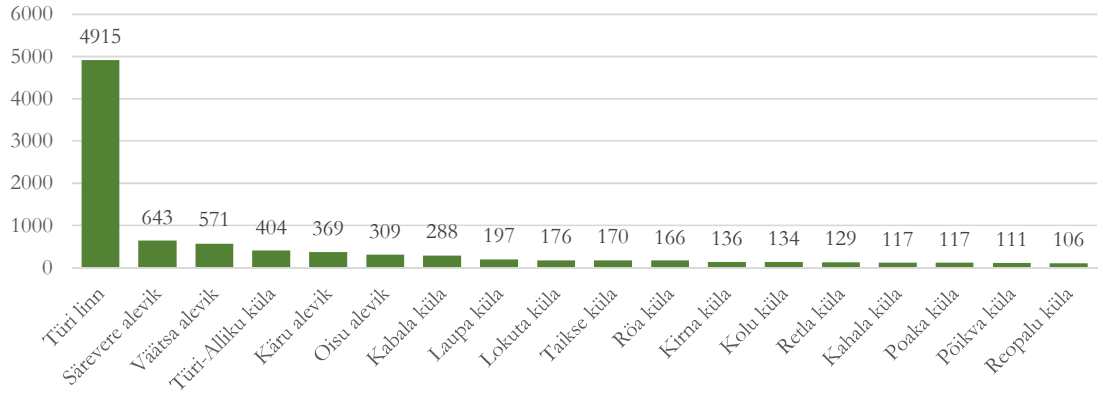
- Käru Põhikool on ühes hoones tegutsev lasteaed-kool Käru alevikus;
- Laupa Põhikool Laupa külas;
- Retla-Kabala Kool on lasteaed-kool kolmes tegevuskohas - Oisu alevikus lasteaed ja põhikool kahes erinevas hoones, Kabala külas lasteaed ning põhikooli I ja II kooliaste ühes hoones;
- Türi Lasteaed kolmes tegevuskohas – 2 hoonet Türi linnas ja 1 Türi-Alliku külas;
- Türi Põhikool Türi linnas;
- Türi Ühisgümnaasium Türi linnas;
- Väätsa Põhikool Väätsa alevikus;
- Väätsa Lasteaed Väätsa alevikus;
- Türi Kevade Kool on 9-klassiline kool mõõduka ja raske vaimupuudega lastele Türi linnas;
- Türi Muusikakool on huvihariduskool Türi linnas.

Joonis 1. Haridusasutuste paiknemine Türi vallas

Türi vallas elas rahvastikuregistri andmetel seisuga 1.01.2020 10 769 inimest (arvestamata omavalitsuse täpsusega registreeritud elanikkonda 10 740 inimest). Lisaks käesolevas analüüsis

kasutatavale piirkondlikule jaotusele on vallas eristatud 19 kanti, milles kokku on 58 asustusüksust – vallakeskus Türi linn, neli alevikku (Särevere, Väätsa, Käru, Oisu) ja 54 küla. Valla asustustihedus on 10,7 in/km². Türi vald on selgelt ühe suure tõmbekeskusega omavalitsus – ligi pool rahvastikust elab Türi linnas (joonis 2)

Joonis 2. Elanike arv Türi valla suuremates asustusüksustes 1.01.2020

Kehtestatud Järva ja Rapla maakonnaplaneeringutes 2030+ määratud hierarhia järgi asub Türi vallas üks piirkondlik keskus, üks kohaliku tasandi keskust ja kolm nn lähikeskust:

- Türi piirkondlik keskus (pakub valdavalt kohalikke kvaliteetteenuseid ning teenindab väiksemat arvu elanikke kui maakondlik keskus. Keskusesse on koondunud töökohad ja haridusasutused ning keskus on oluline piirkonna arengu eestvedajana);
- Käru kohalik keskus (pakub kodukoha lähedal esmavajalikke teenuseid. Keskus, mis võib, kuid ei pruugi olla ka oluliseks kohaliku tasandi töökohtade pakkujaks);
- Kabala, Oisu ja Väätsa lähikeskus (pakub kohaliku keskusega võrreldes suhteliselt väiksemat hulka teenuseid, kuid mille roll on oluline üksikute kodulähedaste teenuste pakkumisel).

Järva maakonna eripäraks on asjaolu, et maakonna keskel asub kaks suuremat linna. Teineteisest vaid 13 kilomeetri kaugusel paiknevad Paide ja Türi linn on rahvaarvult ja majandustegevuse mahult selgelt maakonna suurimad asustusüksused, maakonna ja linnade vaheliste paikkondade elanikud kasutavad mõlema linna poolt pakutavaid töökohti ja teenuseid.

Analüüsis eristatud Türi valla piirkondi iseloomustavad eelkõige järgnevad eripärad:

- Käru piirkonna (578 elanikku) rahvastik on koondunud Käru alevikku ja selle ümbrusesse Tallinn-Rapla-Türi-Viljandi maantee ümbrusesse. Käru alevikul on ühendus Türi linnaga nii maanteed kui ka raudteed mööda;
- Oisu-Kabala piirkond (1733 elanikku) jaotub neljaks kandiks, kolm neist (Taikse, Oisu, Kabala) paiknevad Türi-Viljandi maantee joonel. Linnale lähim Taikse kant on olemuselt otsene linna tagamaa. Oisu ja Kabala kandi rahvastik on peamiselt koondunud samanimelistesse lähikeskustesse. Ollepa kandil on küll raudteeühendus Türiga, kuid vahetu asukoht Võhma linna (Põhja-Sakala Vald) külje all tingib teenuste tarbimise pigem Türi vallast väljaspool;
- Türi tagamaa (2257 elanikku) suurimad asulad (Särevere alevik ja Türi-Alliku küla) paiknevad vahetult Türi linna kõrval, keskuse potentsiaaliga asulad piirkonnas puuduvad;
- Türi linnal on vallas geograafiliselt ja liikumisteede seisukohast keskne asukoht, ajaline vahemaa ka valla äärealade asustusüksustega jääb (vaid väheste eranditega) poole tunni autosõidu raamesse;

- Väätsa piirkonnas (1257 elanikku) on kolmveerand rahvastikust koondunud Väätsa alevikku ja selle lähiümbrusesse, eelkõige Paide linna piiri lähistele. Kuigi vahemaad ei ole suured, on geograafiliselt peamine tõmbekeskus piirkonnale Paide linn.

Haridusasutuste asukohaasulate kaugus vallakeskusest ja omavahelised vahemaad on pigem väikesed. Mõnevõrra eraldiseisev on ainult Käru alevik, kuid ka sealt on vallakeskusesse sõiduaega vähem kui paarkümmend minutit (tabel 1).

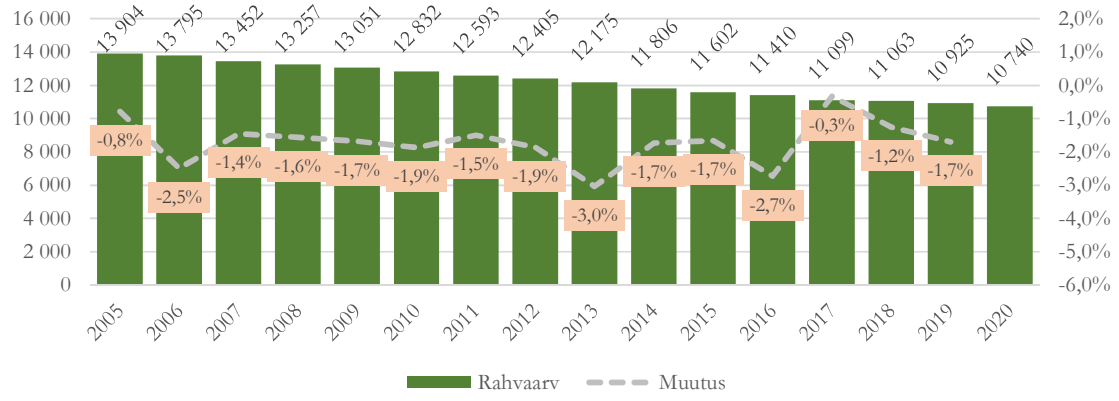
Tabel 1. Haridusasutuste asukoha asustusüksuste vahemaad (Regio veebikaart)

Vahemaa (minutit sõiduaega)	Vahemaa (kilomeetrit)							
	Türi	Türi-Alliku	Laupa	Väätsa	Käru	Oisu	Kabala	Paide
Türi		2	8	10	19	12	20	13
Türi-Alliku	3		10	8	21	12	20	11
Laupa	8	10		18	20	14	23	21
Väätsa	9	8	17		29	21	29	7
Käru	15	17	16	25		31	39	32
Oisu	11	11	12	19	26		9	23
Kabala	17	17	17	25	31	7		31
Paide	13	10	20	8	28	21	26	

Paidesse on kõikidest piirkondadest sõiduaeg maksimaalselt 30 minutit.

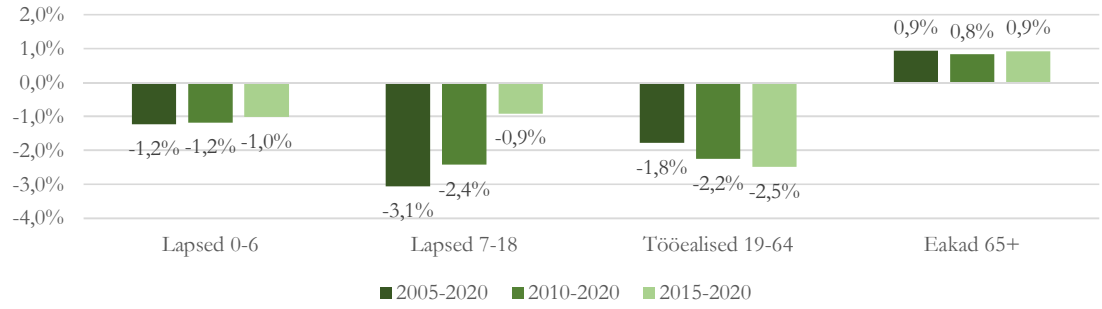
3. Rahvastikuarengud Türi vallas

Nii nagu kogu Järva maakonna elanike arv näitab langustrendi, on ka elanike arv Türi vallas viimase 15ne aasta jooksul järjepidevalt vähenenud. Seda kokku u 3 200 inimese võrra (-23%), mis teeb aastakeskmiseks kahanemiseks 1,5% (joonis 3).

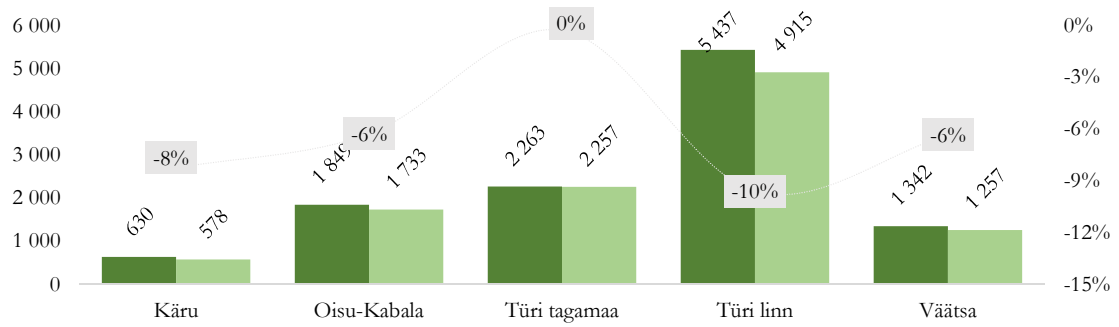
Joonis 3. Rahvaarvu muutus Türi vallas 2005-2020 (Rahvastikuregister)

Enim (48% võrra) on kahanenud 7-18-aastaste laste arv. Tööealiste arv on kahanenud 27% ning koolieelikute arv 18%. Ainsana on suurenenud 65-aastaste ja vanemate elanike arv (14%). Kui koolieelikute aastakeskmine kahanemise tempo on püsinud stabiilsena ja 7-18-aastaste kahanemise tempo viimasel viiel aastal vähenenud, siis tööealiste kahanemise tempo on kiirenenud (joonis 4).

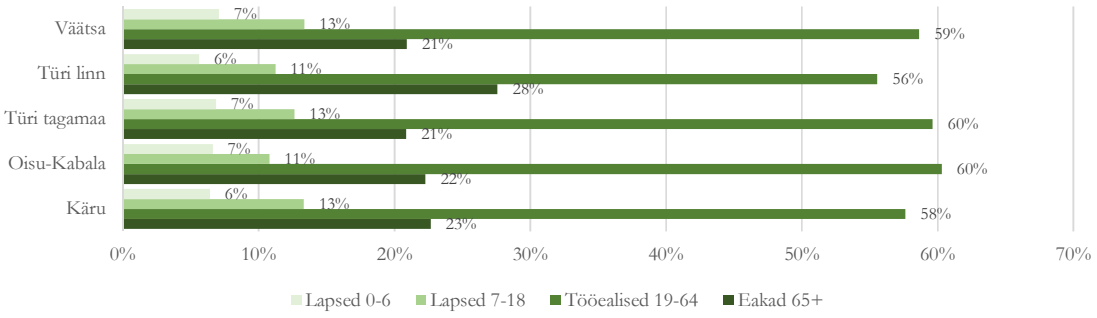
Joonis 4. Rahvaarvu aastakeskmine muutus vanuserühmades 2004-2019 (Rahvastikuregister)

Piirkonnad ja kandid erinevad üksteisest rahvaarvu, rahvastiku vanusjaotuse ning ka neis aset leidnud rahvastikuarengute vaates. Viimase viie aasta jooksul on rahvaarv kahanenud kõige enam Türi linnas, püsides samal ajal linna tagamaal stabiilsena. Teistes piirkondades jääb langus 6%-8% vahemikku (joonis 5).

Joonis 5. Rahvaarvu muutus piirkondades 2015-2020 (Rahvastikuregister)

Noorima rahvastiku koosseisuga on Türi linna tagamaa ja Väätsa piirkond, kus lapsi vanuses 0-18 eluaastat on 20% rahvastikust. Türi linnas on noorte ja tööealiste osakaal tulenevalt eakate suuremast arvukusest tagasihoidlikum (joonis 6).

Joonis 6. Rahvastiku vanusjaotus piirkondades (Rahvastikuregister)

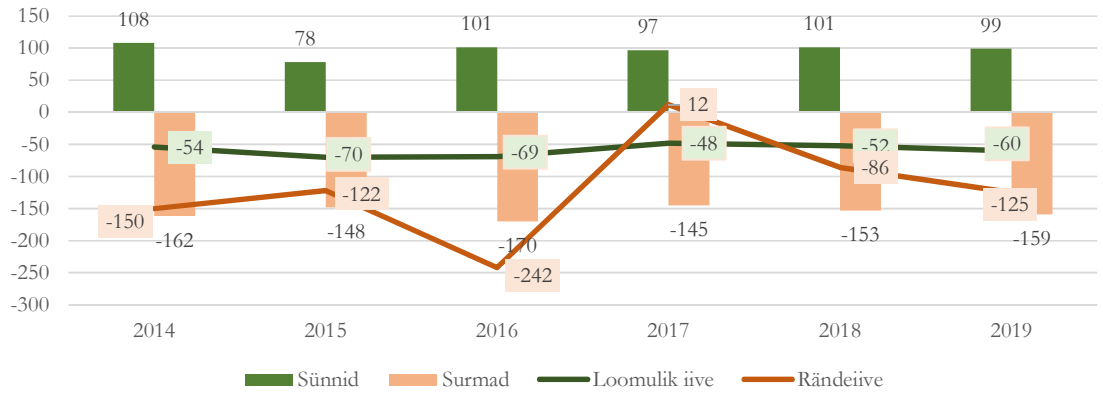
Kantide vaates on erinevused veel suuremad. Kõige kiiremini on suhtes kandi kogurahvastiku elanike kaotanud väiksemad ääremaa kandid. Noorte osakaal rahvastikus on kõrgem peamiselt vahetult Türi või Paide linnaga piirnevates kantides (tabel 2).

Tabel 2. Rahvaarv, vanusjaotus ja rahvaarvu muutus kantides 2015-2020 (Rahvastikuregister)

Piirkond	Kant	0 –6	7 – 18	19 – 64	65+	Kokku	0-18	19-64	65+	Muutus 15-20	Muutus 15-20
Käru	Kullimaa	0	1	6	3	**10**	10%	60%	30%	-8	-44%
Käru	Kädva	7	9	43	21	**80**	20%	54%	26%	-5	-6%
Käru	Käru	30	67	284	107	**488**	20%	58%	22%	-39	-7%
Oisu-Kabala	Kabala	30	41	255	106	**432**	16%	59%	25%	-20	-4%
Oisu-Kabala	Oisu	32	75	401	142	**650**	16%	62%	22%	-57	-8%
Oisu-Kabala	Ollepa	25	33	185	61	**304**	19%	61%	20%	-39	-11%
Oisu-Kabala	Taikse	28	38	204	77	**347**	19%	59%	22%	0	0%
Türi tagamaa	Kirna	20	40	201	76	**337**	18%	60%	23%	17	5%
Türi tagamaa	Kolu	18	22	112	54	**206**	19%	54%	26%	19	10%
Türi tagamaa	Laupa	18	41	223	89	**371**	16%	60%	24%	6	2%
Türi tagamaa	Türi	91	173	754	239	**1 257**	21%	60%	19%	-49	-4%
Türi tagamaa	Änari	8	9	56	13	**86**	20%	65%	15%	1	1%
Türi linn	Türi linn	276	552	2731	1356	**4 915**	17%	56%	28%	-522	-10%
Väätsa	Lõõla	3	16	72	32	**123**	15%	59%	26%	-27	-18%
Väätsa	Piiumetsa	4	9	44	19	**76**	17%	58%	25%	-5	-6%
Väätsa	Reopalu	1	4	76	25	**106**	5%	72%	24%	-25	-19%
Väätsa	Saueaugu	3	1	13	3	**20**	20%	65%	15%	2	11%
Väätsa	Väätsa	78	138	532	184	**932**	23%	57%	20%	-30	-3%
Türi vald	**Kokku**	**672**	**1269**	**6192**	**2607**	**10 740**	**18%**	**58%**	**24%**	**-781**	**-7%**

Rahvaarvu muutused on toimunud nii negatiivse loomuliku iibe kui ka rändeiibe tulemusena.

Perioodil 2014-2019 on aastakeskmiselt sündinud 97 last ja surnud 155 inimest ehk loomuliku iibe tulemusena on elanike arv vähenenud keskmiselt 58 võrra aastas. Rändeiibe tulemusel on elanike arv vähenenud keskmiselt 133 võrra aastas. Kui sündide ja surmade arvus on aastate lõikes kõikumised suhteliselt väikesed, siis rändeliikumised on aastate lõikes oluliselt suurema volatiilsusega. Mööndustega tuleb suhtuda eelkõige 2017 ja 2018 aasta rändenumbritesse, mis on osalt mõjutatud rahvastikuregistri andmete metoodika muutusest, sh valla täpsusega elanikkonna registreerumisest konkreetsesse elukohta (joonis 7).

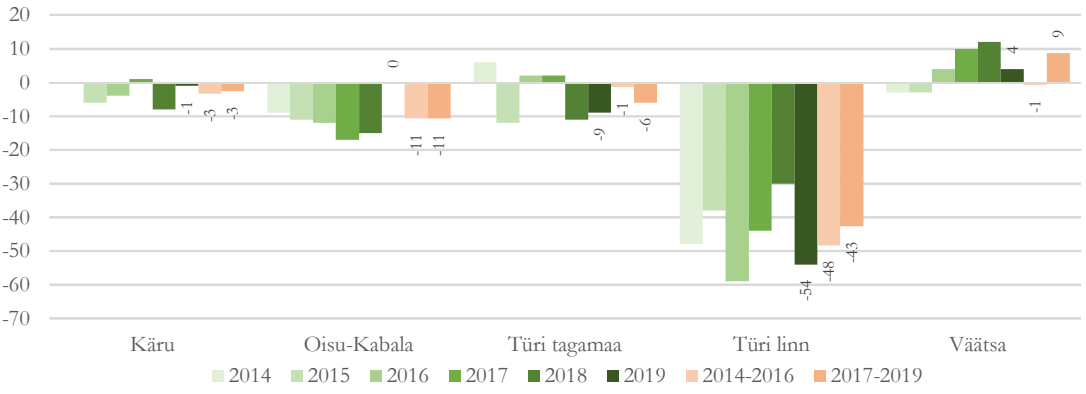
Joonis 7. Loomulik- ja rändeiive Türi vallas 2014-2018

Sündide arv piirkondades sõltub fertiilses eas naiste arvust ja kohalikust sündimuskäitumisest. Samas sisuliselt näitab see, kui palju on järgnevatel aastatel lapsi, kellega (piirkonna) haridusasutustes arvestada. Türi linnas ja tagamaal on aastakeskmiselt sündinud ligi kolme klassikomplekti[3] jagu lapsi. Oisu-Kabala ja Väätsa piirkonnas vähem kui klassikomplekti jagu ning Käru piirkonnas aastakeskmiselt vaid 6 last (tabel 3).

Tabel 3. Sündide arv piirkondades 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Keskmine
Käru	8	3	7	6	3	6	6
Oisu-Kabala	18	13	18	12	13	19	16
Türi tagamaa	26	16	17	25	20	19	21
Türi linn	47	39	42	37	41	41	41
Väätsa	9	7	17	17	24	14	15

Kokkuvõttes on loomulik iive positiivne ainult Väätsa piirkonnas (perioodil +24 elanikku), mõnel üksikul aastal ka Türi tagamaal (-22). Stabiilselt negatiivne on iive Oisu-Kabala (-64) ja Käru (-18) piirkonnas ning tugevalt negatiivne Türi linnas (-273) (joonis 8).

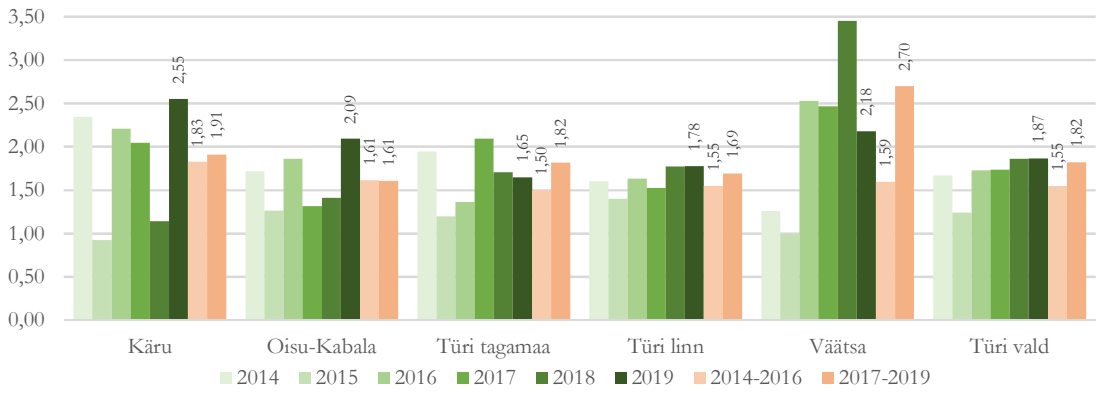

Joonis 8. Loomulik iive piirkondades 2014-2019 (Rahvastikuregister)

Summaarne sündimuskordaja on Türi vallas aastatel 2014-2019 kõikunud vahemikus 1,24-1,87 last viljakas eas naise kohta, mis on allpool rahvastiku taastetaset (keskmiselt 2,1 last). Samas on näitaja viimasel neljal aastal võrreldes Eesti keskmisega (mis oli 2018. aastal 1,67 last viljakas eas naise kohta) mõnevõrra kõrgem. Sündimuskordaja on olnud valla keskmisest kõrgem Käru ja Väätsa

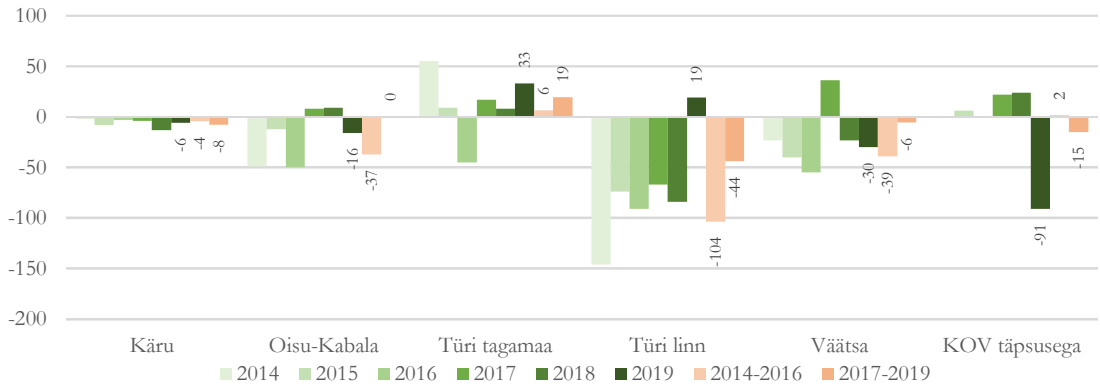
[3] Arvestades klassikomplekti normaalsuuruseks 24 last

piirkonnas. Kõikides piirkondades v.a. Oisu-Kabala on toimunud kasv ka perioodide 2014-2016 ja 2017-2019 võrdluses, seejuures on Väätsa piirkonnas sündimuskordaja ületanud viimasel neljal aastal oluliselt taastetaset (joonis 9).

Joonis 9. Summaarne sündimuskordaja piirkondades 2014-2019[4]

Sisse- ja väljaränne ei jaotu valla territooriumil ühtlaselt. Rändeiive olnud positiivne ainult Türi linna tagamaal. Viimase kolme aasta kokkuvõttes ei ole rände tulemuselt rahvastik vähenenud ka Oisu-Kabala piirkonnas. 2019. aasta andmetes on märgata siiski rahvastikuregistri ümberkorralduste olulist mõju, mitte trendide muutust (joonis 10).

Joonis 10. Rändeiive piirkondades 2014-2019 (Rahvastikuregister)

Võrreldes peamises rändeeas (0-49) rahvastiku vanusstruktuuri (2020 a. andmed) viie aasta taguse ajaga (sh arvestades sünde), on kõikide piirkondade ühisjooneks 20-34 aastaste elanike suur väljaränne, mis moodustab enam kui 85% rändemahust. Nooremates vanuserühmades (kuni 19 eluaastat) on rändeliikumised väheldased. Välja saab tuua vastavate vanuserühmade kasvu Türi linna tagamaal ja kahanemise linnas sees, mis võib olla ka noorte perede linnapiiridest välja kolimise tagajärg (tabel 4).

Tabel 4. Rände kogumõju perioodil 2015 kuni 2020 vastava aasta vanuserühmade võrdluses piirkondade lõikes

	Käru	Oisu-Kabala	Türi tagamaa	Türi linn	Väätsa	Türi vald
0 –4	-4	4	9	1	-11	-1
5 – 9	-1	2	20	-9	11	23
10 – 14	-3	-3	17	-15	5	1
15 – 19	-1	1	13	-14	-9	-10

[4] Konsultandi arvestused rahvastikuregistri ja statistikaameti andmete alusel

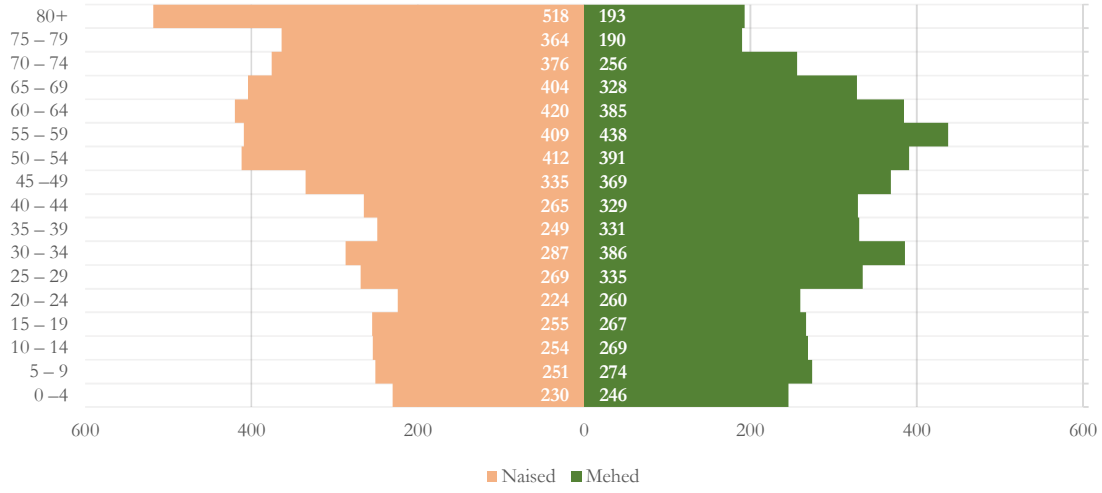
20 – 24	-7	-12	-6	-65	-20	-110
25 – 29	-6	-18	-40	-100	-21	-185
30 – 34	-16	-27	-24	-68	-25	-160
35 – 39	-10	-13	5	-15	-15	-48
40 – 44	4	3	2	-21	0	-12
45 –49	2	3	17	-17	0	5
0-49	**-42**	**-60**	**13**	**-323**	**-85**	**-497**

Vaadeldes täpsemalt haridusasutuste seisukohalt olulist vanuserühma 0-18 ja võrreldes 2020. a. laste arvu viie aasta taguse ajaga (sh arvestades sünde) selgeid vanuselisi ja piirkondlike mustreid välja ei joonistu (tabel 5).

Tabel 5. Rände kogumõju perioodil 2015 kuni 2020 vanuses 0-18 eluaastat piirkondade lõikes

	Käru	Oisu-Kabala	Türi tagamaa	Türi linn	Väätsa	Türi vald
0	1	0	0	2	1	4
1	0	1	-2	5	-5	-1
2	-1	1	3	4	-3	4
3	-4	-1	4	-3	-4	-8
4	0	3	4	-7	0	0
5	1	3	1	-4	0	1
6	1	-1	6	0	3	9
7	-1	0	6	-1	2	6
8	-1	3	4	-2	4	8
9	-1	-3	3	-2	2	-1
10	2	-7	7	2	2	6
11	-1	2	1	2	-1	3
12	-4	-4	4	-7	0	-11
13	0	2	0	-5	3	0
14	0	4	5	-7	1	3
15	1	1	7	0	0	9
16	1	1	3	1	-5	1
17	0	2	-1	-5	-1	-5
18	0	4	0	-4	-2	-2
Kokku	**-6**	**11**	**55**	**-31**	**-3**	**26**

Elanikkonna vanusstruktuur Türi vallas on raskuskeskmega vanemates vanusrühmades (50 ja enam eluaastat), kus viieaastastes kohortides on umbkaudu 700-800 elanikku. Nooremad vanuserühmad on 200-300 elaniku võrra väiksemad. Lähikümnendil sisenevad peamisse viljakasse ikka jätkuvalt väiksemad põlvkonnad (joonis 11).

Joonis 11. Rahvastiku soovanusjaotus Türi vallas seisuga 1.01.2019

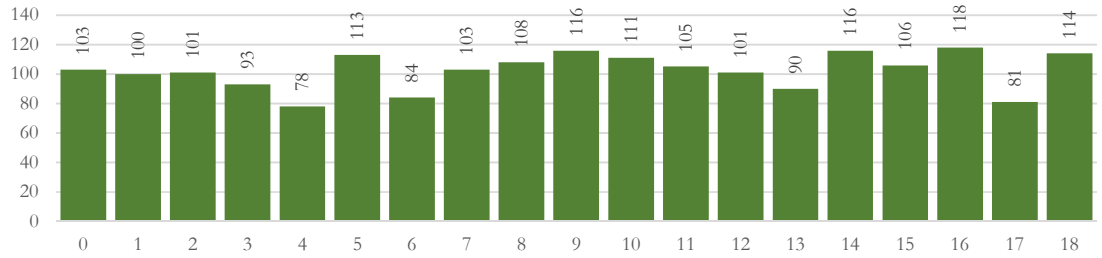
Piirkondade lõikes on rahvastiku soolises ja vanuselises struktuuris olulised erinevused. Elanikkonna keskmine vanus on madalaim Türi tagamaal ja Väätsa piirkonnas, kõrgeim Türi linnas. Ülalpeetavate määr[5] samuti kõrgeim Türi linnas ja ka Käru piirkonnas. Demograafiline töösurve indeks[6] on väärtusest üks madalam kõikides piirkondades ehk eelseisval kümnendil siseneb vallas tööturule 40% vähem inimesi kui sealt vanuse tõttu väljub. Seis on valla keskmisest mõnevõrra parem Käru ja Väätsa piirkonnas ning Türi linna tagamaal. Kui valla tervikvaates on naisi isegi rohkem kui mehi, siis just tuleviku sündimuse seisukohast olulises vanuserühmas 20-39 on naisi võrreldes meestega ligi kolmandiku võrra vähem. Sooline tasakaalustamatus selles vanuserühmas on eriti suur Käru piirkonnas ja väikseim Türi linnas (tabel 6).

Tabel 6. Demograafilised näitajad piirkondades 2020

	Käru	Oisu-Kabala	Türi tagamaa	Türi linn	Väätsa	Türi vald
Keskmine vanus	47	48	45	50	45	**48**
Ülalpeetavate määr	0,62	0,56	0,57	0,68	0,60	**0,63**
Demograafilise tööturusurve indeks	0,80	0,55	0,71	0,58	0,76	**0,61**
Sugude suhe	1,13	1,08	1,02	0,84	1,03	**0,95**
Sugude suhe vanuserühmas 20-39	1,60	1,30	1,31	1,21	1,29	**1,28**

Täpsem elanikkonna soo-vanusjaotus piirkondade lõikes on esitatud töö lisades.

2020. aastaks on Türi valla suuremad laste aastakäigud valdavalt juba sisenenud kooliikka, neist arvukamad vanuserühmad on gümnaasiumi lävel. Teisalt ei ole laste arv vanuses 0-2 eluaastat väga oluliselt väiksem. Kuigi sõltuvalt aastast, on valla haridusvõrgus üldjuhul vajalik ikkagi koolikohtade olemasolu keskmiselt neljale kuni viiele klassikomplektile aastakäigus. Lasteaiaeas laste arvukus sõltub eelkõige tuleviku sündimusest (joonis 12).

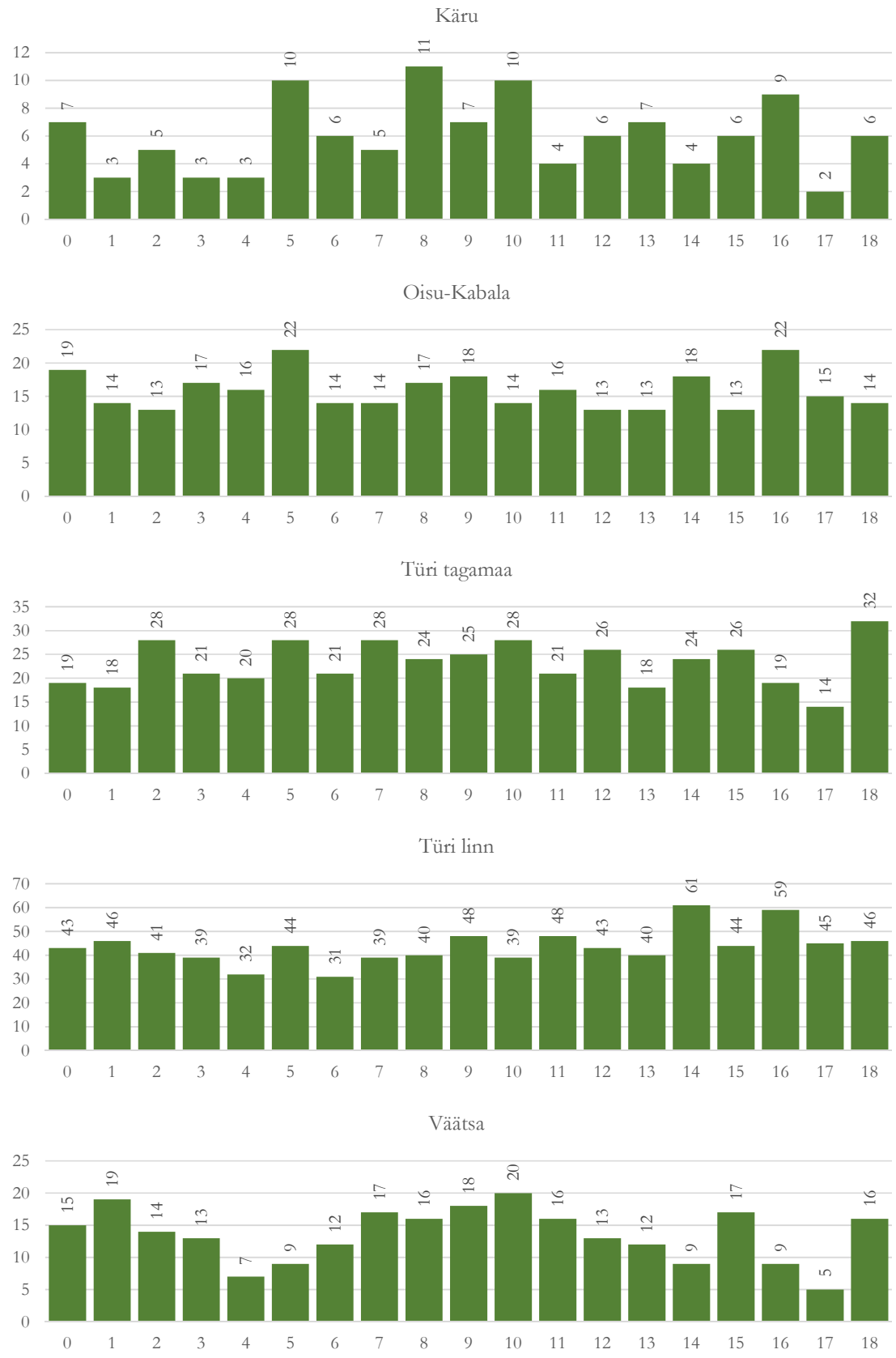
Joonis 12. Laste vanuses 0-18 arv Türi vallas seisuga 1.01.2020

Piirkondade lõikes on laste vanusjaotuses samuti olulised erinevused (joonis 13):

- Käru piirkonnas on laste arv väike, järgnevatel aastatel siseneb põhikooliikka igal aastal üldjuhul vähem lapsi kui sealt väljub. Enamuse aastakäikude suurus ei võimalda õppe korraldamist ilma liitklassideta;
- Oisu-Kabala piirkonnas on laste arv aastati pigem ühtlase jaotusega, aastakäigu keskmine suurus 15-16 last ehk piirkonna peale piisab ühest klassikomplektist;
- Türi linna tagamaal on lapsi aastakäikudes keskmiselt klassikomplekti jagu (vahemikus 18-28 last), suuremad aastakäigud on valdavalt juba põhikoolieas;
- Türi linnas on suurimad aastakäigud sisenemas või väljumas gümnaasiumieast, võrreldes vahepealse madalseisuga on kolm noorimat aastakäiku mõnevõrra suuremad;
- Väätsa piirkonnas on aastased kõikumised laste arvus suured ja arvukamaid aastakäike on nii nooremas kui ka põhikooli vanuses.

[5] Mittetööealiste (0–14-aastased ja üle 65-aastased) elanike arv 100 tööealise (15–64-aastased) elaniku kohta.

[6] Eelseisval kümnendil tööturule sisenevate noorte (5–14-aastased) ja sealt vanuse tõttu väljalangevate inimeste (55–64-aastased) suhe. Kui indeks on ühest suurem, siseneb järgmisel kümnendil tööturule rohkem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb.

Joonis 13. Kuni 18 aastased lapsed Türi valla piirkondades 1.01.2020 (Rahvastikuregister)

4. Arengud Türi valla haridusvõrgus

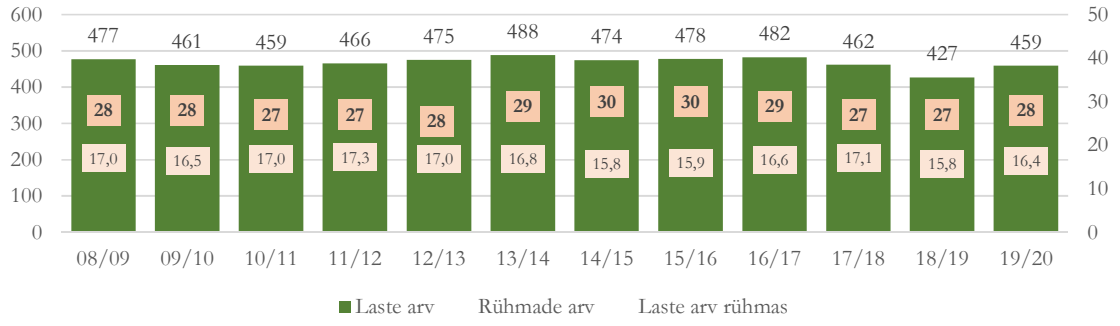
Türi vallas on kokku 10 munitsipaalomandis haridusasutust – kaks lasteaeda, kaks lasteaed-põhikooli, kolm põhikooli, kool erivajadusega lastele, gümnaasium ja muusikakool. Asutustes käib kokku enam kui 1600 last. Piirkondade vaates on asutused jaotunud järgnevalt:

- Käru piirkonnas asub Käru Põhikool, sh lasteaiarühmad;
- Oisu-Kabala piirkonnas on Retla-Kabala Kool, sh Oisu alevikus lasteaed ja põhikool, Kabala külas lasteaed ning põhikooli I ja II kooliaste[7];
- Türi linnas tegutsevad Türi Lasteaed, Türi Põhikool, Türi Ühisgümnaasium, Türi Kevade Kool ja Türi Muusikakool;
- Türi linna tagamaal asub Laupa Põhikool ning Türi Lasteaia rühmad Türi-Alliku külas;
- Väätsa piirkonnas on Väätsa Põhikool ja Väätsa Lasteaed.

Lasteaia- ja koolipiirkondi vallas määratud ei ole. Alus- ja üldharidusasutuste nimekirjades on kokku 1575 Türi valda registreeritud last. Huviharidust omandab kohalikus muusikakoolis 145 ja teistes huvikoolides vallas või mujal[8] 771 valla last.

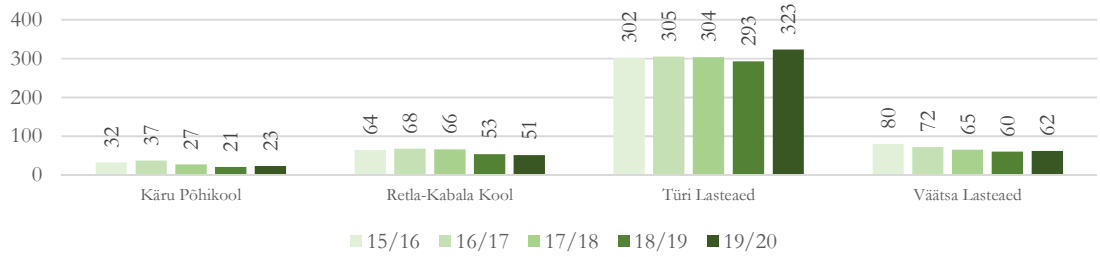
4.1. Alusharidus

Türi valla lasteaedades käib enam kui 450 last. Juba enam kui kümmekond aastat on laste ja rühmade koguarv lasteaedades püsinud suhteliselt stabiilne. Rühmasid on olnud avatud vahemikus 27-30 ja keskmine laste arv rühmas kõikunud vahemikus 15-17 last rühmas (joonis 14).

Joonis 14. Laste ja rühmade arv lasteaedades õppeaastatel 08/09 kuni 19/20

Asutuste lõikes on viimase viie aasta vaates laste arvu langus toimunud kõikides väiksemates lasteaedades, seevastu mõningane kasv on Türi Lasteaias (joonis 15).

Joonis 15. Laste arv lasteaedades õppeaastatel 15/16 kuni 19/20

[7] EHIS andmetes mitmes asukohas tegutsevate lasteaedade ja koolide tegevuskohtade andmeid ei eristata, mistõttu on töös Türi Lasteaia andmed arvestatud Türi linna ning Retla-Kabala Kooli andmeid ei ole ajaloolises- ja üldvaates tegevuskohtade lõikes alati eristatud.

[8] EHIS andmed kogutakse huvikooli juriidilise aadressi järgi ehk mujale registreeritud huvikooli tegevus võib toimuda ka Türi vallas kohapeal.

Õppeaastal 2019/2020 on asutustes kokku 6 sõimerühma, 10 liitrühma ja 12 aiarühma (3-6 aastased lapsed). Vastavalt laste piirarvule rühmas on lasteaiakohti kokku 510 ja vabu kohti 49 ehk valla tervikvaates on täituvus 90%. Asutuste võrdluses on pilt siiski varieeruv (tabel 7):

- Käru Põhikoolis on 2 liitrühma 24 lapsega, keskmiselt 12 last rühmas;
- Retla-Kabala Kooli Oisu õppekohas on 2 liitrühma 23 lapsega, keskmiselt 11,5 last rühmas;
- Retla-Kabala Kooli Kabala õppekohas on 2 liitrühma 28 lapsega, keskmiselt 14 last rühmas;
- Türi Lasteaia Kesklinna hoones on 10 rühma (3 sõimerühma, 1 liitrühm ja 6 aiarühma) 178 lapsega, keskmiselt 17,8 last rühmas;
- Türi Lasteaia Lokuta hoones on 4 rühma (1 sõimerühm ja 3 aiarühma) 76 lapsega, keskmiselt 19 last rühmas;
- Türi Lasteaia Türi-Alliku hoones on 4 rühma (1 sõimerühm ja 3 aiarühma) 70 lapsega, keskmiselt 17,5 last rühmas;
- Väätsa Lasteaias on 4 rühma (1 sõimerühm, 2 liitrühma ja 1 aiarühm) 62 lapsega, keskmiselt 15,5 last rühmas.

Tabel 7. Rühmad ja rühmade täituvus lasteaedades õppeaastal 19/20

Asutus	Rühma nimi	Rühma liik	Kohti	Lapsi	Tegevuskoht	Täituvus	Vabad kohad
Käru Põhikool	Kastanimunad	liitrühm	20	13	Käru	65%	7
Käru Põhikool	Tammetõrud	liitrühm	20	11	Käru	55%	9
Retla-Kabala Kool	Sipsikud	liitrühm	18	14	Kabala	78%	4
Retla-Kabala Kool	Krõllid	liitrühm	18	14	Kabala	78%	4
Retla-Kabala Kool	Linnupesa	liitrühm	18	15	Oisu	83%	3
Retla-Kabala Kool	Naerulind	liitrühm	18	8	Oisu	44%	10
Türi Lasteaed	Vikerkarud 1. rühm	aiarühm	21	21	Kesklinn	100%	0
Türi Lasteaed	Mõmmi-Jõmmikud	aiarühm	20	20	Kesklinn	100%	0
Türi Lasteaed	Mürakarud 2. rühm	aiarühm	20	20	Kesklinn	100%	0
Türi Lasteaed	Päikesekarud 7. rühm	aiarühm	20	20	Kesklinn	100%	0
Türi Lasteaed	Lustikarud 4. rühm	aiarühm	17	17	Kesklinn	100%	0
Türi Lasteaed	Metsaotid 8. rühm	aiarühm	20	19	Kesklinn	95%	1
Türi Lasteaed	Kaisukarud 6. rühm	liitrühm	18	18	Kesklinn	100%	0
Türi Lasteaed	Karupojad	sõimerühm	15	15	Kesklinn	100%	0
Türi Lasteaed	Mesikäpad 3. rühm	sõimerühm	14	14	Kesklinn	100%	0
Türi Lasteaed	Mõmmid 9. rühm	sõimerühm	14	14	Kesklinn	100%	0
Türi Lasteaed	Mesimummid	aiarühm	22	22	Lokuta	100%	0
Türi Lasteaed	Põrnikad	aiarühm	20	20	Lokuta	100%	0
Türi Lasteaed	Sajajalgsed	aiarühm	20	20	Lokuta	100%	0
Türi Lasteaed	Lepatriinud	sõimerühm	15	14	Lokuta	93%	1
Türi Lasteaed	Naerulinnud	aiarühm	20	20	Türi-Alliku	100%	0
Türi Lasteaed	Päikesejänkud	aiarühm	19	19	Türi-Alliku	100%	0
Türi Lasteaed	Mesimummud	liitrühm	18	18	Türi-Alliku	100%	0
Türi Lasteaed	Liblikalapsed	sõimerühm	14	13	Türi-Alliku	93%	1
Väätsa Lasteaed	IV rühm Kaisukaru	aiarühm	21	21	Väätsa	100%	0
Väätsa Lasteaed	III rühm Päevalill	liitrühm	18	16	Väätsa	89%	2
Väätsa Lasteaed	II rühm Mesimummid	liitrühm	18	14	Väätsa	78%	4
Väätsa Lasteaed	I Päikesekiired	sõimerühm	14	11	Väätsa	79%	3
Kokku			**510**	**461**		**90%**	**49**

Ligi 95% valla lastest käib lasteaias Türi vallas, lasteaia teenuse kasutamine vallast väljaspool on väikesemahuline. Teiste omavalitsuste lasteaedades käib 24 last, peamiselt mujal maakonnas või Paide linnas. Teiste omavalitsuste lapsi Türi valla lasteaedades on 32 (tabel 8).

Tabel 8. Lasteaia teenuse kasutamine õppeaastatel 15/16 kuni 19/20

	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20
Valla lasteaedades kokku	**478**	**482**	**462**	**427**	**459**
sh Türi valla lapsed	432	433	432	404	427
sh teise kov lapsed	46	49	30	23	32
Türi laste osakaal valla lasteaedade lastest	90%	90%	94%	95%	93%
Türi valla lapsed kokku	**459**	**463**	**457**	**430**	**451**

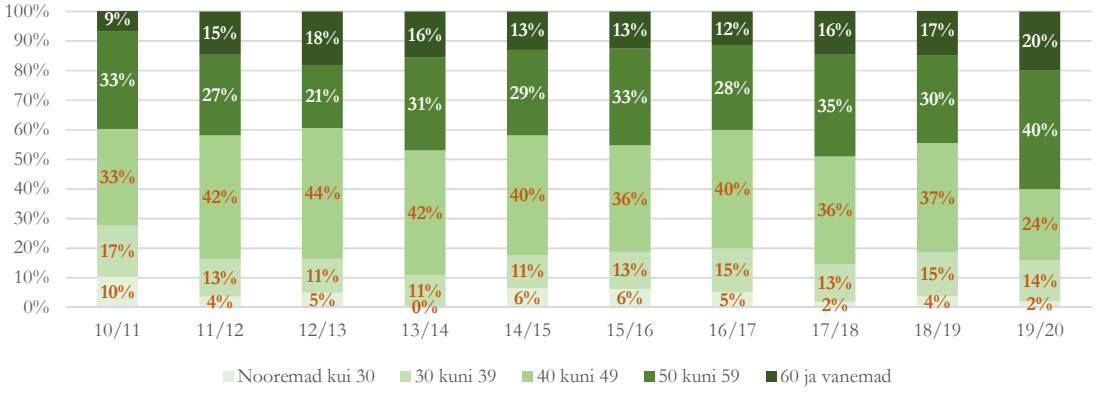
Türi lapsed mujal	27	30	25	26	24
Türi valla lastest paikne	94%	94%	95%	94%	95%

Kuna Türi linn ja tagamaa on sisuliselt käsitletav ühe teenuspiirkonnana, on vallasiseselt lasteaialaste ränne piirkondade lõikes tähelepanuväärne ainult Oisu-Kabala piirkonnas, kus oma piirkonnas käib lasteaias ainult pool lastest. Seda eelkõige põhjusel, et 2/3 Taikse kandi lastest käib lasteaeda Türile ning kolmandik Ollepa kandi lastest Võhmasse. Muu piirkondade vaheline ränne on tagasihoidlik. Teistest omavalitsustest tuleb enim lapsi Türi lasteaeda. Väljaspool valda käib kõige vähem lapsi Türi linnast ja Käru piirkonnast. Kokkuvõtvalt teenindavad Türi valla lasteaiad oma valla lapsi ning vaid vähesed valla lapsed käivad lasteaedades mujal (tabel 9).

Tabel 9. Lasteaia teenuse kasutamine piirkondades ja mujal õppeaastal 19/20

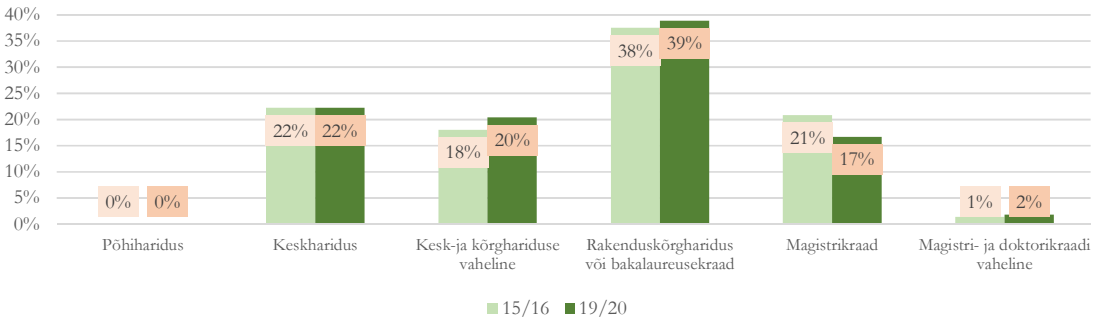
		Asutuse asukoht								
		Käru Põhikool	Retla-Kabala Kool	Türi Lasteaed	Väätsa Lasteaed	Lapsed valla lasteaedades	Lapsed mujal	Lapsi kokku	Õpib oma piirkonnas	Õpib oma vallas
Lapse elukoht	Käru	22				22	1	23	96%	96%
	Oisu-Kabala		44	33	2	79	6	85	52%	93%
	Türi tagamaa		1	94	3	98	6	104	90%	94%
	Türi linn		1	175	1	177	5	182	96%	97%
	Väätsa			1	50	51	6	57	88%	89%
	Paide linn		1	11	6	18				
	Muu KOV	1	4	9	0	14				
	Kokku	**23**	**51**	**323**	**62**	**459**	**24**	**451**	**85%**	**95%**

Õppeaastal 2019/2020 oli lasteaedades 50 õpetaja ametikohta ja 54 õpetajat ehk peaaegu kõik töötavad täiskoormusega. Oluline muutus on toimunud õpetajate vanusstruktuuris. Kui 10 aastat tagasi moodustasid enam kui 50 aasta vanused õpetajad 41% õpetajaskonnast, siis õppeaastast 2019/2020 juba 60%. Vallas töötab ainult üks noorem kui 30-aastane lasteaiaõpetaja (joonis 16).

Joonis 16. Lasteaiaõpetajate vanusjaotus õppeaastatel 10/11 kuni 19/20 (EHIS)

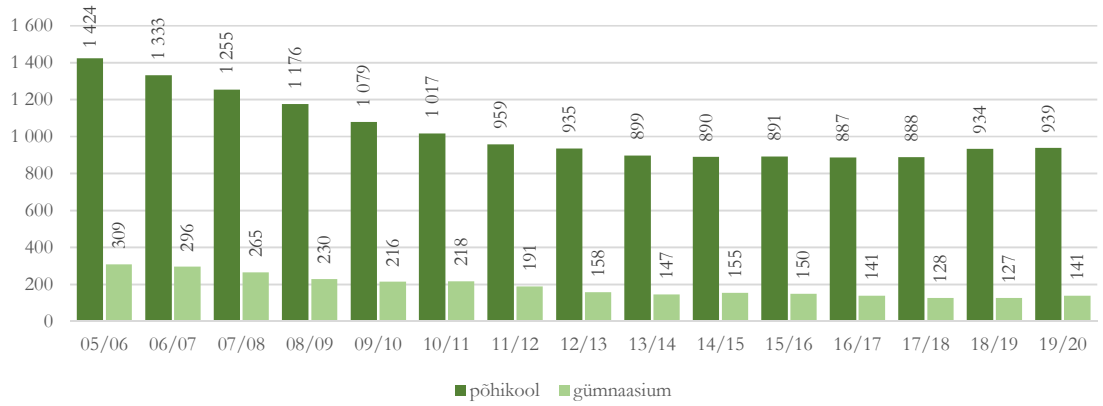
Kõik lasteaiaõpetajad on vähemalt keskharidusega, enam kui pooled kõrgharidusega (joonis 17).

Joonis 17. Lasteaiaõpetajate haridustase õppeaastatel 15/16 ja 19/20 (EHIS)

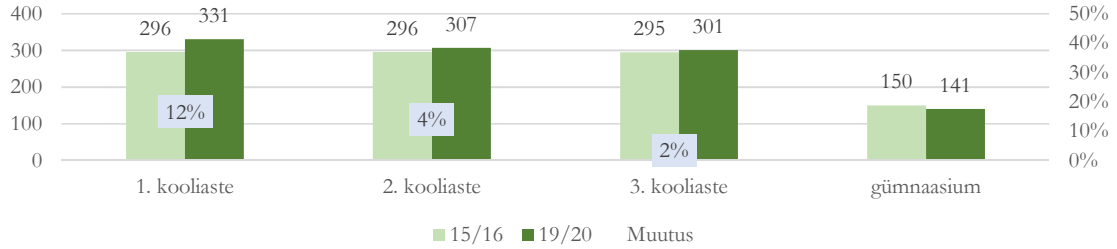
4.2. Üldharidus

Türi valla koolides omandab põhiharidust 939 last ja gümnaasiumiharidust 141 last ehk koolides õpib 19/20 õppeaastal kokku 1080 õpilast. Möödunud viieteistkümne aasta vaates on õpilaste arv oluliselt kahanenud – põhikoolides kolmandiku ning gümnaasiumiastmes enam kui poole võrra. Samas viimasel kaheksal aastal on seis olnud pigem stabiilne (joonis 18).

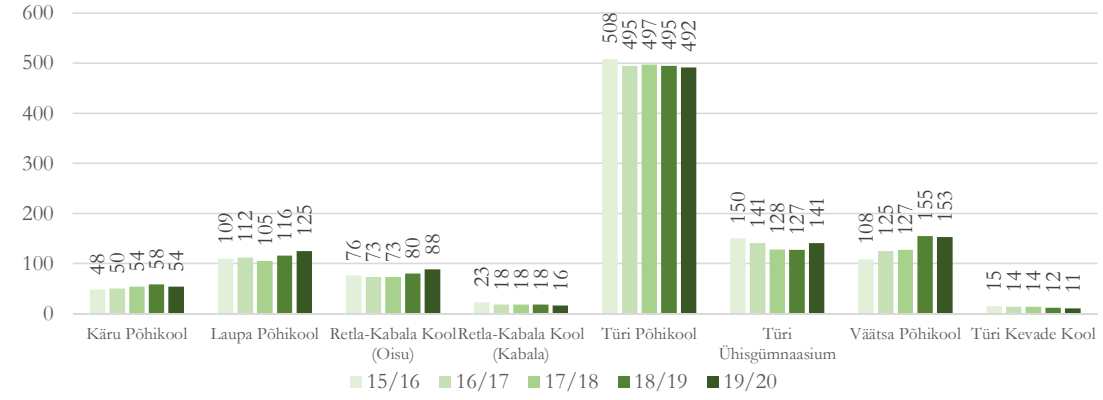
Joonis 18. Põhikooli- ja gümnaasiumiõpilaste arv Türi valla koolides õppeaastatel 05/06 kuni 19/20

Võrreldes viie aasta taguse ajaga on õpilaste arv isegi kasvanud, seda eelkõige esimeses kooliastmes (1-3 klass), kuid pisut ka teises ja kolmandas kooliastmes. Nendesse jõuab esimesele astmele sarnane kasv järgnevatel aastatel (joonis 19).

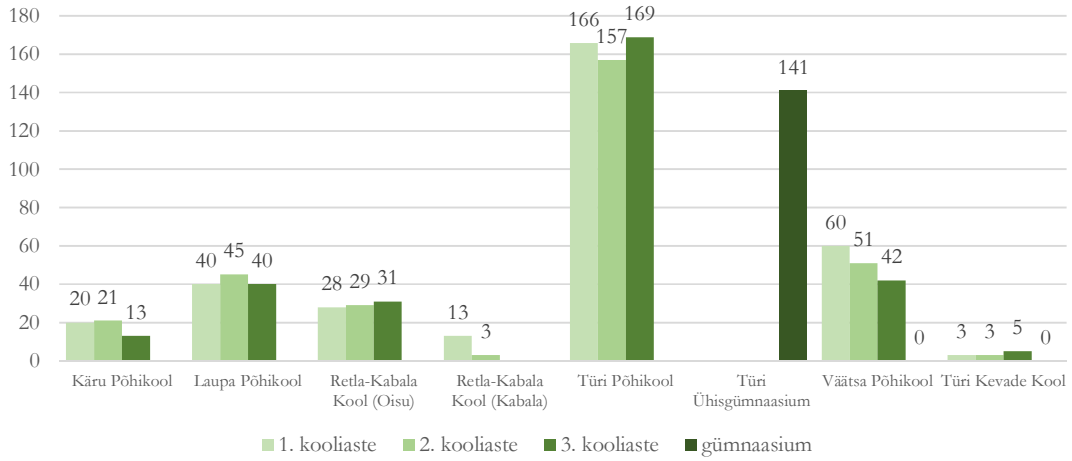
Joonis 19. Õpilaste arv ja selle muutus koolides kooliastmete lõikes õppeaastatel 15/16 ja 19/20

Õpilaste arv on viimastel aastatel enim suurenenud Väätsa Põhikoolis, teistes koolides on see püsinud pigem stabiilsena, Retla-Kabala Kooli Kabala õppekohas kahanenud (joonis 20).

Joonis 20. Õpilaste arv koolides õppeaastatel 15/16 kuni 19/20

Esimene kooliaste on järgnevatest oluliselt suurem eelkõige Väätsa Põhikoolis ja ka Retla-Kabala Kooli Kabala õppekohas. Teisalt, arvestades õppekava järgset aineõppe korraldamise vajadust, on III kooliaste ebaotstarbekalt väike eelkõige Käru Põhikoolis, kuid ka Retla-Kabala koolis (joonis 21).

Joonis 21. Õpilaste arv kooliastmetes koolide lõikes õppeaastal 18/19

Valla ligi 964st põhikooliõpilasest 865 ehk 90% õpib Türi valla koolides, seejuures on näitaja püsinud stabiilne. Teiste omavalitsuste lapsi on vaid 71 ehk 8% valla koolide õpilaste koguarvust. Väljaspool valda käib koolis 99 last, neist 65 last ehk 2/3 väljaspool Järva maakonda, 21 Paide linnas ja 13 Järva vallas. Kui väljaspool valda õppivate Türi valla laste arvus ei ole viimastel aastatel olulist muutust toimunud, siis vallas õppivate teiste omavalitsuste laste arv on suurenenud u 30 võrra (tabel 10).

Tabel 10. Õpilasränne põhikoolis õppeaastatel 15/16 kuni 18/19

	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20
Valla põhikoolides kokku	**884**	**882**	**883**	**928**	**936**
sh Türi valla lapsed	846	836	826	857	865
sh teise kov lapsed	38	46	57	71	71
Valla laste osakaal valla põhikoolide lastest	96%	95%	94%	92%	92%
Türi valla lapsed kokku	**937**	**930**	**920**	**950**	**964**
Türi lapsed mujal	91	94	94	93	99
Valla lastest paikne	90%	90%	90%	90%	90%

Piirkondade vaates on õpilased üldiselt paiksed. Ainult Oisu-Kabala piirkonnas õpib ligi pool lastest mujal – kas Türi Põhikoolis või väljaspool valda. Laupa Põhikooli õpilastest kolmandik on Türi linnast ning Väätsa Põhikooli õpilastest viiendik Paide linnast (tabel 11).

Tabel 11. Põhikooliõpilaste õpilasränne piirkondade lõikes õppeaastal 19/20

		Asutuse asukoht										
		Käru Põhikool	**Laupa Põhikool**	**Retla-Kabala Kool**	**Türi Põhikool**	**Türi Kevade Kool**	**Väätsa Põhikool**	**Lapsed valla põhikoolides**	**Lapsed mujal**	**Lapsi kokku**	**Õpib oma piirkonnas**	**Õpib oma vallas**
Lapse elukoht	Käru	49	1		3	1		54	7	61	80%	89%
	Oisu-Kabala		10	84	29	1		124	25	149	56%	83%
	Türi tagamaa	1	71	3	109	1	10	195	17	212	33%	92%
	Türi linn		38	5	336	1	3	383	28	411	82%	93%
	Väätsa			3	2	1	105	111	22	133	79%	83%
	Paide linn		3	4	3	3	32	45				
	Muu KOV	4	2	5	10	3	3	27				
	Kokku	**54**	**125**	**104**	**492**	**11**	**153**	**939**	**99**	**966**	**67%**	**78%**

Türi valla noored omandavad gümnaasiumiharidust peamiselt koduvalla koolis – valla 160 gümnasistist 101 on õppimiseks valinud Türi Ühisgümnaasiumi. Teisalt on kohaliku gümnaasiumi osakaal õpilaste valikuna viimastel aastatel mõnevõrra langenud ja suurenenud gümnaasiumihariduse omandamine Paides ja mujal omavalitsustes. Samas on kohaliku gümnaasiumi õpilaste arvu märkimisväärse languse ära hoidnud oluliselt kasvanud teisest omavalitsustest (peamiselt Paide linnast) pärit õpilaste osakaal (tabel 12).

Tabel 12. Õpilasränne gümnaasiumis õppeaastatel 15/16 kuni 19/20

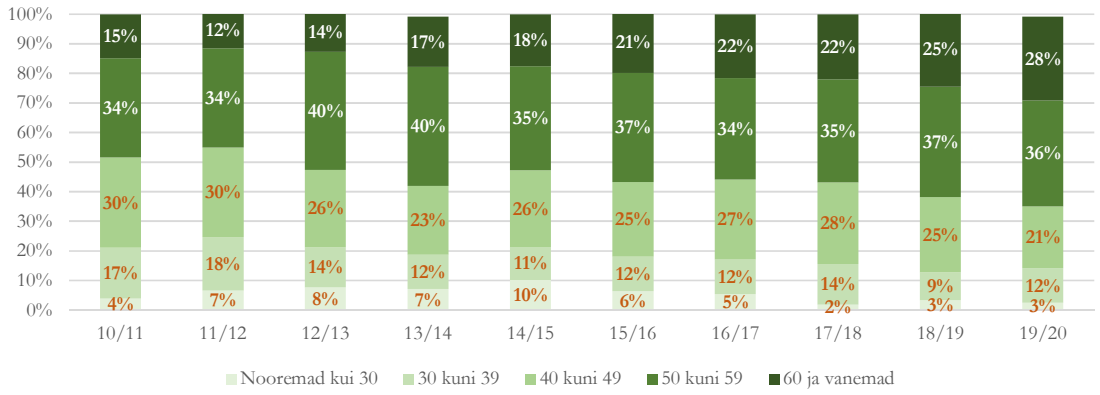
	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20
Türi Ühisgümnaasium	150	141	128	127	141
Valla gümnaasiumides kokku	**150**	**141**	**128**	**127**	**141**
sh Türi valla lapsed	136	127	114	104	101
sh teise kov lapsed	14	14	14	23	40
Valla laste osakaal valla gümnaasiumide lastest	91%	90%	89%	82%	72%
Türi valla lapsed kokku	**184**	**176**	**174**	**168**	**160**
Türi lapsed mujal	48	49	60	64	59
Valla lastest paikne	74%	72%	66%	62%	63%

Kõigi piirkondade gümnasistidest õpib pool või enam Türi Ühisgümnaasiumis v.a. Väätsa piirkonnast, kust noored käivad pigem Paide suunal (tabel 13).

Tabel 13. Gümnaasiumiõpilaste õpilasränne piirkondade lõikes õppeaastal 19/20

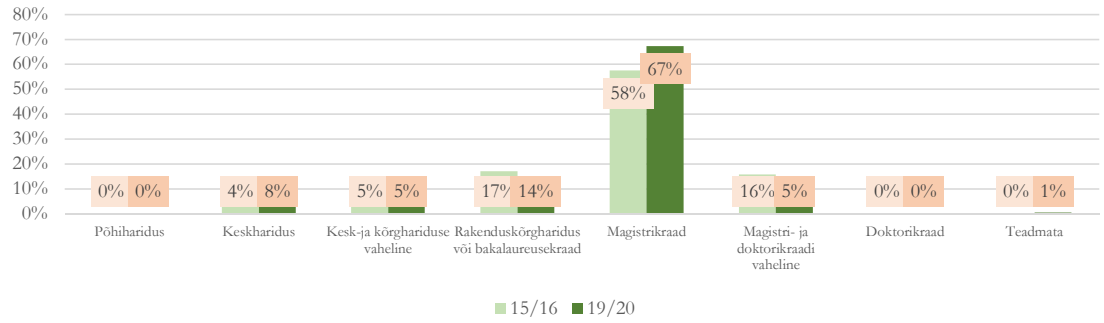
	Asutuse asukoht				
	Türi Ühisgümnaasium	**Lapsed valla gümnaasiumis**	**Lapsed mujal**	**Lapsi kokku**	**Õpib oma vallas**
Käru	1	1	1	2	50%
Oisu-Kabala	15	15	10	25	60%
Türi tagamaa	22	22	11	33	67%
Türi linn	55	55	22	77	71%
Väätsa	8	8	15	23	35%
Muu KOV	40				
Kokku	**141**	**101**	**59**	**160**	**63%**

Valla koolides on kokku 153 õpetajat (gümnaasiumiastmes 28), õpetaja ametikohtade arv on 120 (16). Tuleviku seisukohalt olulised muutused on toimunud õpetajate vanusjaotuses, kus enam kui 60 aastaste ja vanemate õpetajate osakaal kogu õpetajaskonnast on järjepidevalt kasvanud. Kui õppeaastal 10/11 oli 50-59 aastaste õpetajatega täidetud ametikohti 34% ja vanemate kui 60 eluaastat õpetajatega täidetud ametikohti 15%, siis õppeaastal 2019/2020 vastavalt 36% ja 28%. Seega moodustavad 50 aastased ja vanemad õpetajad ligi kaks kolmandikku valla koolide õpetajaskonnast. Järelkasvu osas positiivseid muutusi toimunud ei ole. Nooremate kui 30 eluaastat õpetajate osakaal on vähenenud 3%ni ja 30-39 aastaste osakaal on vaid 12% (joonis 22).

Joonis 22. Üldhariduskoolide õpetajate vanusjaotus õppeaastatel 10/11 kuni 19/20

Üle 70% õpetajatest omab magistrikraadi või sellest kõrgemat kvalifikatsiooni. Võrreldes viie aasta taguse ajaga on kõrgemat kvalifikatsiooni omavate õpetajate arv paari protsendipunkti võrra vähenenud (joonis 23).

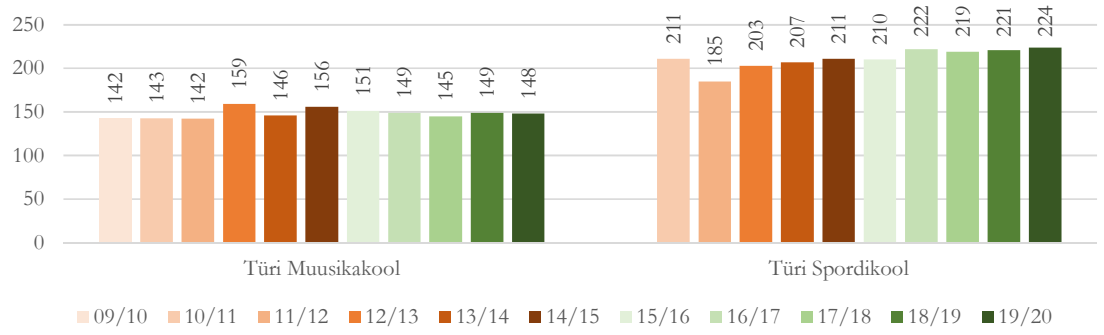

Joonis 23 Üldhariduskoolide õpetajate haridustase õppeaastatel 15/16 ja 19/20 (EHIS)

4.3. Huviharidus

Türi valla ainsas munitsipaalomandis huvikoolis -Türi Muusikakool - on õpilaste arv juba pikemat aega püsinud stabiilselt 150 õpilase piirimail. Türi Muusikakool on õppurite arvu poolest Järvamaa suurim muusikalist põhiharidust andev huvikool. Koolis toimub muusikaõpe eelkoolis ning klaveri, akordioni, viiuli, tšello, flöödi, plokkflöödi, klarneti, saksofoni, trompeti, trombooni, altsarve, metsasarve, kitarri, basskitarri ja löökpillide huvialal.

MTÜ Türi Spordiklubide Liidu (Türi vald on MTÜ liige) juures tegutseva Türi Spordikooli õppurite arv on kolmekordistunud. Koolis on avatud vibuspordi, võrkpalli, orienteerumise, maadluse, kergejõustiku, ujumise, jalgpalli ja ratsutamise treeningrühmad (joonis 23).

Joonis 24. Õpilaste arv Türi valda registreeritud huviharidusskoolides õppeaastatel 09/10 kuni 19/20

Huvikoolide õppurite hulgas on valdav osa Türi valla lapsed.

Eraõiguslikest huvikoolidest tegutseb Türi linnas veel ka Paide Linnameeskonna Viktor Metsa Jalgpallikool enam kui 300 õppuriga. Õppeaastal 19/20 õppis väljaspool valda registreeritud huvikoolides (valdavalt Paide linnas) 315 Türi valla last. Kõikides Türi valla üldhariduskoolides on korraldatud peale koolipäeva lõppu huviringid.

4.4. Töötajate koosseis

Õppeaastal 2019/2020 oli valla alusharidusasutuste koosseisus kokku 120,44 ametikohta (tabel 14).

Tabel 14. Alusharidusasutuste töötajate koosseis õppeaastal 19/20 (Türi Vallavalitsus)

Ametikoht	Käru Põhikool	Retla-Kabala Kool	Türi Lasteaed	Väätsa Lasteaed	Kokku
Direktor			1	1	2,00
Õppealajuhataja	0,25	0,5	2		2,75
Sekretär			1		1,00
IT-spetsialist			0,25		0,25
Juhtivõpetaja		2	6		8,00
Õpetaja	2,75	2	24	8	36,75
Õpetaja abi	3	1	13	4	21,00
Õpetaja assistent		5	10		15,00
Muusikaõpetaja	0,25	0,63	2,2	0,5	3,58
Liikumisõpetaja	0,13	0,63	2,2	0,5	3,46
Logopeed	0,5	0,5	1,8	0,5	3,30
Eripedagoog		0,25	2		2,25
Tervishoiutöötaja		0,2	1	0,5	1,70
Tugiisik		0,5	4		4,50
Majandusjuhataja			1		1,00
Majaperenaine		0,4	2		2,40
Majahoidja			1,75		1,75
Koristaja			0,5	1	1,50
Remonditööline		0,5	1,25		1,75
Peakokk			2		2,00
Kokk		1	2	1	4,00
Abitööline		1			1,00
Juhtimine ja administratsioon	0,25	0,5	4,25	1	6,00
Õpetamine	6,13	11,26	57,4	13	87,79
Õppe tugitegevused	0,5	0,95	8,8	1	11,25
Majandamine	0	0,9	6,5	1	8,40
Toitlustamine	0	2	4	1	7,00
Kokku	**6,88**	**16,11**	**80,95**	**17**	**120,44**

Valla üldharidusasutuste koosseisus oli kokku enam kui 242 ametikohta. Enam kui pool ametikohtadest moodustavad õpetajad.. Õppe tugiteenused on osalt või tervikuna olemas kõikides haridusasutustes (lasteaed-koolides emmas-kummas tabelis). Majandusvaldkonna töötajate vaates hakkab eriti silma vastava profiiliga töökohtade suur arv Türi Ühisgümnaasiumis (tabel 15).

Tabel 15. Üldharidusasutuste töötajate koosseis õppeaastal 19/20 (Türi Vallavalitsus)

	Käru Põhikool	Laupa Põhikool	Retla-Kabala Kool	Türi Põhikool	Väätsa Põhikool	Türi Ühisgümnaasium	Türi Kevade Kool	Kokku
direktor	1	1	1	1	1	1	1	7,00
õppejuht	0,25	0,5	0,5	1	1	1		4,25
Õpetaja	8,53	14,9	14,9	48,07	16,2	15,96	5,85	124,42
Õpetaja (nt väikeklass jm)		0,16	3					3,16
Arendusjuht	0,25					0,5		0,75
Infojuht		0,2	0,25					0,45
I kooliastme tegevusjuht				1				1,00
Haridustehnoloog				0,5		1		1,50
IT - spetsialist		0,2		0,5				0,70
Sekretär		0,5	0,5	1		1	0,5	3,50
Raamatukoguhoidja	0,1	0,2	0,2	1		0,5		2,00
Huvijuht	0,25	0,2	0,5	1	1	1		3,95
Karjäärikoorinaator		0,1						0,10
Pikapäevarühma kasvataja	0,6	1,1	1,43	2	0,4			5,53
Ringijuht	0,3	0,8	1,55	2,5	0,5	1		6,65
Laborant				1	0,5			1,50
HEV õpilaste koordinaator	0,25			1				1,25

Psühholoog				1				1,00
Sotsiaalpedagoog	0,2	0,5	1	2	1			4,70
Logopeed	0,25		0,5	1,5	0,2		0,25	2,70
Eripedagoog		1		1	1		0,25	3,25
Tugiisik		2	1,5					3,50
Õpiabi õpetaja	0,2			3				3,20
Õpetaja abi	0,2	0,5		1,5	1		2,6	5,80
Liikumisterapeut							0,5	0,50
Haldusjuht /majandusjuhataja		0,25	1	1		1		3,25
Remonditööline		0,5	0,5	1		1		3,00
Administraator				2		3		5,00
Aednik		0,25						0,25
Abitööline							0,25	0,25
Koristaja	2	3	1,3	7	2	3	1	19,30
Kütja-Koristaja			1,5					1,50
Majahoidja	0,25	0,5	1,5	1	1	1	0,5	5,75
Söökla juhataja				1				1,00
Kokk		1	2	1	1			5,00
söökla abitööline		1		3	1			5,00
kohvikupidaja				1				1,00
Juhtimine	1,25	1,50	1,50	2,00	2,00	2,00	1,00	11,25
Kooli õppetegevus	8,53	15,06	17,90	48,07	16,20	15,96	5,85	127,58
Tugitegevused	1,50	3,30	4,43	10,50	2,40	5,00	0,50	27,63
Õppe tugitegevused	1,10	4,00	2,50	11,00	3,20	0,00	3,60	25,40
Majandustevus	2,25	4,50	5,80	12,00	3,00	9,00	1,75	38,30
Toitlustamine	0,00	2,00	2,00	6,00	2,00	0,00	0,00	12,00
Kokku	**14,63**	**30,36**	**34,63**	**89,57**	**28,80**	**31,96**	**12,70**	**242,16**

Retla-Kabala Kooli õpetajatest on 3,01 koormust seotud Kabala õppekohaga. Oisu õppekoha juures tegutseb õpilaskodu, milles on 4,2 ametikohta. Koolide ja lasteaedade toit valmib reeglina kohapeal .Toitlustamine on kohapealsest köögist Türi Lasteaia Lokuta õppekohast transporditakse söök ka Türi-Alliku õppekohta. Köök on planeeritud ka valmivasse Türi Põhikooli uude hoonesse.

Tulenevalt õppe eripärast ja ka väikesest õpilaste arvust on kõige enam töötajaid ühe lapse kohta Kevad Koolis. Selles vaates on kõige efektiivsemad Türi Lasteaed ja Türi Põhikool – suured laste arvuga asutused (tabel 16).

Tabel 16. Töötajate arv lapse kohta asutustes

	Käru Põhikool	**Laupa Põhikool**	**Retla-Kabala Kool**	**Türi Lasteaed**	**Türi Põhikool**	**Väätsa Lasteaed**	**Väätsa Põhikool**	**Türi ÜG**	**Türi Kevade Kool**	**Kokku**
Lasteaialaste arv	23		51	323		62				459
Õpilaste arv	54	125	104		492		153	141	11	1080
Töökohad lasteaias	6,9		15,6	81,0		17,0				120,4
Töökohad koolis	14,6	28,4	34,1		89,6		28,8	32,0	12,7	240,2
Töökohti lapse kohta	**0,28**	**0,23**	**0,32**	**0,25**	**0,18**	**0,27**	**0,19**	**0,23**	**1,15**	**0,23**

4.5. Kinnisvara

Türi valla haridusasutused tegutsevad 14 hoones[9] kogupindalaga enam kui 30 000 m². Alushariduse õppepinda on ligi 6500 m² ja üldharidusasutuste õppepinda on ligi 21 500 m² (ilma spordipinnata, tabel 17).

Tabel 17. Alus- ja üldharidus asutuste pinnaandmed

Asutus	Hoone	Hoone pind (m²)	Õpperuumid (m²)	Lasteaia ruumid (m²)	Õpilaskodu netopind (m²)	Pinda õpilase kohta (m²)	Pinda lapse kohta (m²)	Õpilasi	Lapsi
Käru Põhikool	Koolihoone	1 543	1 213	173		22,5	7,5	54	23
Käru Põhikool	Staadionihoone	343							
Laupa Põhikool	Koolihoone	1 773	1 610			12,9		125	
Retla-Kabala Kool	Kabala õppekoht	1 406	816	590		51,0	26,8	16	22
Retla-Kabala Kool	Oisu koolihoone	4 362	2 334	0	473	26,5		88	
Retla-Kabala Kool	Oisu lasteaiahoone	919	919	919			31,7		29
Türi Lasteaed	Kesklinna	2 049		2 049			10,1		202
Türi Lasteaed	Lokuta	721		721			9,5		76
Türi Lasteaed	Türi-Allikku	570		570			8,1		70
Türi Põhikool	Uus hoone 2020*	4 249	4 249			8,6		492	
Türi Kevade Kool	Koolihoone	1 041	793		248	72,1		11	
Türi Ühisgümnaasium	Koolihoone	7 714	6 870			48,7		141	
Väätsa Lasteaed	Lasteaiahoone	1 521		1 403			22,6		62
Väätsa Põhikool	Koolihoone	2 689	2 689			17,6		153	
Kokku	**14**	**30 898**	**21 492**	**6 424**	**721**	**19,9**	**13,3**	**1 080**	**484**

Lasteaialaste pinnaarvestus sõltub eelkõige rühmade täituvusest. Kooliõpilase kohta on pinda keskmiselt 19,9 m² õpilase kohta, mis on ligikaudu kaks korda enam riigi koolivõrgumudeli soovitavast arvestusest. Ainus optimaalse pinna suhtarvuga hoone on 2020. aasta sügiseks valmiv Türi Põhikooli uus hoone. Valla keskmisest väärtusest vähem õppepinda lapse kohta on veel ainult Väätsa Põhikoolis. Käru ja Retla-Kabala kooli hoonetes on pinda optimaalsest 2-3 korda enam. Eriti ebaotstarbekalt suur on Türi Ühisgümnaasiumi hoone (milles küll käesoleval õppeaastal on ajutiselt ka osa Türi Põhikooli õpilasi). Hoolimata õppe spetsiifikast lähtuvast ruumivajadusest, on siiski ka Kevade Kooli mahutavus võrreldes olemasoleva õpilaste arvuga oluliselt suurem.

Retla-Kabala Kooli Oisu koolihoones on 18 kohaga õpilaskodu ja Türi Kevade Koolis on 13 kohaga õpilaskodu.

Asutuste kasutuses olevad hooned on osalt rajatud kas haridushoonena või on kohandatud varasemat funktsiooni. Seisukord ja funktsionaalsus on varieeruv. Mitmed hooned on viimastel aastakümnetel läbinud uuenduskuuri:

- Käru Põhikooli hoone valmis 2001. aastal. Lasteaiarühmad paiknevad hoone paremas tiivas, köök vasakus. Hoone juures on spordisaal;
- Laupa mõisahoone läbis täieliku restaureerimise aastal, hoone on muinsuskaitse all. Lähtuvalt ruumiplaneeringust piirab klassiruumide suurus piirab õpilaste arvu klassides. Hoones on väike saal ja võimla ning keldrikorrusel on köök;
- Oisu koolihoone on rajatud kahes järgus. Vana kooliosa ja selle küljes olev spordisaal on amortiseerunud. Täielikult kasutusse võtmata uues kooliosas asuvad lisaks köögile ja koolipindadele ka õpilaskodu ja vallaraamatukogu, proportsionaalselt palju on üldpinda;

[9] Kajastatud on Türi Põhikooli uue hoone andmed. 20/21 õppeaastast jääb kasutusest välja kooli vana õppehoone Hariduse 3 pindalaga 2171,8 m².

- Oisu lasteaiahoone on rajatud kuuele rühmale (2 all ja 4 teisel korrusel), hetkel on igapäevases kasutuses ainult I korruse ruumid;
- Kabala muinsuskaitse aluses mõisahoones on lasteaiarühmadeks kohandatud ruumid II korrusel, kooli tarbeks kasutatavad ruumid paiknevad mitmel pool hoones laiali, köök on I korrusel. Kuigi erinevate väiksemate projektidega on ruume korrastatud, vajab hoone tervikliku restaureerimist;
- Kevade Kooli ajaloolise hõnguga endise paberivariku hoone on värskelt rekonstrueeritud. Valdav osa ruumidest paikneb I korrusel, sh saal, köök ja õpilaskodu ruumid, II korrusel on väiksemad tegevustoad;
- Türi Ühisgümnaasiumi hoone on rajatud oluliselt suuremale hulgale lastele, kui koolis hetkel õpib. Hoone tiibasid koondab mastaapne fuajee. Gümnaasiumi tarbeks on rekonstrueeritud hoone parema tiiva ruume. Hoone juures on suur spordisaal ja köök;
- Väätsa Lasteaial on nõukogudeaegne 2-korruseline tüüpprojekt hoone, mis on rajatud kuuele rühmale. Hoones on väike saal, köök ja bassein;
- Väätsa Põhikooli kasutuses on mõisahoone ja selle hilisem juurdeehitus, mis mõlemad on värskelt rekonstrueeritud. Koolil on oma köök, sportimine toimub lähedalasuvas Väätsa Tervisekompleksis;
- Türi Lasteaia Kesklinna õppekoht on nõukogudeaegne projekt 8 rühmaga lasteaiale. Hoone on osaliselt rekonstrueeritud (katus, aknad). Lasteaia keskosas paiknevad saal ja köök. Rühmaruume on ehituslikult „poolitatud" täiendavate (kuid laste arvult väiksemate) rühmade avamiseks;
- Türi Lasteaia Lokuta õppekoht tegutseb mõisahoones, mis ei ole muinsuskaitse all. Hoones on saal ja oma köök, kus valmib toit ja Türi-Alliku õppekoha lastele;
- Türi Lasteaia Türi Alliku õppekohaks on kohandatud endine 3-korruseline kontorihoone;
- Türi Põhikooli uus hoone saab olema kolme paralleeliga 24 õpilasega klassikomplektidele mõeldud hoone, mis mahutab kokku ca 600 õpilast. Hoone kõrvale valmib samaaegselt suur spordisaal.

Eeldusel, et Türi vald soovib osutada teenuseid kaasajastatud kinnisvaral ja et amortiseerunud ja halvas seisukorras hoonetele tehakse täielik rekonstrueerimine (heas seisukorras hoonete taastusremondi jms vajadusi ei kalkuleerita), kuluks olemasolevate hoonete korrastamiseks hinnanguliselt u 13,5 miljonit eurot (tabel 18).

Tabel 18. Hoonete seisukord ja hinnanguline investeeringuvajadus

Asutus	Hoone	Hoone pind (m²)	Seisukord	Hinnang sobivusele 2030+	Hinnang vajadusele 2030+	Investeeringuvajadus	eurot / m²
Käru Põhikool	Koolihoone	1 543	väga hea	jah	osaliselt	0	0
Laupa Põhikool	Koolihoone	1 773	hea	pigem ei	pigem ei	0	0
Retla-Kabala Kool	Kabala õppekoht	1 406	rahuldav	ei	ei	1 405 600	1 000
Retla-Kabala Kool	Oisu koolihoone	4 362	hea /rahuldav	pigem ei	ei	2 617 200	600
Retla-Kabala Kool	Oisu lasteaiahoone	919	rahuldav	pigem ei	osaliselt	367 440	400
Türi Lasteaed	Kesklinna	2 049	hea	pigem ei	jah	1 024 600	500
Türi Lasteaed	Lokuta	721	hea	pigem ei	ei	0	0
Türi Lasteaed	Türi-Alliku	570	hea	pigem jah	pigem jah	0	0
Türi Põhikool	Uus hoone 2020*	4 249	väga hea	jah	jah	0	0
Türi Kevade Kool	Koolihoone	1 041	väga hea	pigem jah	pigem ei	0	0
Türi Ühisgümnaasium	Koolihoone	7 714	rahuldav	ei	pigem ei	7 713 800	1 000
Väätsa Lasteaed	Lasteaiahoone	1 521	hea	pigem ei	jah	456 270	300
Väätsa Põhikool	Koolihoone	2 689	väga hea	jah	pigem jah	0	0
Kokku	**14**	**30 555**				**13 584 910**	

Teisalt arvestades õpilaste arvu, seisukorra ja kasutatava pinna suhet, siis on hooneid, mille korrastamine või kasutamine ainuüksi haridusteenuste tarbeks ei ole vallale juba hetkel või tulevikus ei vajalik ega ka majandusliku otstarbekuse vaatepunktist põhjendatud.

Türi Muusikakool asub ühes hoones Türi Kultuurikeskusega. Kooli ruumid (1215,7 m²) rajatud arvestades muusikaõppe spetsiifilisi vajadusi ja väga heas korras.

4.6. Finantseerimine

Türi valla eelarve põhitegevuse tulude maht 2020. aasta eelarves on u 17 miljonit eurot. Hariduskulud suuruses u 8,8 miljonit eurot (ilma investeeringuteta) moodustavad sellest enam kui 50%. Enam kui pool hariduskuludest on seotud üldhariduse ja neljandik alushariduse. Koolitranspordi korraldamisega seotud kulud on u 130 tuhat eurot aastas (tabel 19).

Tabel 19. Haridusvaldkonna tegevuskulud Türi valla 2020.a. eelarves

Kululiik	Eelarve 2020	Osakaal
Alusharidus	2 181 035	25%
Osalus teise KOV lasteaedade kuludes	90 000	1%
Põhiharidus	4 642 856	52%
Osalus teise KOV põhikoolide kuludes	75 000	1%
Gümnaasiumiharidus	786 085	9%
Osalus teise KOV gümnaasiumide kuludes	50 000	1%
Õpilasvedu	133 990	2%
Türi Muusikakool	408 637	5%
Huvihariduse osalus	237 127	3%
Õpilaskodud	130 683	1%
Hariduse haldus	118 327	1%
Kokku	**8 853 740**	**100%**

Haridusvaldkonna tulud mahus u 550 tuhat eurot on seotud haridusasutuste majandustegevusega, lasteaia ja muusikakoli kohatasu ning lasteaia- ja koolikohtade müügiga teistele omavalitsustele. Türi vald tasub teistele omavalitsustele lasteaia- ja koolikohtade eest u 215 tuhat eurot aastas.

Toetusfondi osana eraldatav riigipoolne haridustoetus on 2020. aastal u 3,35 miljonit eurot (tabel 20)

Tabel 20. Üldhariduskoolide pidamiseks antav toetus Türi vallale jagatuna õpilaste arvu alusel 2020 (Rahandusministeerium)

	Õpilased kokku	PK õpetajate töötasu	G õpetajate töötasu	Juhtimine	Koolitus	Õppe-kirjandus	Koolilõuna	Tugi	Kokku
Käru Põhikool	54	139 123		7 272	929	3 152	9 389	9 897	169 762
Laupa Põhikool	125	322 044		16 834	2 150	7 297	21 733	22 911	392 969
Retla-Kabala Kool	104	267 941		14 006	1 789	6 071	18 082	19 062	326 950
Türi Põhikool	492	1 267 567		66 259	8 461	28 719	85 542	90 176	1 546 724
Väätsa Põhikool	153	394 182		20 605	2 631	8 931	26 601	28 042	480 993
Türi Ühisgümnaasium	141	0	313 581	18 989	2 425	8 230	24 515	25 843	393 583
Türi Kevade Kool	11	28 340		1 481	189	642	1 913	2 016	34 581
Kokku	**1080**	**2 419 198**	**313 581**	**145 446**	**18 574**	**63 042**	**187 775**	**197 947**	**3 345 563**

Lisaks sisaldub asutuste eelarvetes ka koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus 127 tuhat ja osalt ka huvihariduse ja -tegevuse toetus 207 tuhat eurot.

Alusharidusasutuste (sh lasteaed-koolide eelarvetes eristatud lasteaia osa) ligi 2,2 miljoni euro suurusest kulude kogumahust moodustab 85% personalikulu. Hoonete majandamiskulu on u 165 tuhat eurot ehk 8% kogukuludest. Türi Lasteaia osas jagunevad erinevate hoonete majandamiskulud hinnanguliselt järgnevalt – 50% kesklinn, 30% Lokuta ja 20% Türi-Alliku õppekoht (tabel 21).

Tabel 21. Alushariduse kulud asutuste lõikes 2020.a. vallaeelarves

Kululiik	Käru Põhikool	Retla-Kabala Kool	Türi Lasteaed	Väätsa Lasteaed	Kokku
Töötasud	71 827	170 221	928 623	207 684	1 378 355
Personalikuludega kaasnevad maksud	24 278	57 535	313 874	70 197	465 884
Administreerimiskulud	600	800	3 783	1 000	6 183
Lähetuskulud	300	150		0	450
Koolituskulud	800	1 500	8 000	2 100	12 400
Kinnistu, hooned ja ruumid	20 458	23 080	100 001	20 840	164 379
Sõidukite ülalpidamise kulud	0	800	2 000	600	3 400
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia	1 800	1 500	4 056	1 786	9 142
Inventar	1 300	1 333	0	2 000	4 633
Toiduained ja toitlustusteenused	7 574	12 500	62 215	13 915	96 204
Meditsiinikulud ja hügieenitarbed	100	800	2 455	350	3 705
Õppevahendid	1 500	3 500	15 000	1 500	21 500
Kommunikatsioon-, kultuur- ja vaba aeg	200	800	2 200	900	4 100
Eri- ja vormiriietus	1 000	200	3 500		4 700
Muu erivarustus ja erimaterjalid	0	100	400	200	700
Mitmesugune majanduskulu	100	2 000	2 200	1 000	5 300
Kulud kokku	**131 837**	**276 819**	**1 448 307**	**324 072**	**2 181 035**

Üldhariduskoolide tegevuskulu kogumaht on ligi 5 miljonit eurot. Töötasude osakaal kuludes on 86%, sh riigi toetusfondist rahastavad töötasud 61% ja vallaeelarvest rahastatavad 25%. Hoonete majandamise kulud 360 000 euroga moodustavad 7% kogukuludest (tabel 22).

Tabel 22. Üldhariduse kulud asutuste lõikes 2020.a. vallaeelarves

Kululiik	Käru Põhikool	Laupa Põhikool	Retla-Kabala Kool	Türi Põhikool	Türi ÜG	Kevade Kool	Väätsa Põhikool	Kokku
Töötasud	72 092	100 835	122 180	345 000	128 196	44 484	108 808	**921 595**
Personalikuludega kaasnevad maksud	24 367	34 082	41 297	116 610	43 330	15 036	36 777	**311 499**
Administreerimiskulud	1 500	3 130	2 500	8 500	3 800	400	6 700	**26 530**
Lähetuskulud	0	0	300	450	400		0	**1 150**
Koolituskulud	300	0	1 600	1 000	2 500	1 200	4 000	**10 600**
Kinnistu, hooned ja ruumid	20 747	61 274	54 765	119 743	61 000	14 900	28 947	**361 376**
Sõidukite ülalpidamise kulud	1 200	1 500	4 200	7 000	4 150	500	1 600	**20 150**
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia	2 000	3 090	5 400	14 000	6 400	680	11 500	**43 070**
Inventar	1 500	550	2 500	12 000	1 600	50	4 000	**22 200**
Masinad ja seadmed	0	1 600						**1 600**
Meditsiinikulud ja hügieenitarbed	0	750	1 500	3 000	1 300	10	400	**6 960**
Teavikud ja kunstiesemed			500		1 600	75		**2 175**
Õppevahendid	3 000	4 050	4 100	14 000	4 100	250	4 800	**34 300**
Kommunikatsioon-, kultuur- ja vaba aeg	1 000	2 490	2 500	17 000	5 169	75	7 170	**35 404**
Sotsiaalteenused						20		**20**
Eri- ja vormiriietus		300	400		100	20	0	**820**
Muu erivarustus ja erimaterjalid		100	200	0	600		645	**1 545**
Mitmesugune majanduskulu	400	3 510	4 000	8 000	1 400	201	5 200	**22 711**
Maksu-, lõivu- ja trahvikulu		100						**100**
Vallaeelarvest kokku	**128 106**	**217 361**	**247 942**	**666 303**	**265 645**	**77 901**	**220 547**	**1 823 804**
Töötasud	160 890	271 719	259 726	860 300	304 470	123 554	265 351	**2 246 011**
Personalikuludega kaasnevad maksud	54 381	91 841	132 610	290 782	102 910	41 761	89 689	**803 974**
Koolituskulud	1 787	2 099	1 729	7 205	2 787	2 500	2 569	**20 676**
Õppevahendid	6 000	7 125	5 871	27 601	9 462	1 502	8 721	**66 282**
Riigieelarvest kokku	**223 058**	**372 784**	**399 936**	**1 185 888**	**419 629**	**169 317**	**366 330**	**3 136 942**
Kulud kokku	**351 164**	**590 145**	**647 878**	**1 852 191**	**685 274**	**247 218**	**586 877**	**4 960 746**

Alus- ja üldharidusasutuste pidamise eelarve maht on ligi 7,1 miljonit eurot. Kinnisvarakulude osakaal kogukuludest on kõrgem Laupa, Käru ja Retla-Kabala Põhikoolis ning Türi Ühisgümnaasiumis (tabel 23).

Tabel 23. Alus- ja üldharidusasutuste kulud 2020. aasta eelarves

Kululiik	Käru PK	Laupa PK	Retla-Kabala Kool	Türi LA	Türi PK	Türi ÜG	Kevade Kool	Väätsa LA	Väätsa PK	Kokku
Töötasud vallaeelarvest (kool)	96 459	134 917	163 477		461 610	171 526	59 520		145 585	**1 233 093**
Töötasud vallaeelarvest (lasteaed)	96 105		227 756	1 242 497				277 881		**1 844 239**
Majandamiskulud vallaeelarvest	67 379	82 444	133 528	205 810	204 693	94 119	18 381	46 191	74 962	**927 507**
sh kinnistud ja hooned	41 205	61 274	77 845	100 001	119 743	61 000	14 900	20 840	28 947	**525 755**
Töötasud riigieelarvest (kool)	215 271	363 560	392 336		1 151 082	407 380	165 315		355 040	**3 049 984**
Koolitus ja vahendid riigieelarvest	7 787	9 224	7 600		34 806	12 249	4 002		11 290	**86 958**
Kulud kokku	**483 001**	**590 145**	**924 697**	**1 448 307**	**1 852 191**	**685 274**	**247 218**	**324 072**	**586 877**	**7 141 781**
Osakaal kogukuludest	7%	8%	13%	20%	26%	10%	3%	5%	8%	100%
Majandamiskulude osakaal	16%	16%	15%	14%	13%	16%	9%	14%	15%	14%
Hoonete kulude osakaal	9%	10%	8%	7%	6%	9%	6%	6%	5%	7%

Haridustoetust eraldatakse omavalitsusele kui tervikule laste arvu alusel ja selle jagamine haridusasutuste vahel on omavalitsuse otsustada. Samas, kui jaotada haridustoetus (õpetajate ja juhtide tööjõukulu ja arengutoe kulud) õpilaste arvu alusel asutuste lõikes, on näha, et **sisuliselt leiab hetkel aset Türi Põhikooli ja Väätsa Põhikooli põhikooliosa õpetajate töötasu suuremahuline ümberjagamine valla teistele koolide**. Käru Põhikooli õpetajate kulud ületavad ligi 60 000 euroga ja Retla-Kabala Kooli õpetajate kulud 90 000 euroga õpilaste arvu põhise jaotuse. Arvestades, et eri- ja tõhustatud toe osutamine toimub kõikides asutustes (kuigi Kevade Koolil on toetusfondi selles osas kõrgem koefitsient), siis ikkagi leiab aset märkimisväärne ümberjagamine ka Kevade Koolile. **Gümnaasiumi pidamise kulu on valla jaoks hetkel u 50 tuhande euro võrra kõrgem, kui toetusfondi eraldis võimaldaks** (tabel 24).

Tabel 24. Toetusfondi õpetajate ja juhtide tööjõukulude ja arengutoe tegevuskulude eraldise jaotus

	Käru Põhikool	Laupa Põhikool	Retla-Kabala Kool	Türi Põhikool	Türi ÜG	Kevade Kool	Väätsa Põhikool	Kokku
Vallaeelarve jaotuse alusel	215 271	363 560	392 336	1 151 082	407 380	165 315	355 040	**3 049 984**
Õpilaste arvu alusel	156 293	361 789	301 008	1 424 002	358 413	31 837	442 830	**3 076 172**
Vahe	58 978	1 771	91 328	-272 920	48 967	133 478	-87 790	*-26 188*

Teisalt on tõsiasi, et riigieelarve rahastuse kogusumma on Türi valla jaoks juba aastaid olnud väiksem kui sellest rahastada lubatavad kulud. Kui riigipoolne haridustoetus võimaldab ümberjagamise tulemusel hetkel täies mahus katta üldhariduskoolide pedagoogide palgakulud, siis **juhtide palgakuludele ning tõhustatud- ja eritoe tegevuskuludele maksab vald olulises mahus vallaeelarvest juurde**.

Toetusfondi eraldise piisavusel lubatud selle vahenditest katta logopeedide, eri- ja sotsiaalpedagoogide jt tugispetsialistide töötasu. Kõik valla koolides töötavad tugispetsialistid saavad hetkel töötasu õpetaja palgamäära järgi. Tõhustatud- ja eritoe kulu vallaeelarvest on 140 tuhande euro võrra suurem, kui toetusfondi eraldis. Koolijuhtide ja õppealajuhatajate töötasu kulu vallaeelarvest on 172 tuhande euro võrra suurem, kui toetusfondi eraldis (tabel 25).

Tabel 25. Toetusfondi ja vallaeelarve tegelike kulude võrdlus

	Õpetajate töötasu	Koolijuhtide töötasu	HEV tugi	Muud kuluread	Kokku
Toetusfondi eraldis	2 732 779	145 446	197 947	269 391	3 345 563
Õpetajate palgakulu valla eelarves	2 700 298	317 874	337 894	269 391	3 625 457
Vallaeelarvest juurde	**32 481**	**-172 428**	**-139 947**	**0**	**-279 894**

Vallaeelarve kulude alusel kujunev lasteaiakoha arvestuslik kohamaksumus on kõige madalam Türi Lasteaias - 374 eurot kuus. Väätsa Lasteaias on see vastavalt 436 eurot, Retla-Kabala Koolis 452 eurot ja Käru Põhikoolis 458 eurot kuus.

Koolikoha maksumus (vallaeelarve kulu koolipidamiseks õpilase kohta) erineb asutuste lõikes tunduvalt enam. Kõige madalam on see Türi Põhikoolis -113 eurot ja Väätsa Põhikoolis -120 eurot kuus. Käru Põhikoolis ja Retka-Kabala koolis on õpilaskoha maksumus ligi kaks korda kõrgem – vastavalt 198 ja 199 eurot. Laupa Põhikoolis 145 eurot kuus. Türi Ühisgümnaasiumis 157 eurot ja asutuse spetsiifikast tulenevalt Kevade Koolis 590 eurot kuus. Koolitoidu maksumus õpilase kohta on samuti madalam suurema õpilaste arvuga koolides, toetusfondi eraldis katab vaid osa toiduainete kulu (tabel 26).

Tabel 26. Õpilaskoha ja koolitoidu maksumus üldhariduskoolides

Kululiik	Käru Põhikool	Laupa Põhikool	Retla-Kabala Kool	Türi Põhikool	Türi ÜG	Kevade Kool	Väätsa Põhikool	Kokku
Vallaeelarve	128 106	217 361	247 942	666 303	265 645	77 901	220 547	1 823 804
Riigieelarve	223 058	372 784	399 936	1 185 888	419 629	169 317	366 330	3 136 942
Õpilaste arv	54	125	104	492	141	11	153	1 080
Õpilaskoha maksumus vallale aastas	2 372	1 739	2 384	1 354	1 884	7 082	1 441	1 689
Õpilaskoha maksumus vallale kuus	**198**	**145**	**199**	**113**	**157**	**590**	**120**	**141**
Koolitoit vallaeelarve	23 495	31 481	50 141	59 614	76 311	12 562	26 816	280 420
Koolitoit riigieelarve	9 100	21 875	18 025	85 575	24 500	1 925	26 775	187 775
Koolitoidu maksumus vallale kuus	**36**	**21**	**40**	**10**	**45**	**95**	**15**	**22**

Ühe õpilaskoha ostmisel teisest omavalitsusest on aasta kulu õpilase kohta 92 eurot korda 12 kuud ehk 1100 eurot aastas ja vallal saamata jääv toetusfondi eraldis üldhariduskoolidele u 3100 eurot.

5. Teenusevajaduse prognoos

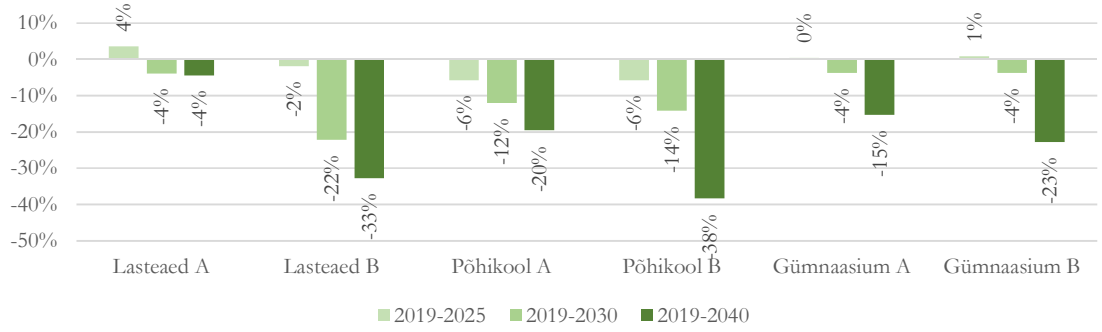
5.1. Haridusteenuse vajaduse prognoos

Teenusevajaduse prognoosi aluseks on Türi valla rahvastikuprognoos. Valla viiele piirkonnale on koostatud baas-stsenaarium (joonistel A) ja rändestsenaarium (joonistel B). Piirkondade prognooside liitmisel moodustub valla tervikvaade. Eraldi on töö raames nn test-stsenaariumitena vallale tervikuna koostatud taastetasemel sündimusega baas-stsenaarium ja rände-stsenaarium, kuid arvestades nende realiseerumise vähetõenäolisust, on need esitatud ainult töö lisades.

Baas-stsenaariumile on püstitatud eeldused, kus rändeprotsessidega ei ole arvestatud, stsenaarium iseloomustab rahvastiku sisemist taastevõimet. Sündimuse aluseks on piirkondade põhiselt diferentseeritud summaarsed sündimuskordajad - Käru piirkonnas 1,9 last, Türi linnas ja linna tagamaal 1,7 last ja Väätsa piirkonnas 2,1 last viljakas eas naise kohta - mis jäävad samale tasemele terveks prognoosiperioodiks. Suremuse puhul on aluseks Järva maakonna meeste ja naiste oodatav eluiga sünnimomendil aastal 2017/2018 (meestel 73 ja naistel 82,3 eluaastat), mis jääb muutumatuks prognoosiperioodi lõpuni. Rände-stsenaariumis on sündimuskordajad samad. Sooliselt ja vanuseliselt diferentseeritud väljarände mahuks on arvestatud Käru ja Oisu-Kabala piirkonnas -1% elanikkonnast aastas, Türi linnas ja Väätsa piirkonnas -1,5% ning Türi linna tagamaal rände mõju puudumisega. Oodatav eluiga jätkab suurenemist, tõustes prognoosiperioodi lõpuks meestel 77,4 ja naistel 84,5 eluaastani. Prognoosi väljundiks on rahvaarv analüüsi sisukohalt olulistes vanuserühmades, millest on tuletatud hinnanguline teenuste vajadus alushariduse, põhikooli ja gümnaasiumi kohta.

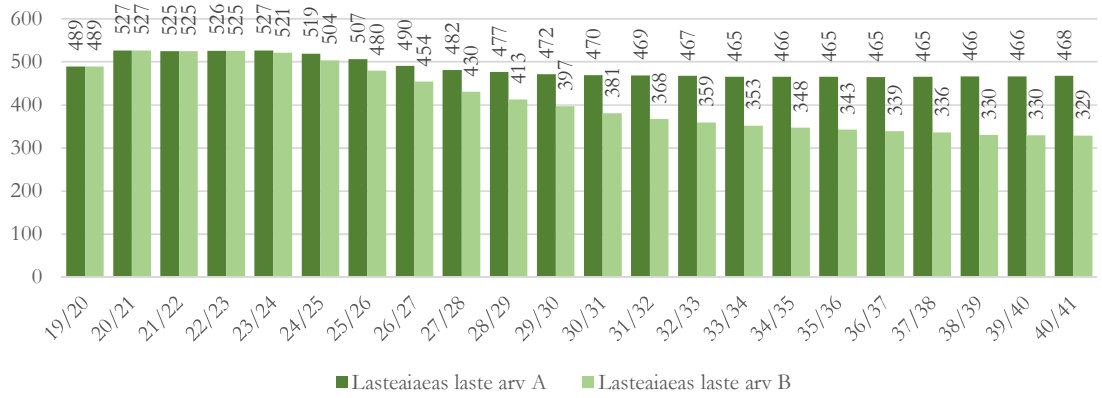
Tänase sündimuskäitumise jätkudes on tuleviku sünnipõlvkonnad vallas väiksemad. Kui viimastel aastatel on sündinud keskmiselt 100 last aastas, siis lähiaastatel algab sündide arvu langus ning aastaks 2030 on sündide arv rändemustri jätkudes u 65 last aastas, väljarände puudumisel u 85 last). See on põhjustatud arvukama 1980ndate põlvkonna väljumisest sünnituseast ja asjaolust, et vastavas vanuses inimesed moodustavad ka valdava osa rändajatest. Paratamatut demograafilist protsessi on viimastel aastatel küll pidurdanud sünnitajate keskmise vanuse kiire kasv, kuid bioloogiliselt ei saa see väga pikalt kesta. Kahanemise suurust ja kiirust võib mõnevõrra edasi lükata ja tasandada viljakas eas naiste ja/või laste sisseränne ning sündimuse kasv. Seejuures tuleb siiski arvestada, et Eesti rahvastiku vanusjaotuse eripärast tulenevalt on ka potentsiaalseid nimetatud soo- ja vanuserühma rändajaid tulevikus vähem.

Järgnevatel aastatel hakkab vähenema teenusevajadus haridusvaldkonnas. Rändekäitumise jätkudes (seejuures on prognoosieeldustes altarvestatud, et lapsed vanuses 0-19 ei osale rändes) on prognoosiperioodi lõpuks aastal 2040 on nii lasteaia kui ka põhikooli eas lapsi kolmandiku võrra vähem. Kui lasteaialaste arv püsib enne kahanemist veel järgneval neljal-viiel aastal pigem stabiilne, siis põhikoolieas laste arvu vähenemine algab peatselt. Gümnaasiumi eas laste arvu on valdava osa prognoosiperioodist lähteaastaga võrreldes sarnasel tasemel ja alustab kiiremat vähenemist alles 15 aasta pärast. Laste arvu vähenemine toimub igal juhul ka ilma väljarändeta, seda eelkõige põhikoolieas laste osas (joonis 25).

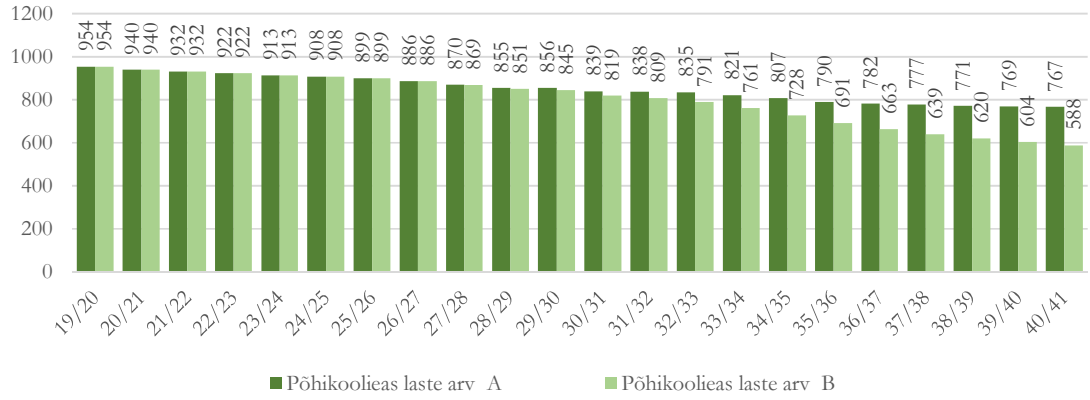
Joonis 25. Lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumieas laste arvu muutuse prognoos Türi vallas aastani 2040

Juba aastaks 2030 on lasteaia eas lapsi ligi 20% võrra vähem ja kahanemine jätkub prognoosiperioodi lõpuni - hetke u 500 lapse asemel saab vanuserühmas olema 330 last. Baasstsenaariumi järgi on lasteaiaeas laste arvu kahanemine oluliselt tagasihoidlikum ja laste arv stabiliseerub 10 aasta pärast u 465 lapse tasemel vanuserühmas (joonis 26).

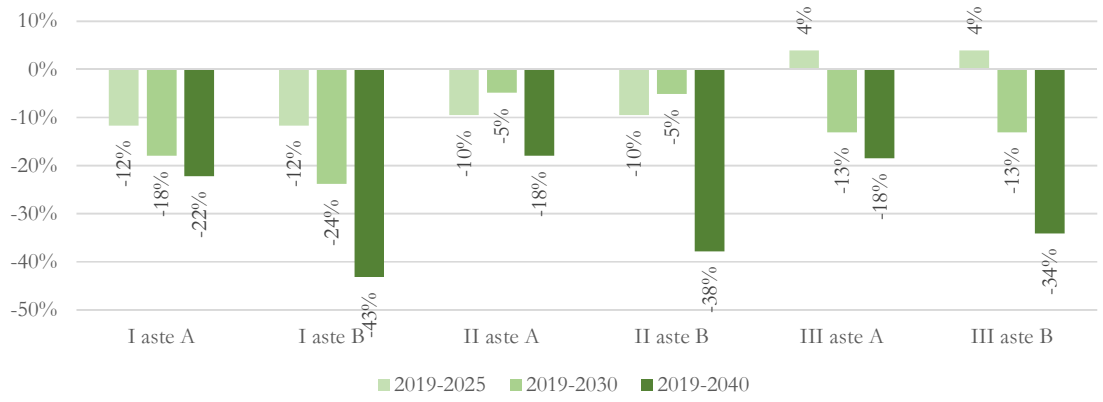
Joonis 26. Lasteaiaeas laste arvu prognoos Türi vallas aastani 2040

Põhikoolieas laste arv kahaneb järgneval kümnendil suhteliselt ühtlases tempos, kuid prognoosiperioodi lõpuni igal juhul. Kui aastal 2030 on mõlema prognoosistsenaariumi vaates vastavas eas enam kui 100 last vähem (-14%), siis seejärel rände-stsenaariumi järgi kahanemise tempo kiireneb. Aastal 2040 on väljarände jätkudes põhikoolieas lapse u 350 võrra vähem (-38%), väljarände puududes ligi 200 võrra vähem (joonis 27).

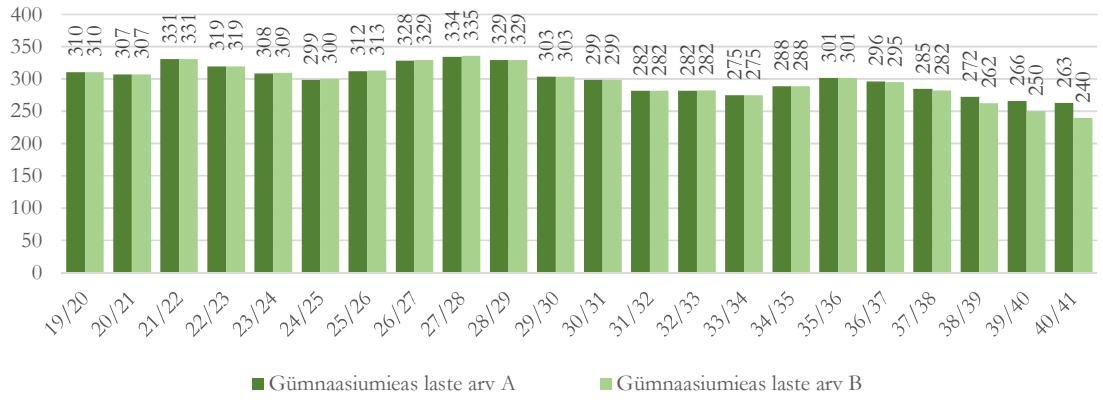
Joonis 27. Põhikoolieas laste arvu prognoos Türi vallas aastani 2040

Mõlema prognoosistsenaariumi järgi toimub kahanemine lõppkokkuvõttes kõigis kolmes kooliastmes. Lähikümnendil on enim mõjutatud I kooliaste, kus laste arv saab olema vähemalt viiendiku võrra väiksem. Sündide arvu languse oluline mõju jõuab II ja III kooliastmesse alles pärast 2030. aastat. Prognoosiperioodi lõpuks on väljarände jätkudes siiski kõik kooliastmed kahanenud vähemalt kolmandiku võrra (joonis 28).

Joonis 28. Põhikoolieas laste arvu prognoos Türi vallas kooliastmete lõikes aastani 2040

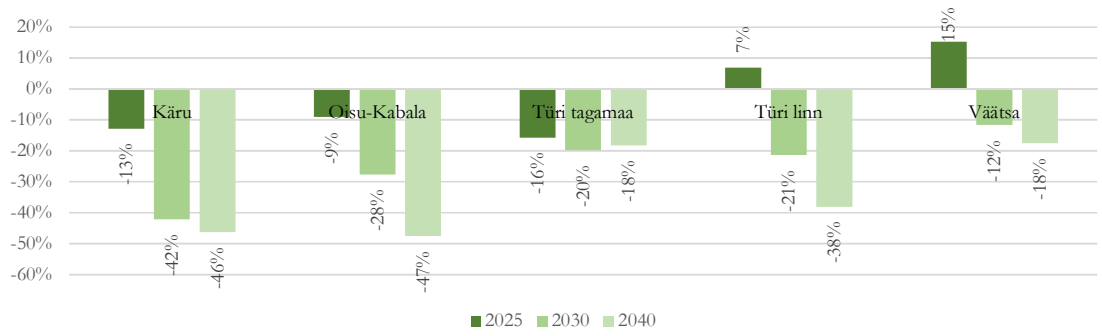
Gümnaasiumieas laste arvu hakkavad prognoosieeldused mõjutama alles 15. aasta möödudes. Senimaani püsib vastavas eas laste arv suhteliselt stabiilselt 300 noore ümber, sõltuvalt aastakäikude suurusest +/- 10% (joonis 29).

Joonis 29. Gümnaasiumieas laste arvu prognoos Türi vallas aastani 2040

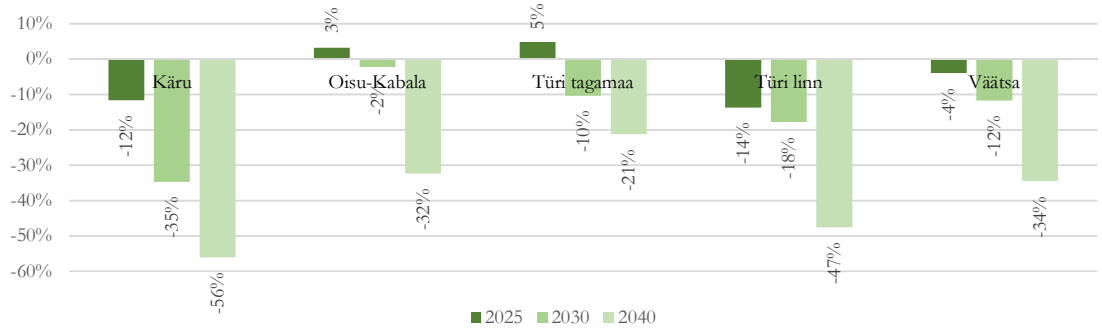
Järgnevalt on välja toodud prognoositavad muutused lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumieas laste arvu kohta piirkondade lõikes. Kuna väljarände peatumine Türi vallast on arvestades pikaaegset vastavat trendi ebatõenäoline, siis on esitatud rände-stsenaariumi kui tõenäolisema stsenaariumi tulemused.

Lasteaialaste arv hakkab senise sündimuskäitumise jätkudes vähenema kõikides piirkondades. Türi linnas ja Väätsa piirkonnas on lähema viie aasta vaates oodata veel mõningast kasvu, kuid aastaks 2030 on langus aset leidnud kõikides piirkondades. Seda enim Käru ja Oisu-Kabala piirkonnas (joonis 30).

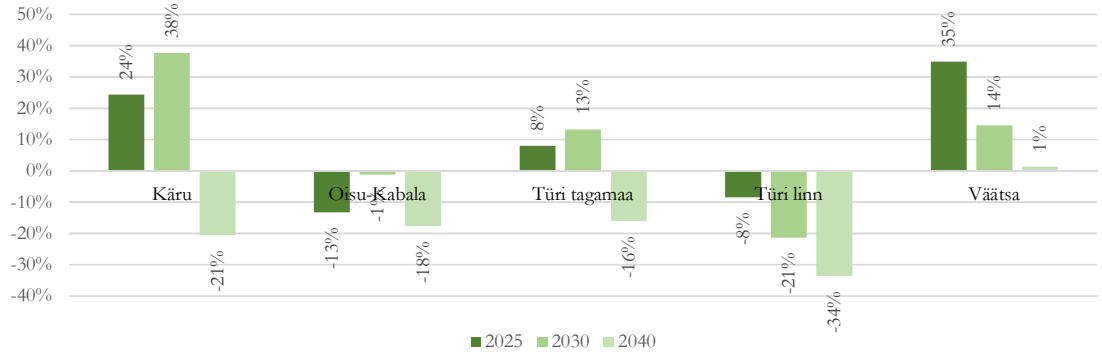
Joonis 30. Lasteaiaeas laste arvu muutuse prognoos piirkondades aastani 2040 (rände-stsenaarium)

Põhikoolieas laste arvu muutused piirkondades on lähimal kümnel aastal erineva ulatusega. Kõige enam väheneb laste arv Käru piirkonnas. Kiirem langus leiab aset ka Türi linnas, kus juba viie aasta pärast on 14% õpilasi vähem. Oisu-Kabala piirkonnas jääb 10 aasta vaates laste arv samale tasemele. Samas prognoosiperioodi lõpuks on vähemalt kolmandiku võrra vähem põhikoolieas lapsi kõikides piirkondades v.a. Türi linna tagamaal, kus langus piirdub viiendikuga (joonis 31).

Joonis 31. Põhikoolieas laste arvu muutuse prognoos piirkondades aastani 2040 (rände-stsenaarium)

Lähikümnendil on gümnaasiumieas lapsi üldjuhul enam kõikides piirkondades v.a. Türi linnas. Prognoosiperioodi lõpuks on toimunud paarikümne protsendiline kuni kolmandiku võrra vähenemine (v.a. Väätsa piirkond), kuid tuleb arvestada, et põhikoolieas lastele sarnane kahanemine saab gümnaasiumieas noorte hulgas toimuma alles 2040ndatel aastatel (joonis 32).

Joonis 32. Gümnaasiumieas laste arvu muutuse prognoos piirkondades aastani 2040 (rände-stsenaarium)

Kokkuvõttes on sündimuskäitumise ja väljarände jätkudes Türi vallas kahekümne aasta pärast 160 lasteaiaeas last (-33%) ja u 360 põhikoolieas last (-38%) vähem. Gümnaasiumieas lapsi aga u 70ne ehk neljandiku võrra vähem (tabel 27).

Piirkondade lõikes kujunevad keskmised sünnipõlvkonnad rände-stsenaariumi prognoosieelduste püsides tulevikus järgnevalt:

- Käru piirkonnas nii 2030. aastaks kui ka 2040. aastaks 3 last;
- Oisu-Kabala piirkonnas 2030. aastaks 10 ja 2040. aastaks 9 last;
- Türi linnas 2030. aastaks 24 ja 2040. aastaks 20 last;
- Türi linna tagamaal nii 2030. aastaks kui ka 2040. aastaks 18 last;
- Väätsa piirkonnas nii 2030. aastaks kui ka 2040. aastaks 14 last.

Tabel 27 Rahvastikuprognoosi tulemused piirkondade lõikes

Teenuspiirkond	õ/a	Lasteaed	Põhikool	Gümnaasium	Lasteaed	Põhikool	Gümnaasium	Lasteaed	Põhikool	Gümnaasium
Käru	19/20	31	62	15						
Baas	30/31	22	42	21	-9	-20	6	-28%	-33%	38%
	40/41	23	34	13	-7	-28	-2	-24%	-45%	-14%
Rände	30/31	18	41	21	-13	-21	6	-42%	-35%	38%
	40/41	16	27	12	-14	-35	-3	-46%	-56%	-21%
Oisu-Kabala	19/20	89	141	49						
Baas	30/31	76	140	49	-13	0	-1	-14%	0%	-1%
	40/41	67	120	43	-23	-20	-6	-25%	-14%	-12%
Rände	30/31	65	137	49	-25	-3	-1	-28%	-2%	-1%
	40/41	47	95	41	-42	-46	-9	-47%	-32%	-18%
Türi tagamaa	19/20	123	206	67						
Baas	30/31	99	184	76	-24	-21	9	-20%	-10%	13%
	40/41	99	162	56	-23	-44	-11	-19%	-21%	-16%
Rände	30/31	99	184	76	-24	-21	9	-20%	-10%	13%
	40/41	100	162	56	-22	-44	-11	-18%	-21%	-16%
Türi linn	19/20	185	415	144						
Baas	30/31	202	353	113	17	-62	-31	9%	-15%	-21%
	40/41	201	332	111	15	-83	-33	8%	-20%	-23%
Rände	30/31	146	341	113	-40	-74	-31	-21%	-18%	-21%
	40/41	115	218	95	-70	-197	-48	-38%	-47%	-34%
Väätsa	19/20	61	130	35						
Baas	30/31	71	120	40	10	-10	5	16%	-8%	14%
	40/41	77	119	39	16	-11	4	27%	-9%	12%
Rände	30/31	54	115	40	-7	-15	5	-12%	-12%	14%
	40/41	50	86	35	-11	-45	0	-18%	-34%	1%
Kokku	19/20	489	954	310						
Baas	30/31	470	839	299	-19	-115	-11	-4%	-12%	-4%
	40/41	468	767	263	-22	-187	-47	-4%	-20%	-15%
Rände	30/31	381	819	299	-109	-135	-11	-22%	-14%	-4%
	40/41	329	588	240	-160	-366	-71	-33%	-38%	-23%

Prognoositud muutused piirkondades on joonistena täpsemalt esitatud töö lisades.

5.2. Haridustöötajate vajaduse prognoos

Õppeaastal 19/20 õpetas Türi valla koolides kokku 207 pedagoogi. Alusharidusasutustes 54 õpetajat 50 arvestuslikul ametikohal, üldhariduses 153 õpetajat 120 arvestuslikul ametikohal.

Muutused arvestuslike ametikohtade arvus on olnud otseses seoses pakutava teenusemahuga. Tuleviku seisukohalt olulised muutused on toimunud eelkõige õpetajate vanusjaotuses, kus enam kui 50 aastaste ja vanemate õpetajate osakaal kogu õpetajaskonnast on järjepidevalt kasvanud.

Lasteaedades moodustavad enam kui 50 aastased õpetajad 64% ja üldhariduskoolides 60% õpetajaskonnast. Noorema järelkasvu osakaal õpetajaskonnas on viimasel 10 aastal seejuures olnud pigem langustrendis. Lasteaedades viimastel aastatel olnud vaid kuni kümmekond ja koolides u 15 õpetajat, kes on nooremad kui 40 eluaastat.

Arvestades viimase kümnendi muutusi õpetajate vanuskoosseisus ning eeldusel, et:

- rühmade ja klassikomplektide keskmine suurus ei muutu;
- riikliku õppekava ette nähtud ainetundide maht ei muutu;
- õpetajad siirduvad väljateenitud pensionile keskmiselt 65ndal eluaastal;
- teenuse nõudluse muster ja osalus erinevatel haridustasemetel jääb samaks;
- teenusemahu muutus põhineb ainult demograafilistel muutustel;

on prognoositud tuleviku õpetajate ametikohtade nn lisavajadus võrreldes olemasoleva järelkasvu suurusega (tabel 28).

Tabel 28. Õpetaja ametikohtade vajaduse prognoos võrreldes seni aset leidnud järelkasvuga

	Õpetajate arv õppeaastal 19/20	**Teenusevajaduse muutus 2030**	**Teenusevajaduse muutus 2040**	**Õpetajate vajadus 2030**	**Õpetajate vajadus 2040**
Baas-stsenaarium					
Alusharidus	50	-4%	-4%	17	26
Üldharidus	120	-12%	-20%	38	49
Rände-stsenaarium					
Alusharidus	50	-22%	-33%	8	12
Üldharidus	120	-14%	-38%	36	26

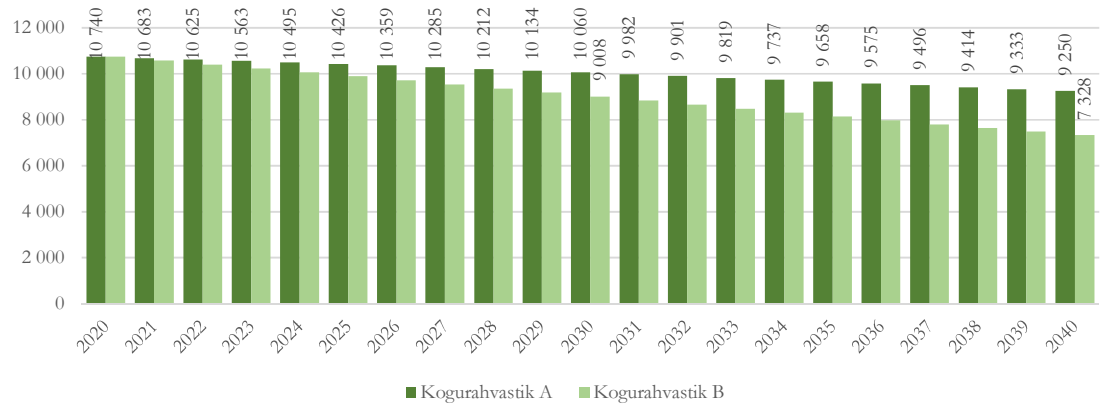
Alushariduses seoses nõudluse vähenemisega oluline täiendava tööjõu vajadus tulevikus puudub. Aastani 2030 on aastakeskmiselt vaja lisaks juurde 1-2 uut õpetajat. Baas-stsenaariumi korral on selline vajadus kogu prognoosiperioodil.

Üldhariduses on saabuval kümnendil senise järelkasvu tempoga võrreldes lisaks juurde vaja ligi 40 uut õpetajat ehk aastakeskmiselt 4 inimest.

5.3. Valla rahvastikuprognoos

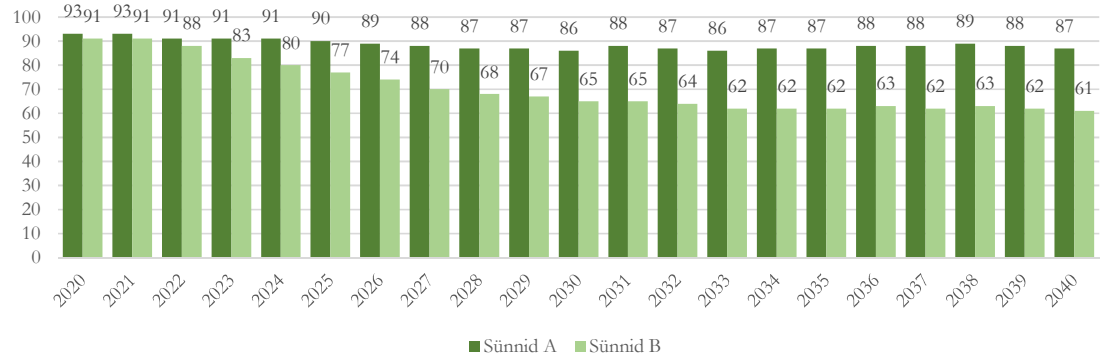
Haridusvaldkonna teenuste seisukohast oluliste vanuserühmade kõrval on oluline vaadata ka valla tulude ja teenuskulude seisukohalt olulisi teisi vanuserühmasid.

Türi valla rahvaarv kahaneb sõltumata rändekäitumisest võrreldes lähteaastaga prognoosiperioodil iga-aastaselt tulenevalt elanike vanusstruktuurist igal juhul. Baas-stsenaariumi vaates kahaneb elanike arv aastaks 2040 u 1500 elaniku võrra ehk 14%, väljarände jätkumisel 3400 ehk 32% võrra (joonis 33).

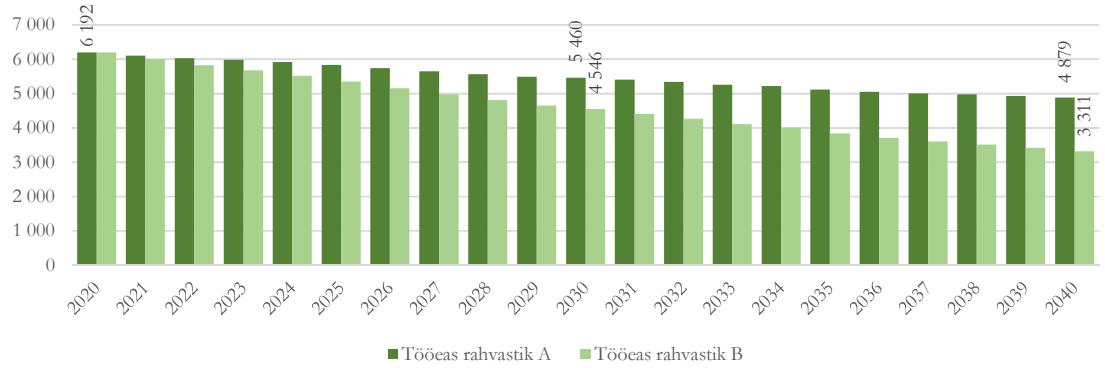
Joonis 33. Kogurahvastiku prognoos aastani 2040

Tänase sündimuskäitumise jätkudes ja väljarände puudumisel on tuleviku sünnipõlvkonnad vallas ainult umbes kümnekonna lapse võrra väiksemad. Kui viimastel aastatel on sündinud keskmiselt 100 last aastas, siis lähiaastatel sünniks jätkuvalt u 90 last aastas. See on põhjustatud eelkõige asjaolust, et valla rahvastiku vanusstruktuur on suhteliselt ühtlaselt jaotunud. Väljarände jätkudes algab sündide arvu kiire langus, mis peale aastat 2030 stabiliseerub 35-40 võrra väiksema sündide arvuga tasemel (ehk u 60-65 last aastas) ja jääb sellele tasemele prognoosiperioodi lõpuni (joonis 34).

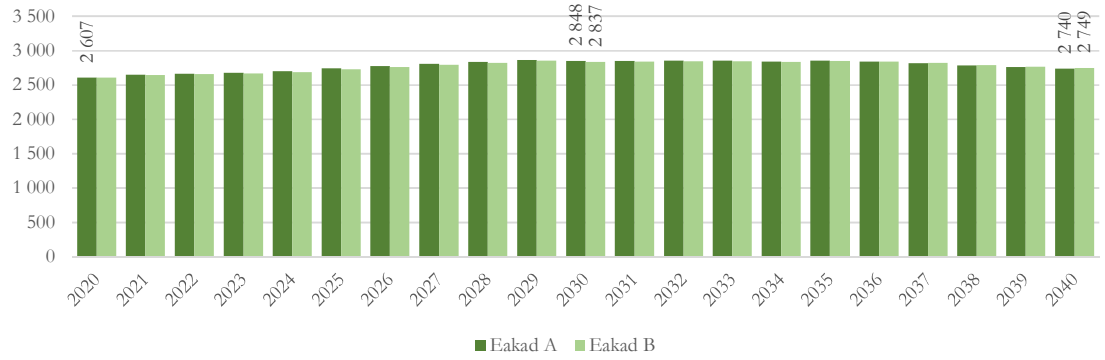
Joonis 34. Sündide arvuprognoos aastani 2040

Valla tulude seisukohast väga olulise mõjuga on muutused tööealise rahvastiku arvukuses, mis jätkab tulenevalt olemasolevast vanusstruktuurist tempokat kahanemist igal juhul. Baasstsenaariumi järgi on juba 10 aasta pärast vallas enam kui 600 tööealist vähem, rändestsenaariumi järgi u 1600 tööealist vähem. Prognoosiperioodi lõpuks on muutus vastavalt -1300 (-21%) ja -2300 (-47%) vastavas eas elanikku (joonis 35).

Joonis 35. Tööeas elanike (vanus 19-64) arvu prognoos aastani 2040

Ainsaks kasvavaks vanuserühmaks on tulevikus eakad, kelle koguarv suureneb järgneva kümnendi jooksul enam kui 200 võrra. Kahaneva maksutulu juures seega erinevate sotsiaalteenuste osutamise vajadus suureneb. Sealhulgas vanemate kui 80 eluaastat elanike arv (lähteaastal 702 elanikku) suureneb kümne aastaga 150 võrra ja prognoosiperioodi lõpuks on vanuserühmas enam kui 900 elanikku (joonis 36).

Joonis 36. Eakate (vanus 65+) arvu prognoos aastani 2040

6. Ettepanekud valla haridusvõrgu optimaalseks korralduseks

Türi vald on seoses Türi Põhikooli uue hoone ehituse toetusmeetmega võtnud kohustuse ümberkorraldusteks koolivõrgus. Vastavalt Türi Vallavolikogu 26.04.2018 otsusele nr 27, antakse alates 1. septembrist 2022 põhiharidust kõigis kolmes kooliastmes kuni kolmes valla koolis.

Türi valla põhimõtteline küsimus haridusvõrgu korraldamisel lähtub tasakaalupunkti otsimisest skaalal asukoht võimalikult kodu lähedal (olemasoleva koolikorralduse säilitamine) *versus* rahalised võimalused palkadeks ning õppesisu ja õppetingimuste arendamiseks. Haridusvõrgu vaates vajavad lahendust eelkõige järgnevad küsimused:

- Õppeaastast 2020/2021 alustab Türi Põhikool tegevust uues õppehoones, mis on ehitatud 600-le õpilasele. Kooli õpilaste arv on ligikaudu 500 õpilast ehk vabu kohti uues hoones jagub hetkeseisuga veel sajakonnale lapsele – demograafilises perspektiivis on see number kasvav. Valla keskses geograafilises positsioonis on rajatud valla parim füüsiline õpikeskkond (sh sportimisvõimalused ja huvihariduse valikute lähedus), mille potentsiaali ei ole võimalik olemasoleva koolikorraldusega jätkates täielikult ära kasutada;
- Käru Põhikoolis ja Retla-Kabala Kooli mõlemas õppekohas on õpilaste arv juba hetkel väike nii koguarvu, kooliastmete ja klassitäituvuse vaates ning kulud õpilase kohta ligi kaks korda suuremad. Demograafiline perspektiiv laste arvu kasvu ette ei näe, asutuste kasutuses olev kinnisvara on üledimensioneeritud ja Retla-Kabala Kooli õppekohad vajavad investeeringuid;
- Laupa Põhikool on hetkel täitunud, kuid arvestades kaugust linnakeskusest, kohapealse rahvaarvu tagasihoidlikkust ja õpilaste päritolu, ei ole geograafiliselt tegemist piirkonnakooliga - suur osa kooli lastest on pärit mujalt kui kooli lähiümbrusest;
- Kerge, mõõduka, raske ja sügava intellektipuudega õpilaste õppe korraldus eraldiseisvas väga väikese õpilaste arvuga Kevade Koolis ei pruugi olla kõige otstarbekam lahendus. Olemasolev ruumiressurss ja personali kompetents saaks olla kasuks ka teistes üldhariduskoolides hariduslike erivajadustega laste toetamisel;
- Gümnaasiumihariduse tulevik, arvestades investeeringuvajadust ruumitingimustesse ja riigigümnaasiumi valmimist Paide linnas eeldab tulevikku vaatavat otsust ja gümnaasiumi pidamise otstarbekuse alampiiri kriteeriumite paika seadmist;
- Ümberkorralduste ja kinnisvara kaasasjastamise vajadus lasteaedades langeva teenusevajaduste tingimustes;
- Haridusasutuste juhtimiskorralduse muutmine suure palgakulu ja asutuste ümberkorralduste valguses.

Konsultantide ettepanek on lähtudes analüüsist kavandada valla haridusvõrku järgneva piirkondliku loogikaga:

- vallas on selgelt üks suurem keskus Türi linn, **mille elanikkond koos tagamaaga võimaldab ka perspektiivis pakkuda peamisi haridusteenuseid** (alusharidus, põhiharidus, huviharidus). Arengu kavandamisel on otstarbekas panustada keskuse tugevdamisse peamise teenuste pakkujana;
- piirkondade sisesed väiksemad keskused (nt Käru, Kabala, Oisu, Väätsa) ei oma ükski võrdväärset potentsiaali, mistõttu on otstarbekas kohapealse nõudluse ebapiisavuse ja madala kuluefektiivsuse korral sealseid teenuseid ümber korraldada;
- alusharidusega saab jätkata tänastes kohtades kuni mõistliku suurusega (nt 12 või enam last) rühmade komplekteerimine on võimalik;
- eeldatavalt on 10 aasta vaates kestlikud Väätsa Põhikool ja Laupa Põhikool, ümberkorraldused on juba täna vajalikud Käru ja Kabala-Oisu piirkonnas.

6.1. Vajalikud ja võimalikud ümberkorraldused

Võttes arvesse:

- olemasolevat haridusvõrku;
- asustusmustrit ning haridusasutuste geograafilisi ja ajalisi vahemaid;
- olemasolevaid ja prognoositavaid õpilaste arve ja nende paiknemist;
- teenuste tarbimismustrit ja õpilasrännet;
- asutuste kinnisvara haldamiskulusid, funktsionaalsust ja seisukorda;
- olemasolevat olukorda, kus riigi toetusfondi eraldisest ei piisa eraldise sihtotstarbega seotud kulude katmiseks;
- tööealise elanikkonna kiirest kahanemisest lähtuvat valla suhtelise finantsvõimekuse vähenemist;
- asjaolu, et valla eelarveliste võimaluste kahanemine toob kaasa pideva väiksemate ümberkorralduste vajaduse aastast-aastasse. Majanduse jahenemisel aga vajaduse kiirete ümberkorralduste elluviimiseks;
- asjaolu, et aastast-aastasse suureneb vajadus vallaeelarvest õpetajate ja juhtide palgakulu täiendavaks rahastamiseks, kuna haridustoetus seda ei kata. Õpetaja töötasu alammäära jätkuva tõusuga kaasnev vajadus ka vallapalgaliste töökohtade töötasude kasvuks ahendab võimalusi rahastada õppesisu arendamiseks vajalike tegevusi, palgata tarvilike tugispetsialiste jms
- valla poolt võetud kohustust anda põhiharidust kõigis kolmes kooliastmes kuni kolmes valla koolis;

on põhjust tegevuskavasse ettepanekute esitamiseks arvestada järgnevate võimalike alternatiivsete muudatusvalikute mõjusid:

A) Käru Põhikoolis III ja II kooliastme tegevuse lõpetamine;
B) Retla-Kabala Koolis õppe ümber korraldamine, sh:
    1. III ja II kooliastme tegevuse lõpetamine Oisu õppekohas ja II kooliastme tegevuse lõpetamine Kabala õppekohas;
    2. Kabala ja/või Oisu õppekoha sulgemine.
C) Laupa Põhikooli vajaduse ja rolli määratlemine Türi valla haridusvõrgus;
D) Kevade kooli ühendamine Türi Põhikooliga või teenuse osutamise lõpetamine;
E) Türi Ühisgümnaasiumi erinevad kinnisvaravalikud ja gümnaasiumihariduse pakkumise lõpetamine Türi vallas;
F) Lasteaedade kinnisvaravalikud ja -investeeringud teenusevajaduse vähenemisel
G) Juhtimise koondumine

Väätsa Põhikooli tegevuse oluliseks ümberkorraldamiseks konsultandi hinnangul vajadus hetkel puudub. Samas kooli kasutuses oleva Väätsa mõisahoone ainult kooli kasutusse jätmine ei ole põhjendatud – otstarbekas oleks olemasolevaid tingimusi kasutada nt ka kultuuri- ja seltsitegevuse kohana.

Türi Muusikakool tegutseb väga heades tingimustes ja vallaeelarve võimaluste olemasolul tuleks Eesti ühe moodsama muusikakooli arendamisega jätkata.

6.2. Ümberkorralduste mõjude hinnang

Ümberkorraldused saad mõju vaates üldistatult jagada kolmeks:

- Ilma asutuste tegevust lõpetamata ja kinnisvara kasutusest välja viimata suuremahulist ja pikaajalist mõju finantsvaates vallale ei teki. Seetõttu on haridusvõrgu ümberkorraldamist otstarbekas käsitleda tervikuna koos valla kinnisvara ja muude asutuste võrgu ümberkorraldamisega vastavas piirkonnas;
- Ainult kooliastmete sulgemine toob kaasa võimaluse jagada ümber toetusfondi vahendeid, sh võimekuse tõsta pedagoogide ja tugispetsialistide palka, suurendada tugispetsialistide koosseisu jms. Tegevus ei too vallaeelarvele kaasa pikemaajalist positiivset majanduslikku efekti, kuna olemasolev asutuste võrk tuleb säilitada;
- Asutuste ühendamisega kaasnev mõju ilmneb pigem aja jooksul mastaabiefekti ja asjatundliku juhtimise korral korraldusliku efektiivsuse näol.

Kuna mitmed ümberkorralduste alternatiivid on seotud kooliastmete arvu vähendamisega, siis on järgnevalt esiti antud ülevaade selle mõjust õppe korraldusele ja personalile.

Põhikooli riikliku õppekavaga on määratud õpetatavate ainete loetelu ja nende kohustuslik tundide arv nädalas kooliastmete lõikes. Lisaks kohustuslikele ainetele on põhikooli I kooliastmes kaheksa ja II kooliastmes kümne nädalatunni kasutamine määratav kooli õppekavaga. Nädalatundide arv I kooliastmes on 68 ja II kooliastmes 83, millest arvestuslikult 4. klassis 24,5 nädalatundi. Alates neljandast klassis lisandub kohuslike ainete hulka kirjandus. Kuueklassilise kooli õppekava eeldab juba tööõpetusklasside olemasolu, ainetes lisanduvad veel B-võõrkeel, ajalugu ja ühiskonnaõpetus. Põhikoolis on vajalikud tingimused füüsika, keemia, geograafia ja bioloogia õpetamiseks (tabel 29).

Tabel 29. Nädalatundide jaotus kooliastmetes vastavalt põhikooli riiklikule õppekavale

õppeaine	**I aste**	**II aste**	***sh 4. klass***	**III aste**	**1.-3. klassiline kool**	**1.-4. klassiline kool**	**1.-6. klassiline kool**	**1.-9. klassiline kool**
eesti keel	19	11	*3*	6	19	22	30	36
kirjandus	0	4	*1*	6	0	1	4	10
A-võõrkeel	3	9	*3*	9	3	6	12	21
B-võõrkeel	0	3	*0*	9	0	0	3	12
matemaatika	10	13	*4*	13	10	14	23	36
loodusõpetus	3	7	*2*	2	3	5	10	12
ajalugu	0	3	*0*	6	0	0	3	9
inimeseõpetus	2	2	*1*	2	2	3	4	6
ühiskonnaõpetus	0	1	*0*	2	0	0	1	3
muusika	6	4	*2*	3	6	8	10	13
kunst	4,5	3	*1*	3	4,5	6	7,5	10,5
tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus:	4,5	5	*1,5*	5	4,5	6	9,5	14,5
kehaline kasvatus	8	8	*3*	6	8	11	16	22
määratakse õppekavaga	8	10	*3*	4	8	11	18	22
geograafia				5				5
bioloogia				5				5
keemia				4				4
füüsika				4				4
Kokku astmes	**68**	**83**	***24,5***	**94**	**68**	**92,5**	**151**	**227**
Õpetajate ametikohtade vajadus					3,24	4,40	7,19	10,81
2-klassiga liitklassid					1,62	2,20	3,60	5,40
3-klassiga liitklassid					1,08	1,47	2,40	3,60
Keskmine/osakaal	**22,7**	**27,7**	**24,5**	**31,3**	**28%**	**38%**	**62%**	**100%**

Seega põhikooli riikliku õppekava kohustuslike ainetundide loetelust ja koolielu praktilistest vajadustest lähtub ka kooli tarbeks vajalik optimaalne ruumiprogramm. Õpetajate vajadus kujuneb samuti vastavalt riikliku õppekava ainetundide mahtudele – klasside arvust lähtuvalt vastavalt 3,24,

4,40, 7,19 ja 10,81 ametikohta[10]. Kuni 4-klassilise kooli puhul on võimalik kooli toimimine ainult lisaspetsialiseerumisega klassiõpetajate koosseisuga. 6-klassilises koolis on juurde vaja mitmeid osalise koormusega aineõpetajaid ning see vajadus võimendub oluliselt 9-klassilise kooli puhul. Muu koolipersonali vajadus tuleneb laste arvust koolis ja koolipinna suurusest.

Põhikooli (nt Käru ja Oisu õppekoht) reorganiseerimisel 6-klassiliseks kooliks (arvestamata liitklasside olemasolu), moodustab vajalik õpetajate ametikohtade arv 62% võrreldes eelneva vajadusega. 4-klassilise ja 3-klassilise kooli puhul vastavalt 38% ja 28%. Lähteolukorras 6-klassilise kooli (nt Kabala õppekoht) reorganiseerimisel 4-klassiliseks kooliks vastavalt 61% ja 45% eelnevast mahust.

A) Käru Põhikoolis III ja II kooliastme tegevuse lõpetamine

Demograafiline nõudlus – keskmise sünnipõlvkonna suuruseks Käru piirkonnas on olnud viimasel kuuel aastal ligi 6 last. Enam kui 2/3 sündidest on aset leidnud Käru kandis. Sündide arv piirkonnas langeb käesoleva kümnendi lõpuks tasemele u 3 last aastas.

Piirkonna lapsed käivad kohalikus lasteaias ja koolis. Hetkel on põhikoolieas lapsi u 60 ehk mitte piisavalt põhikooli pidamiseks. Põhikoolieas laste arv piirkonnas püsib olemasoleval tasemel veel kuni viis aastat misjärel algab kiire langus. Samuti võib juba lähiaastatel tekkida olukord, kus lapsi jagub piirkonnas ainult ühe lasteaiarühma moodustamiseks.

Kinnisvara seisukord ja olemuslik sobivus – Käru koolimaja on uusehitus ja järgnevatel aastakümnetel suures mahus investeeringuid ei vaja. Hoone on igati sobiv kasutamiseks koolina.

Finantsmõju – III kooliastme sulgemisel tekib võimalus ümber jagada u 75 000 eurot õpetajate tööjõukulu (või vähendada vastavas mahus vallaeelarve kulusid). II kooliastme sulgemisel täiendavalt veel u 65 000 eurot. Seoses kooli ja lasteaia tegevuse jätkamisega hoones kinnisvara ja muu personaliga seotud kulud oluliselt ei muutu. Suurenevad kulud koolitranspordi korraldamisele

Soovitused - kooliastme(te) tegevuse lõpetamisel väheneb veelgi laste arv hoones. Soovitav on kaaluda kohapeal tegutsevate muude valla asutuste tegevuse toomist hoonesse heas seisukorras kinnisvara mõistlikus mahus kasutuse säilimiseks.

B) Retla-Kabala Koolis õppe ümber korraldamine

Demograafiline nõudlus – keskmise sünnipõlvkonna suuruseks Oisu-Kabala piirkonnas on olnud viimasel kuuel aastal 15 last. Piirkonna siseselt kantide vaates on sünnid jagunenud järgnevalt – kolmandik Kabala kandis, neljandik nii Oisu kui ka Ollepa kandis ja ligi viiendik Taikse kandis. Sündide arv piirkonnas langeb käesoleva kümnendi lõpuks tasemele u 10 last aastas, kantide sisene jaotus ei pruugi olla püsiv.

Piirkonna lastest vaid veidi enam kui pooled käivad kohaliku kooli õppekohtades lasteaias ja koolis. Taikse kandist liigutakse eelkõige Türi asutustesse ja Ollepa kandis väljapoole omavalitsust Võhma linna asutustesse. Viiendik kooliõpilastest tuleb väljastpoolt piirkonda.

Põhikoolieas laste arv püsib 140 piirimaal veel järgmised kümmekond aastat, samal ajal lasteaiaeas laste arv on juba vähenev ning kahaneb tuleval kümnendil järjepidevalt, kokku u kolmandiku võrra. Perioodil on tõenäone vähemalt ühe (sõltuvalt lapsevanemate valikutest võib-olla ka kahe) rühma sulgemise vajadus.

Kinnisvara seisukord ja olemuslik sobivus – kõik kolm asutuse kasutuses olevat hoonet on juba hetkel ja eriti tuleviku laste arvu arvestades liiga suured ehk kinnisvara on piirkonnas otstarbekas oluliselt vähendada Hoonetest on heas seisukorras ainult Oisu koolihoone uus osa. Kolme hoone investeeringuvajadus kokku on hinnanguliselt ligi 4,5 miljonit eurot, mis on samas

[10] Koormuse arvestamisel on võetud eelduseks keskmiselt 21 kontakttundi nädalas.

suurusjärgus Türi Põhikooli 600-le lapsele mõeldud uue hoone maksumusega. Sellises mahus investeerimine ei ole arvestades teenusevajadust ja alternatiivseid valikuvõimalusi otstarbekas. **Piirkonna haridusasutuste ümberkorraldamist oleks otstarbekas käsitleda tervikuna koos Oisu ja Kabala keskustes paikneva valla kinnisvara ja teenuste (kultuuri, vaba aja jm asutused) ümberkorraldamisega**. Seejuures tuleb arvestada Türi linna lähedust ja vabu õpilaskohti valmivas põhikooli hoones.

Üldjoontes joonistuvad lisaks III kooliastme tegevuse lõpetamisele Oisu õppekohas välja veel järgnevad alternatiivsed lahendused Retla-Kabala Kooli ümberkorraldamiseks:

- Oisu õppekohas II kooliastme tegevuse lõpetamine või kooli tegevuse lõpetamine. II kooliastme tegevuse lõpetamisel (ka 4-klassilise koolina), on võimalik kooli tegevusega jätkata ainult Oisu lasteaiahoones ning jätta koolihoone kasutusest välja. See eeldab alternatiivse pinna leidmist hetkel koolihoones paiknevale raamatukogule ja kaalumist, kas spordisaali säilitamine (ja korrastamine) arvestades kasutusmahte ja Türi linnas olevaid võimalusi on põhjendatud. Kooli sulgemisel oleks sobiva tehnilise lahenduse leidmisel võimalik Oisu lasteaia ja koolihoone vana osa lammutamine ning uue hoone rekonstrueerimine kohaliku teenuskeskusena, kus on lasteaed ja kuhu on koondatud kõik kandi teenused (raamatukogu, rahvamaja jms funktsioonid);
- Kabala õppekohas II kooliastme tegevuse lõpetamine või kooli tegevuse lõpetamine. Neist esimene ei oma kinnisvarakasutusele olulist mõju. Kooli tegevuse lõpetamisel oleks otstarbekas kohandada üks lasteaiarühm alternatiivsele kinnisvarale (nt rahvamaja ruumid) ja müüa mõisahoone;
- Kabala õppekoha tegevuse säilitamine ja mõisahoone rekonstrueerimine kohaliku teenuskeskusena. Alternatiivil oleks eelkõige geograafiline põhjendatus Oisu õppekohas kooli tegevuse lõpetamise korral. Tegemist ei ole küll finantsiliselt kõige otstarbekama lahendusega ja see tuleks võtta kaalumisele ainult juhul, kui kõik kandi teenused (raamatukogu, rahvamaja jms funktsioonid) koondatakse hoonesse ja realiseeritakse muu valla kasutuses olev kinnisvara.

Finantsmõju — III kooliastme sulgemisel Oisu õppekohas tekib võimalus ümber jagada u 105 000 eurot õpetajate tööjõukulu (või vähendada vastavas mahus vallaeelarve kulusid). II kooliastme sulgemisel täiendavalt veel u 95 000 eurot. II kooliastme sulgemisel Kabala õppekohas u 40 000 eurot. Ilma kinnisvara ümber korraldamata majandamise ja vallaeelarvelise personaliga seotud kulud oluliselt ei muutu.

Alternatiivsete valikute mõjude täpsem väljatoomine eeldab võimalike tehniliste lahenduste väljatöötamist ja nendest lähtuvat analüüsi. Samas on kooliosade vallaeelarve töötasude ja majandamiskulu kokku u 250 tuhat eurot ja võimalik ümberjagatav toetusfond kuni 400 tuhat eurot. Sõltuvalt kinnisvaravalikust väheneb samuti olulisel määral investeeringuvajadus.

C) Laupa Põhikooli vajadus ja roll Türi valla haridusvõrgus

Demograafiline nõudlus – Laupa Põhikooli näol ei ole tegemist piirkonnakooliga. Laupa kandis kohapeal elab põhikoolieas lapsi ainult u 40. Laupa ja Türi linna vahel paikneva Türi kandi suuremad asustusüksused (nt Särevere) asuvad pigem lähemal Türi linnale. Kooli õpilastest u kolmandik on pärit Türi linnast. Seetõttu on otstarbekas käsitleda vajadust Laupa Kooli järele valla haridusvõrgu ja teenusevajaduse tervikvaates.

Retla-Kabala ja Käru koolides ainult III kooliastme sulgemine ei too kaasa Türi Põhikooli uue hoone täieliku täituvust. Põhikoolieas laste arv vallas tervikuna väheneb järgneva kümnendi jooksul tulenevad demograafilistest muutustest võrreldes olemasolevaga u 130 võrra (seda eelkõige Türi linna arvelt). Hiljemalt 10 aasta pärast on ka Retla-Kabala Koolis õppetegevuse lõpetamise korral kõik Laupa kooli lapsed võimalik mahutada Türi Põhikooli.

Kinnisvara seisukord ja olemuslik sobivus – mõisahoone on kümmekond aastat tagasi restaureeritud ja kohaldatud vastavalt muinsuskaitse piirangutele kooli tarbeks. Seetõttu on ka klassiruumid tavapärasest väiksemad (koolis saab õppida kuni 140 last) ja koolipidamise kulud õpilase kohta paratamatult kõrgemad. Samas võimaldavad väiksemad klassikomplektid ja miljöö kohasemat õppekeskkonda erivajadusega lastele. Teisalt saavad III kooliastmes lisanduvate õppeainete eritingimused ja sportimisvõimalused valmivas Türi Põhikooli hoones olema paremad.

Arvestades mõisahoone seisukorda ja looduskaunist asukohta Pärnu jõe kaldal, on tegemist pigem väärtusliku kinnisvaraga.

Finantsmõju - III kooliastme sulgemisel tekiks võimalus ümber jagada u 125 000 eurot õpetajate tööjõukulu (või vähendada vastavas mahus vallaeelarve kulusid). Kooli pidamisega seotud vallaeelarve töötasud on 130 tuhat ja kinnisvarakulu 60 tuhat eurot aastas.

Soovitused: Olukorras, kus põhikoolieas laste arv vallas väheneb, võib-olla koolikorralduslikus vaates otstarbekas esimeses järgus liita Laupa Põhikool organisatsiooniliselt Türi Põhikooliga. Seda nii õpilaste arvu jaotuse optimeerimiseks hoonetes kui ka erivajadustega laste vajaduste märkamisel alternatiivi pakkumiseks organisatsiooni siseselt. Pikemas perspektiivis (2025+) on siiski vajalik vastavalt kujunenud olukorrale kaaluda õppe (terviklikult või astmete vaates) jätkamist Laupal.

D) Kevade kooli ühendamine Türi Põhikooliga või teenuse osutamise lõpetamine

Nõudlus – Kevade Koolis toimub õppetöö põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel intellektipuudega õpilastele, kes nõustamiskomisjoni soovitusel ja vanema nõusolekul õpivad toimetuleku- või hooldusõppes[11]. Seega teenusevajadusel pigem puudub sõltuvus demograafilistest trendidest, määravaks on spetsiifilised ja finantsilised aspektid.

Kool on ainuke Järva maakonnas paiknev vastava profiiliga õppeasutus. Kõrghetkel on koolis õppinud enam kui 25 last, praegu on koolis kokku 11 õpilast, kellest 5 on Türi valla lapsed.

Kinnisvara seisukord ja olemuslik sobivus – koolihoone on väga heas seisukorras. Arvestades hoone algset funktsiooni endise vabriku töötajate korterelamuna, on ka ruumiprogramm vastav, kuid sobiv õppeks individuaaltundides või väiksemates rühmades. Kooli õpilaskodus on 13 kohta, kõik õpilased õpilaskodu teenust ei kasuta (eriti just kohalikud).

Mõju ja soovitused – tulenevalt õppe spetsiifikast, kuid ka kooli alatäituvusest, on õpilaskoha maksumus koolis väga kõrge – 590 eurot kuus. Kooli tegevuse lõpetamine ja koolikohtade ostmine mujalt tooks vallale olulist kokkuhoidu, kuid muudaks niigi keerulises olukorras lapsevanemate elukorralduse veelgi komplitseeritumaks. Teisalt ei ole nii väikese asutuse eraldi toimimine kinnisvara kasutuse ja töötajaskonna potentsiaali osalise rakendamise seisukohalt põhjendatud. Seetõttu on soovitav kool liita Türi Põhikooliga, mis annab võimaluse erivajadustega õpilaste õppe mitmekesisemaks korraldamiseks.

Samuti on vajalik saavutada kokkulepped, et teisest omavalitsusest pärit laste õppe eest arvlemine on kulupõhine – st lapse kodukohaomavalitsus tasub lisaks õppekohale kõigi teenuste (sh õpilaskodu) osutamisega seotud kulude eest. Oisu õppekohas kooli tegevuse lõpetamisel või õpilaskodu laste arvu vähenemisel on soovitav kaaluda nende majutamist Kevade Kooli ruumides asuvas õpilaskodus.

E) Türi Ühisgümnaasiumi kinnisvaravalikud või gümnaasiumihariduse pakkumise lõpetamine Türi vallas

Demograafiline nõudlus – gümnaasiumieas noorte arv vallas jääb 300 piirimaile veel umbkaudu 15 aastaks. Samas on Türi valla elanikest õpilaste arv viimastel aastatel järjepidevalt vähenenud.

[11] Toimetulekuõpet rakendatakse mõõduka intellektipuudega õpilastele ning hooldusõpet raske ja sügava intellektipuudega õpilastele.

Kooli 141 õpilasest on 19/20 õppeaastal 101 valla noored, ülejäänud on pärit peamiselt Paide linnast (31 õpilast). Väljaspool valda õpib gümnaasiumis u 60 valla noort.

Paide linna on rajamisel riigigümnaasium, mis eeldatavalt alustab tegevust õppeaastast 2021/2022. Valmiv koolihoone on planeeritud kuni 252 õpilasele. Õpilaste arv Paide linnas asuvates gümnaasiumides on käesoleva õppeaastal u 160. Kooli tõmbepiirkonda jäävas maakonna kolmandas omavalitsuses Järva vallas on kolm gümnaasiumi u 90 õpilasega, vald ei ole võtnud vastu otsust osa või kõik gümnaasiumiastmed sulgeda.

Seega võib Paide Gümnaasiumi uue õppehoone valmimisel tekkida olukord, kus Paide linnast pärit õpilased pigem liiguvad tagasi kodukoha kooli ja sinna jääb veel 50 või enam vaba kohta. Juhul kui ka Türi valla noorte valikud hakkavad järjest enam langema Paide kooli kasuks, jääb kohaliku gümnaasiumiastmesse vähem kui 100 õpilast. Teisalt kõik Türi valla õpilased Paide gümnaasiumisse õppima ei mahu.

Kinnisvara seisukord ja olemuslik sobivus – kooli kasutuses olev hoone on arvestades õpilaste arvu liiga suur (ligi 7000 m² õppepinda) ja üldiselt amortiseerunud (katus, tehnosüsteemid jne). Gümnaasiumi igapäevases õppetegevuses kasutatavad siseruumid on korrastatud. Hoone juures on suur spordisaal. Kogu kompleksi täismahus rekonstrueerimise maksumus ületab hinnanguliselt 7 miljonit eurot.

Türi Põhikooli uue hoone valmimisel jääb tühjaks endine algklasside hoone (Hariduse tn 3) õppepinnaga ligi 2200 m². Arvestades õpilaste arvu, oleks tegemist ruumimahult optimaalsema pinnaga, kuid gümnaasiumi kolimine hoonesse eeldaks selle eelneval korrastamisel investeeringut 1,5-2 miljonit eurot.

Kinnisvarasse investeerimata võimendub füüsilise õppekeskkonna kvaliteedi erisus Paide Gümnaasiumiga, mis saab enda kasutusse uue hoone. Ka kinnisvarasse investeerides ei ole kindlust, et kooli õpilaste arv püsib kõrgemal kooli pidamiseks mõistliku taset (hinnanguliselt 100 õpilast).

Finantsmõju – Türi Ühisgümnaasiumi pidamise kogukulu 2020. aasta eelarves on 685 tuhat eurot, sellest u 420 tuhat riigieelarve toetusfondi eraldis (õpilaste arvu põhisejaotuse vaates u 380 tuhat, millele lisandub u 50 tuhat eurot õpetajate tööjõukuludeks vallaeelarvest või toetusfondi vaates põhikooliõpetajate tööjõukulude arvelt). Kinnisvarakulud on 60 tuhat ja vallaeelarve palgad 170 tuhat eurot aastas. Arvestuslik kohamaksumus 157 eurot kuus. Vallaeelarves on gümnaasiumikohtade ostmiseks teistelt omavalitsustelt ette nähtud 50 tuhat eurot.

Gümnaasiumiastme pidamine on Türi valla põhimõtteline poliitiline valik. Senimaani, kuni vald on gümnaasiumi pidamisel võimeline tagama riikliku õppekava täitmiseks vajalike kvalifitseeritud õpetajate olemasolu, turvalisuse, tervisekaitse ja õppekava nõuetele vastava õppekeskkonna olemasolu, võimalused õpilase arengu toetamiseks ning kooli võimekuse pakkuda lisaks kohustuslikele õppeainetele ka valikõppeaineid gümnaasiumi riiklikus õppekavas sätestatud nõuete kohaselt, on see võimalik.

Soovitused: Arvestades valla vaba laenukoormuse mahtu ning gümnaasiumiastme õpilaste arvu, ei ole enne Paide Gümnaasiumi uue hoone valmimist ja selle mõju selgimist õpilasrändele soovitav muuta kooli asukohta ega ellu viia suuri investeeringuid. Olemasoleva hoone kasutuses hoidmiseks võimalusel koondada sellesse (ajutiselt) nt huvi- ja sporditegevust või muid ruumipuuduses funktsioone nende olemasolul. Õpilaste arvu langemisel alla mõistliku piiri ja sellega kaasneval gümnaasiumiosa sulgemisel tulevikus hoone kasutud osad lammutada (v.a. spordisaal, selle abiruumid).

F) Lasteaedade kinnisvaravalikud ja -investeeringud teenusevajaduse vähenemisel

Demograafiline nõudlus – viie aasta möödudes alustab lasteaiaeas laste arv vallas tempokat vähenemist. Aastaks 2030 on lapsi enam kui 100 ehk viie rühma võrra vähem ja vähenemine jätkub. Kärus, Oisus ja Kabalas on rühmad juba hetkel alatäitunud ning on tõenäone olemasoleva kahe rühma asemel ühe rühma komplekteerimine vastavalt lasteaiakohta soovivate laste reaalsele arvule. Samuti sõltuvad neis aset leidvad arengud koolivõrgu ümberkorraldamise otsustest. Kuna suurem osa elanikkonnast paikneb Türi linnas ja tagamaal, on just need piirkonnad, kus teenusevajadus väheneb kõige enam ja tekib vajadus ümberkorraldusteks.

Kinnisvara seisukord ja olemuslik sobivus – hetkel tegutseb Türi Lasteaed kolmes hoones, mis on kõik heas seisukorras. Umbkaudu miljoni euro suurust investeeringut neist vajab kesklinna hoone. Türi-Allikul suurem investeerimisvajadus puudub, Lokuta hoone puhul tehnosüsteemide jms vaates samuti. Võttes arvesse laste arvu perspektiivi, on ajas võimalus jätta kasutusest välja üks nelja rühmaga hoonetest ehk siis Türi-Alliku või Lokuta.

Soovitused: Võttes arvesse nii geograafilist paiknemist (Türi linnas on 2 hoonet, pendelränne Paide linna) kui ka hoonete sobivust lasteaiaks (kumbki neist ei ole algselt selle funktsiooniga rajatud), on soovitav jätta kasutusest välja Lokuta hoone. Vastava demograafilise olukorra saabumisel tasub samaaegselt kaaluda kesklinna (nt olemasoleva hoone krundile) uue kaasaegse lasteaiahoone rajamist. Ehk pikemalt ette planeerides on valik teha järgnevatel aastatel kesklinna hoones ainult hädapärased investeeringud.

Sarnast lähenemist võib kaaluda ka Väätsa Lasteaia puhul. Piirkonnas jääb kümnendi möödudes alles nõudlus vaid 2-3 rühma järele. Olemasolev hoone on liiga suur ning rajatud möödunud ajastu kvaliteedis ja vaimus.

G) Juhtimise koondumine

Haridusvõrgu asutuste juhtimise efektiivsemaks muutmiseks kasutavad kohalikud omavalitsused peamist kahte alternatiivi:

- **Kohapõhine juhtimine** – sh piirkondlik või õppekoha (hoone) põhine. Vastav viis tähendab, et ühe juhtimise alla koondataks piirkonna lasteaed ja (põhi)kool ning moodustatakse ühisasutus. Täna on vastav lahendus juba kasutusel nii Retla-Kabala Koolis kui ka Käru Koolis. Selline lahendus võimaldab tugevdada alushariduse ja üldhariduse vahelisi seoseid ning teatud juhtudel mõnevõrra vähendada ka juhtimis- ja administreerimiskulusid. Türi valla puhul on võimalik kaaluda kooli ja lasteaia ühendamist Väätsas.
- **Õppetaseme põhine juhtimine** – eraldi on ühise juhtimise alla viidud lasteaiad ja koolid. Vastav võimalus on täna kasutuses Türi lasteaia puhul, kus ühel lasteaial on kolm tegevuskohta. Vastav lahendus võimaldab luua keskselt strateegilise juhtimistasandi eraldi nii üldhariduse kui ka alushariduse osas, tugevdada õppekohtade vahelist sünergiat (sh pakkuda vaheldust ja kogemuste vahetust nii õpilastele kui ka õpetajatele) ning luua eeldused ka ressursi ühtsemaks planeerimiseks ja kasutamiseks. Türi valla puhul on võimalik kaaluda eelkõige Retla-Kabala ja Käru kooli osa liitmist Türi Põhikooliga ning vastavate lasteaiarühmade liitmist Türi Lasteaiaga.

Arvestades vähenevat nõudlust ja võimalikke ümberkorraldusi kooliastmetes soovitavad konsultandid vallal kaaluda eelkõige Retla-Kabala ja Käru kooli osa liitmist Türi Põhikooliga ning vastavate lasteaiarühmade liitmist Türi Lasteaiaga.

Kokkuvõte

Arvestades koolide täituvust ja prognoose ning riigiga sõlmitud kokkuleppeid, on III kooliastme tegevuse lõpetamine esimesel võimalusel vajalik ja mõistlik Käru Põhikoolis ja Retla-Kabala Kooli Oisu õppekohas. Selle tulemusel tekib võimalus ümber jagada kuni 180 000 eurot haridustoetust või suunata vabanevad vahendid hetkel vallaeelarvest tasustatavate tugispetsialistide töötasudeks. Täiendavalt soovitavad kaaluda lähimas perspektiivis ka II kooliastme sulgemist nii Käru kui ka Retla-Kabala Koolis. Vastava muudatusega tekib võimalus optimeerida ka kinnisvara viies lasteaiarühma(d) ning 3-klassilise kooli ühte hoonesse, mis omakorda vähendab valla püsikulusid.

Õpilaste arvu vähenemisega kahaneb mingil määral ka muu õppe tugitegevustega seotud personalikulu. Ilma kinnisvara osas ümberkorraldusi ellu viimata majanduspersonali kulud ei vähene. Asutuste ühise juhtimise alla viimine võimaldab vähendada vallaeelarvest makstavaid töötasusid, mis hetkel oluliselt ületavad toetusfondile eraldise mahtu.

Valla koolipidamise finantsvaates on kokkuvõttes soovitav seada eesmärgiks Türi Põhikooli uue hoone pidev maksimumi lähedane täituvus. Vastavalt demograafilistele hetkeolukorrale ja tulevikuarengutele järk järgult sulgeda muud õppekohad ja väljuda kinnisvarast. Ümberkorralduste ettevõtmine ja täpsem sisu vajab kahtlemata läbirääkimist kogukondadega.

Tabel 30. Riigipalgaliste õpetajate palgakulu muutus kooliastmete kaotamisel koolides

Kooli nimi	1.-3. klassiline kool	1.-4. klassiline kool	1.-6. klassiline kool
Laupa Põhikool	237 894	204 965	126 339
Kabala õppekoht	38 100	26 854	0
Oisu õppekoht	200 307	172 581	106 378
Väätsa Põhikool	219 960	189 513	116 815
Käru Põhikool	139 657	120 326	74 168
Kokku	**835 917**	**714 239**	**423 699**

7. Tegevuskava

Tegevuskavas on välja toodud kolm erinevat tegevusvalikute jaotust vastavalt nende elluviimise ajakriitilisusele, vajadusele ning demograafilisele, finantsilisele korralduslikule optimaalsusele. Türi valla otsused, arvestades võimalike ümberkorralduste kaalukust sünnivad edasiste arutelude tulemusel.

	Türi valla valik	Elluviimise aasta
Kohustuslik III kooliastme sulgemine vähemalt kahes koolis		
Käru Põhikoolis III kooliastme tegevuse lõpetamine		
Retla-Kabala Kooli Oisu õppekohas III kooliastme tegevuse lõpetamine		
Laupa Põhikoolis III kooliastme tegevuse lõpetamine		
Väätsa Põhikoolis III kooliastme tegevuse lõpetamine		
Võimalikud ümberkorraldused aastani 2024		
Käru Põhikoolis II kooliastme tegevuse lõpetamine		
Retla-Kabala Kooli Oisu õppekohas II kooliastme tegevuse lõpetamine		
Retla-Kabala Kooli Kabala õppekohas II kooliastme tegevuse lõpetamine		
Retla-Kabala Kooli Oisu õppekohas kooli tegevuse lõpetamine		
Retla-Kabala Kooli Kabala õppekohas kooli tegevuse lõpetamine		
Kabala mõisa rekonstrueerimine kohaliku teenuskeskusena		
Oisu koolihoone vana osa lammutamine ja uue osa rekonstrueerimine lasteaed-teenuskeskusena		
Laupa Põhikooli liitmine Türi Põhikooliga		
Kevade Kooli liitmine Türi Põhikooliga		
Kevade Kooli tegevuse lõpetamine		
Türi Ühisgümnaasiumi hoone rekonstrueerimine		
Türi Ühisgümnaasiumile		
Türi Ühisgümnaasiumi tegevuse lõpetamine		
Oisu õppekohas õpilaskodu tegevuse lõpetamine		
Kevade Koolis õpilaskodu tegevuse lõpetamine		
Retla-Kabala Kooli liitmine Türi Põhikooliga		
Asutuste koondamine ühe juhtimise alla.		
Perspektiivsed ümberkorraldused 2025+		
Türi Lasteaia Kesklinna õppekoha uue hoone ehitus		
Türi Lasteaia Lokuta õppekohas tegevuse lõpetamine		
Väätsa Lasteaia uue (väiksema) hoone ehitus		

LISAD

Lisa 1. Valla piirkonnad, kandid ja asustusüksused

Piirkond	Kant	Asustusüksus
Käru	Kullimaa	Kullimaa küla
	Kädva	Kädva küla
		Sonni küla
	Käru	Jõeküla küla
		Kõdu küla
		Kändliku küla
		Käru alevik
		Lauri küla
		Lungu küla
Oisu-Kabala	Kabala	Arkma küla
		Kabala küla
		Kurla küla
		Meossaare küla
		Sagevere küla
		Kärevere küla
		Metsaküla küla
	Oisu	Oisu alevik
		Retla küla
		Saareotsa küla
		Väljaotsa küla
		Äiamaa küla
	Ollepa	Kahala küla
		Ollepa küla
		Pibari küla
		Rassi küla
	Taikse	Villevere küla
		Mäeküla küla
		Raukla küla
		Rikassaare küla
		Taikse küla
		Tännassilma küla
Türi tagamaa	Kirna	Kirna küla
		Pala küla
		Poaka küla
	Kolu	Karjaküla küla
		Kolu küla
	Laupa	Jändja küla
		Laupa küla
		Põikva küla
		Vilita küla
	Türi	Lokuta küla
		Särevere alevik
		Tori küla
		Türi-Alliku küla
	Änari	Änari küla
Türi linn	Türi linn	Türi linn
Väätsa	Lõõla	Lõõla küla
		Vissuvere küla
	Piiumetsa	Piiumetsa küla
		Roovere küla
	Reopalu	Reopalu küla
	Saueaugu	Saueaugu küla
	Väätsa	Aasuvälja küla
		Röa küla
		Väljataguse küla
		Väätsa alevik
		Ülejõe küla

Lisa 1.1. Lapsed vanuses 0-18 kantides 1.01.2020

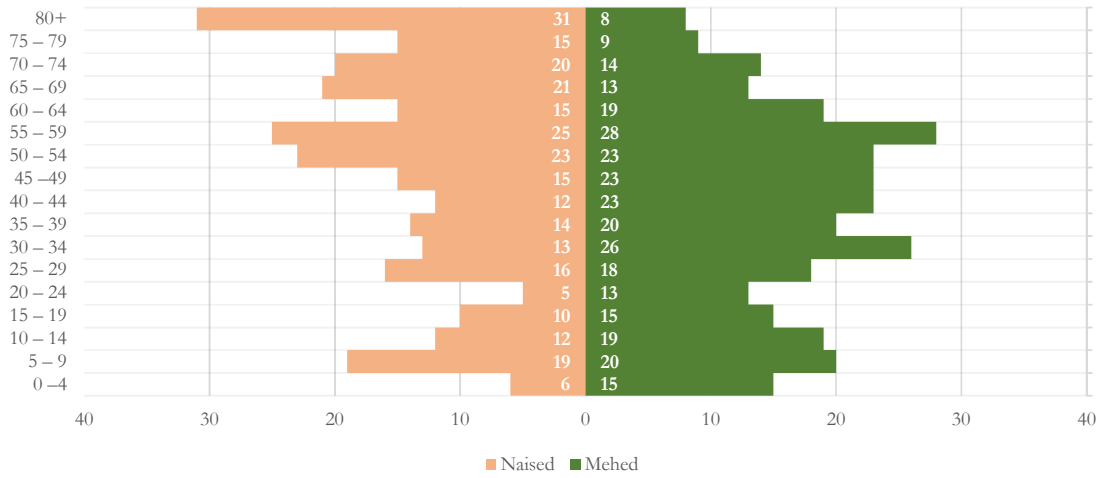
Piirkond	Kant	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Kokku
Käru	Kullimaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	**1**
	Kädva	3	1	0	1	0	2	0	1	2	2	1	0	0	0	1	0	1	0	1	**16**
	Käru	4	2	5	2	3	8	6	4	9	5	9	4	6	7	3	5	8	2	5	**97**
Oisu-Kabala	Kabala	8	1	2	2	6	6	5	2	3	6	0	3	2	4	3	4	6	4	4	**71**
	Oisu	5	7	5	3	4	7	1	8	8	7	6	5	5	7	8	3	8	7	3	**107**
	Ollepa	4	4	3	6	1	5	2	1	3	5	5	1	2	1	3	3	2	3	4	**58**
	Taikse	2	2	3	6	5	4	6	3	3	0	3	7	4	1	4	3	6	1	3	**66**
Türi tagamaa	Kirna	4	3	1	2	3	4	3	2	4	1	6	4	3	1	3	7	1	2	6	**60**
	Kolu	0	0	4	7	1	5	1	4	0	2	2	1	0	2	2	2	1	1	5	**40**
	Laupa	2	2	1	1	4	6	2	2	3	3	4	6	5	3	3	2	2	5	3	**59**
	Türi	9	13	20	10	12	12	15	20	16	17	16	10	17	12	15	13	14	6	17	**264**
	Änari	4	0	2	1	0	1	0	0	1	2	0	0	1	0	1	2	1	0	1	**17**
Türi linn	Türi linn	43	46	41	39	32	44	31	39	40	48	39	48	43	40	61	44	59	45	46	**828**
Väätsa	Lõõla	1	1	0	1	0	0	0	1	0	4	0	1	1	2	1	1	1	1	3	**19**
	Piiumetsa	1	1	1	0	0	0	1	1	1	1	2	1	0	1	0	1	0	0	1	**13**
	Reopalu	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	**5**
	Saueaugu	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	**4**
	Väätsa	13	14	13	12	7	8	11	14	15	13	18	14	11	9	7	15	6	4	12	**216**

Lisa 1.2. Sünnid kantides 2014-2019

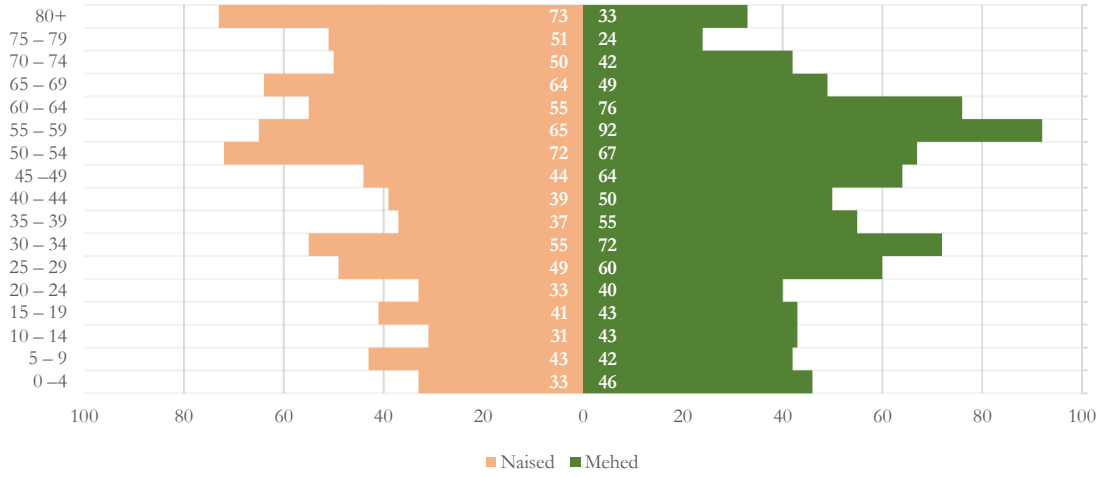
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Kokku
Käru	**8**	**3**	**7**	**6**	**3**	**6**	**33**
Kullimaa			1	1	1		3
Kädva	2		2			3	7
Käru	6	3	4	5	2	3	23
Oisu-Kabala	**18**	**13**	**18**	**12**	**13**	**19**	**93**
Kabala	5	6	8	2	2	9	32
Oisu	3	2	3	4	5	4	21
Ollepa	6	3	3	2	4	4	22
Taikse	4	2	4	4	2	2	18
Türi tagamaa	**26**	**16**	**17**	**25**	**20**	**19**	**123**
Kirna	2	1	2	4	2	4	15
Kolu	3	2	3	4	1		13
Laupa	3	3	3	2	3	1	15
Türi	16	10	9	14	13	11	73
Änari	2			1	1	3	7
Türi linn	**47**	**39**	**42**	**37**	**41**	**41**	**247**
Väätsa	**9**	**7**	**17**	**17**	**24**	**14**	**88**
Lõõla			2	1	1	1	5
Piiumetsa	1			1		1	3
Reopalu	2			2			4
Saueaugu					3		3
Väätsa	6	7	15	13	20	12	73
Kokku	**108**	**78**	**101**	**97**	**101**	**99**	**584**

Lisa 2. Rahvastiku vanusstruktuur piirkondades 1.01.2020

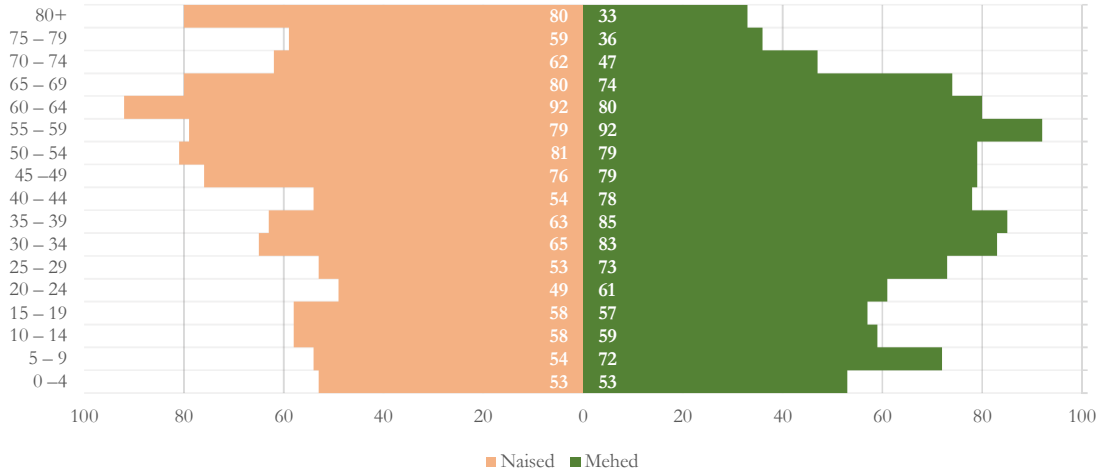
Käru

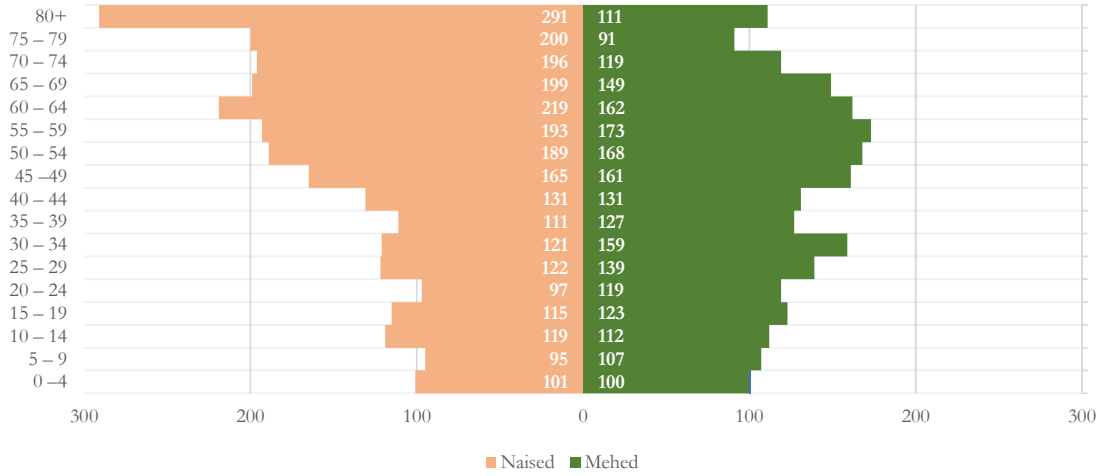
Oisu-Kabala

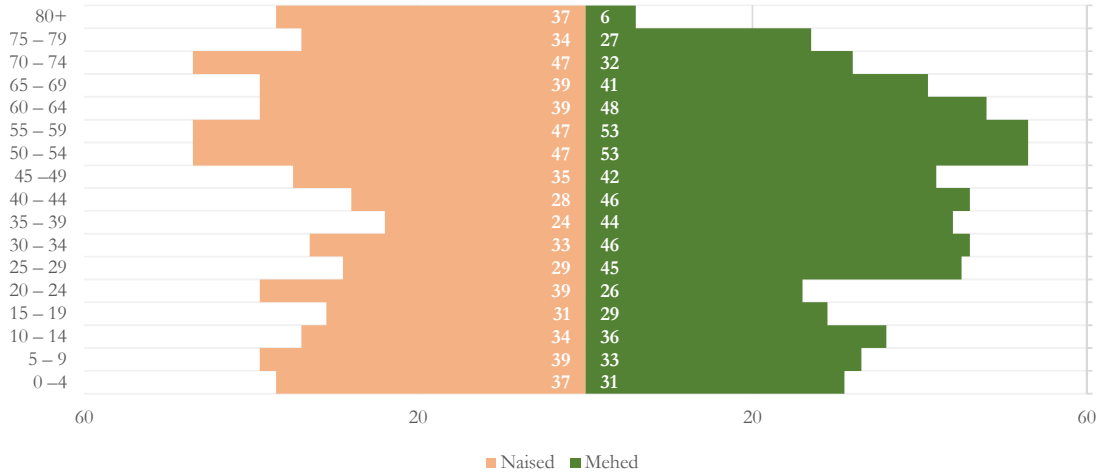
Türi tagamaa

Türi linn

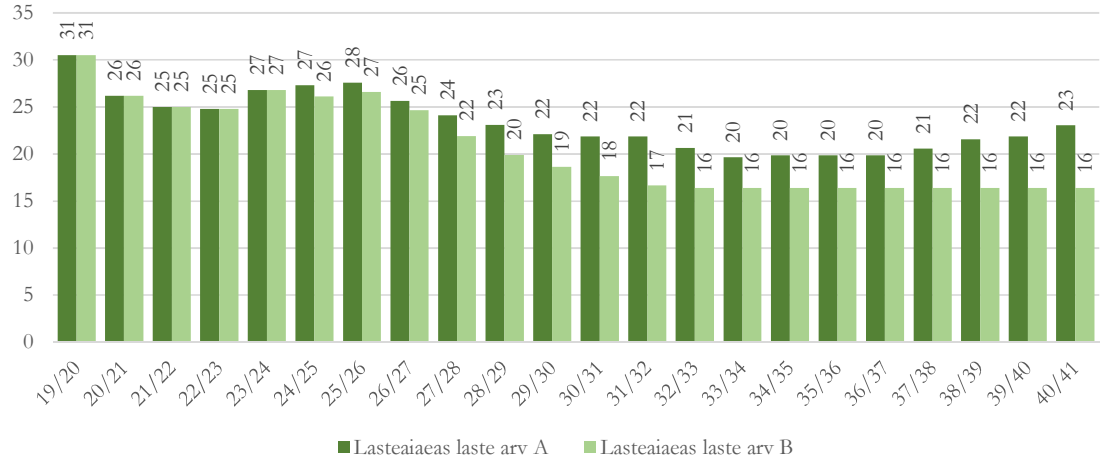

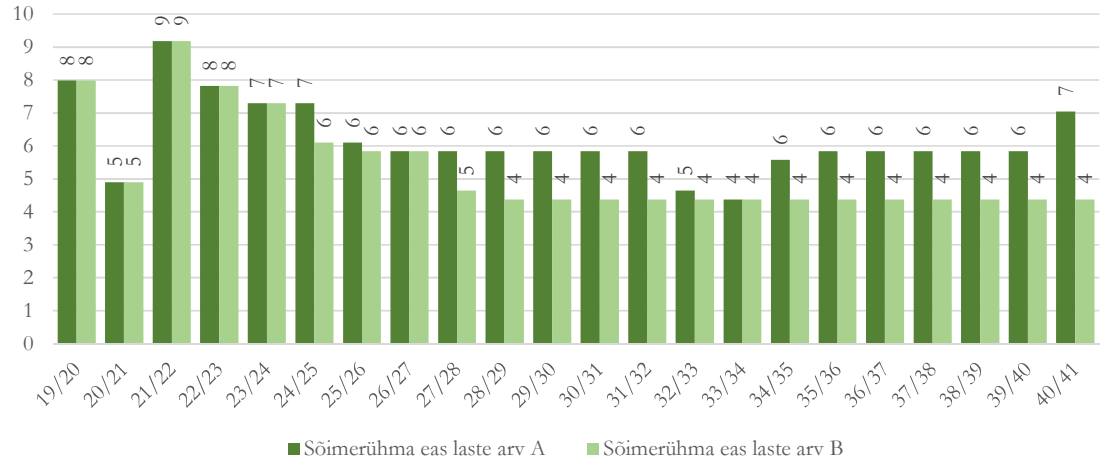
Väätsa

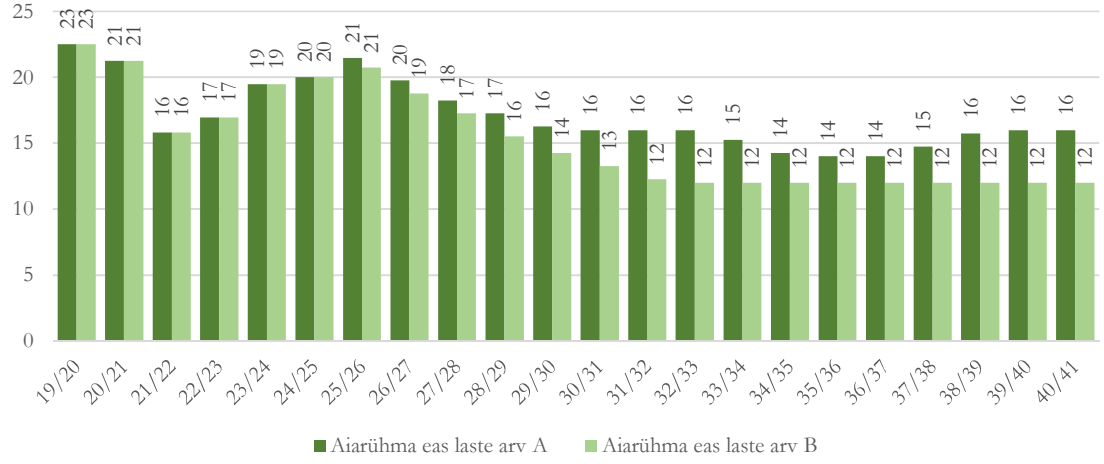

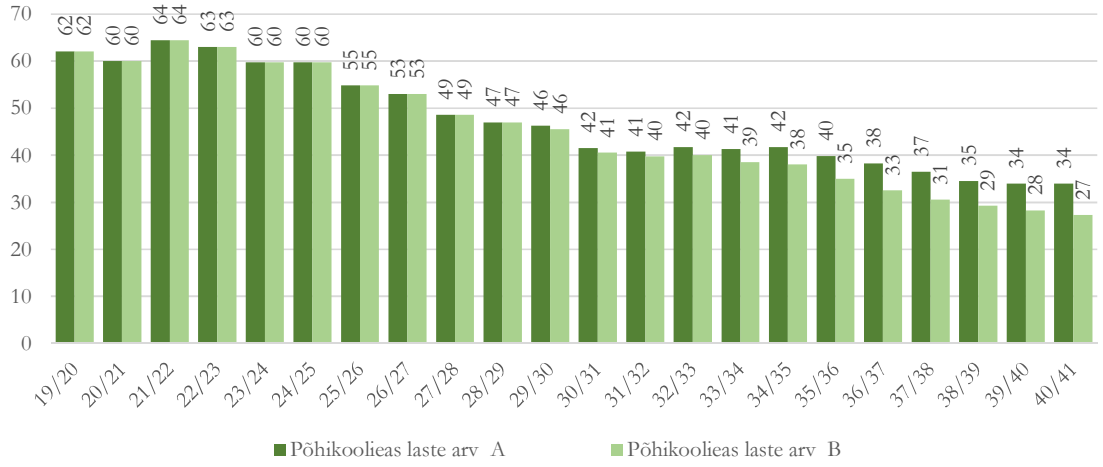
Lisa 3. Rahvastikuprognoos piirkondades

Lisa 3.1. Käru piirkond

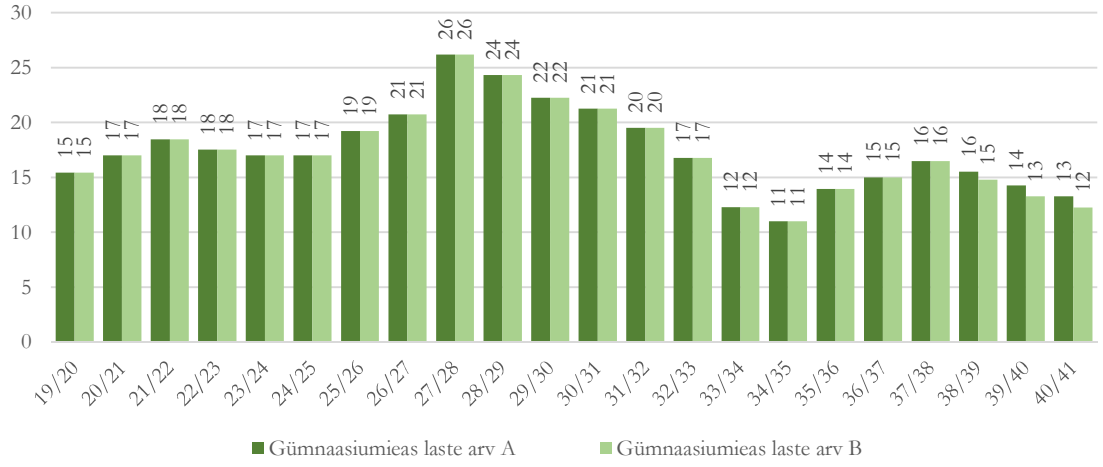

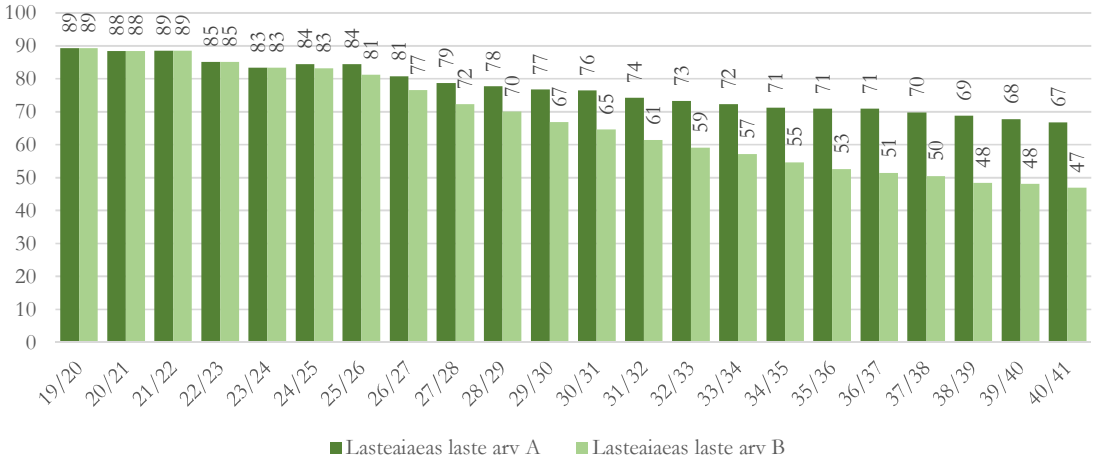

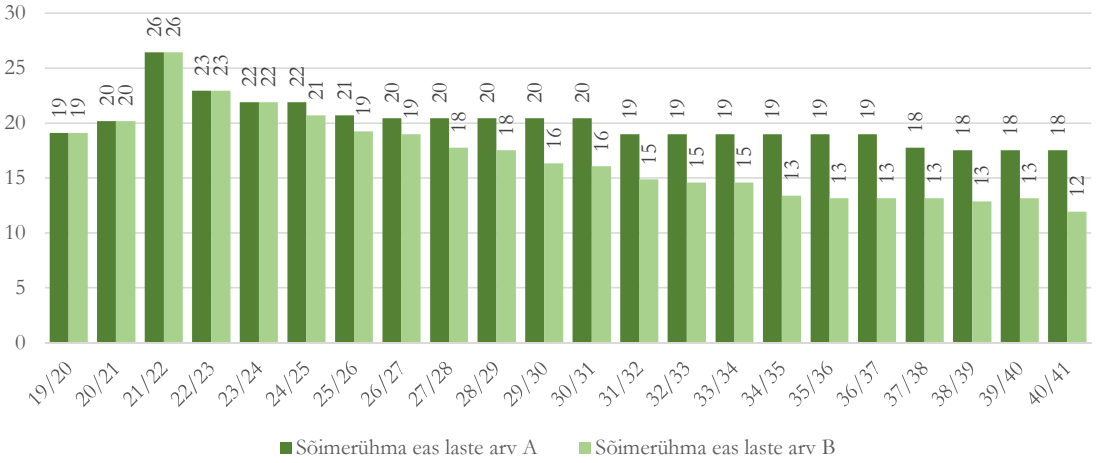

Põhikoolieas laste arv A
Põhikoolieas laste arv B

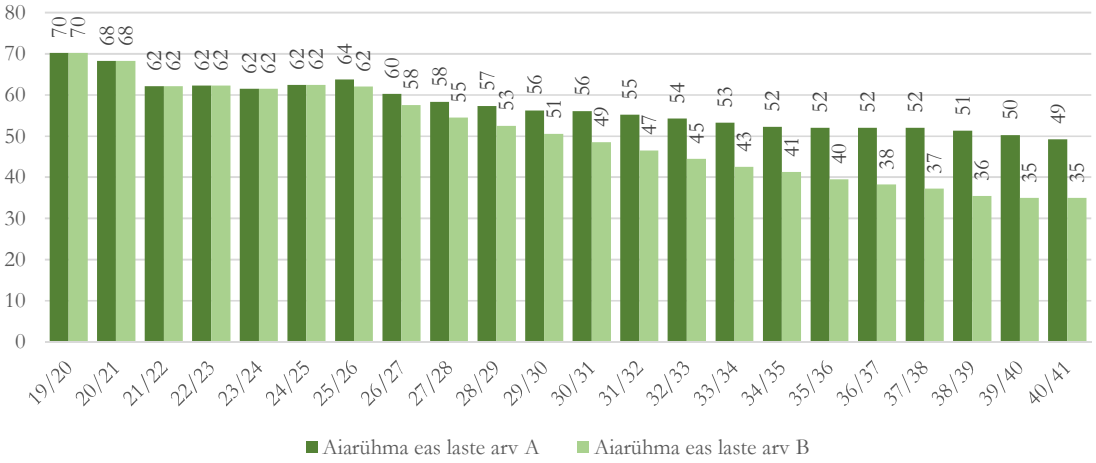

I aste B
II aste B
III aste B

Gümnaasiumieas laste arv A
Gümnaasiumieas laste arv B

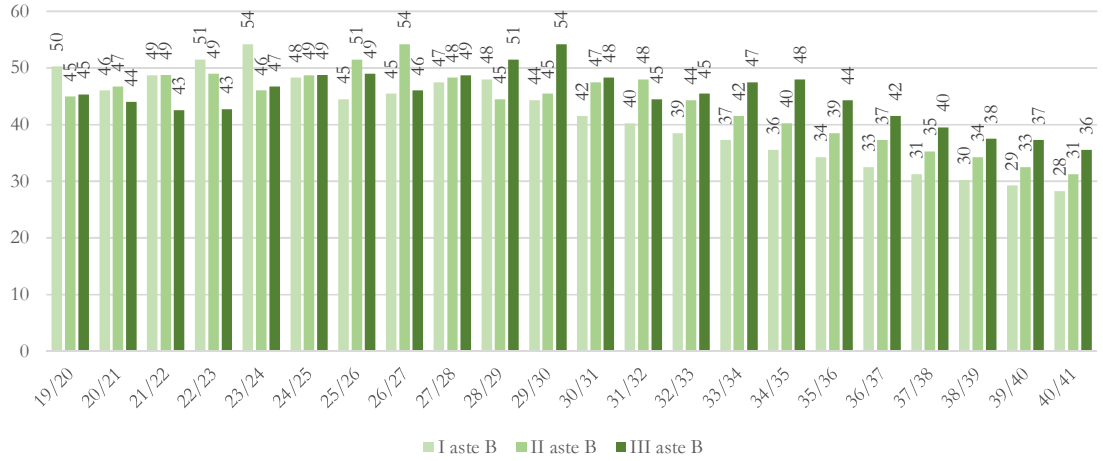
Lisa 3.2. Oisu-Kabala piirkond

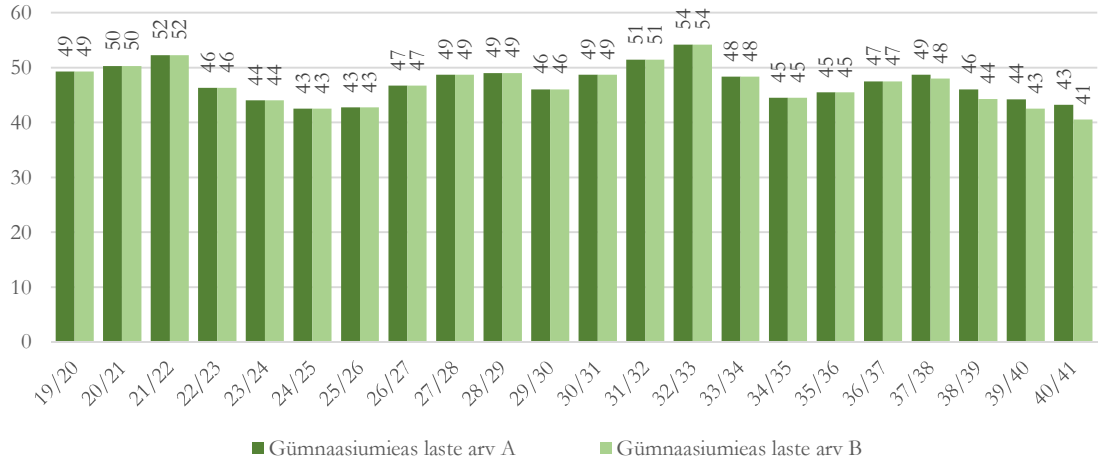

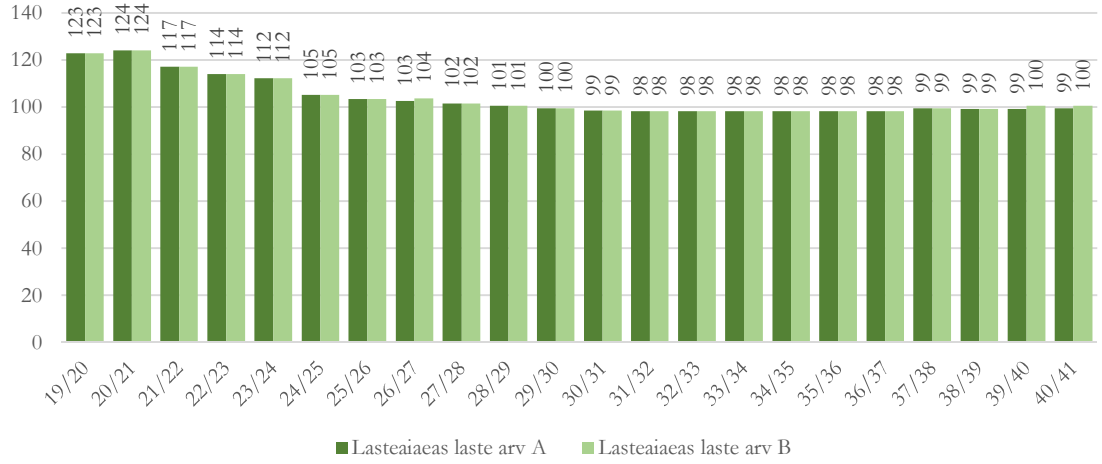

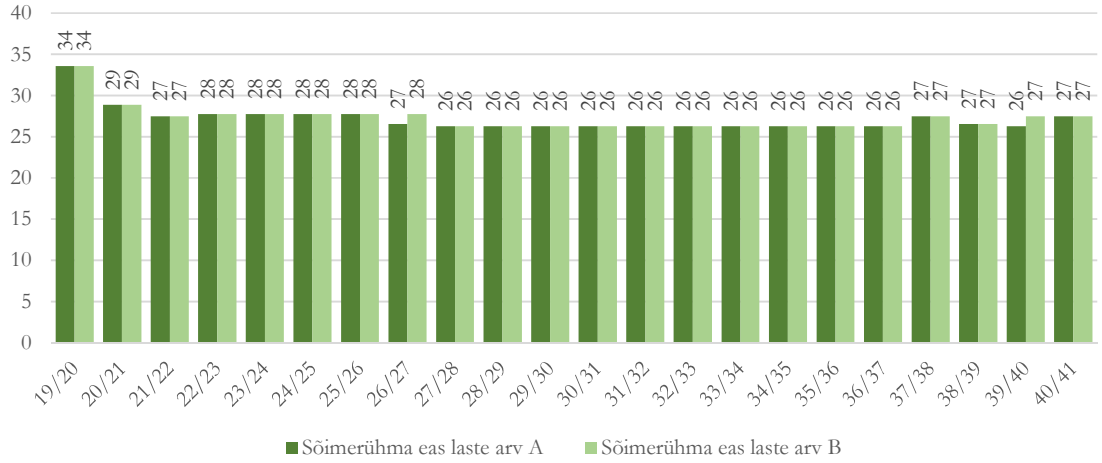

Põhikoolieas laste arv A
Põhikoolieas laste arv B

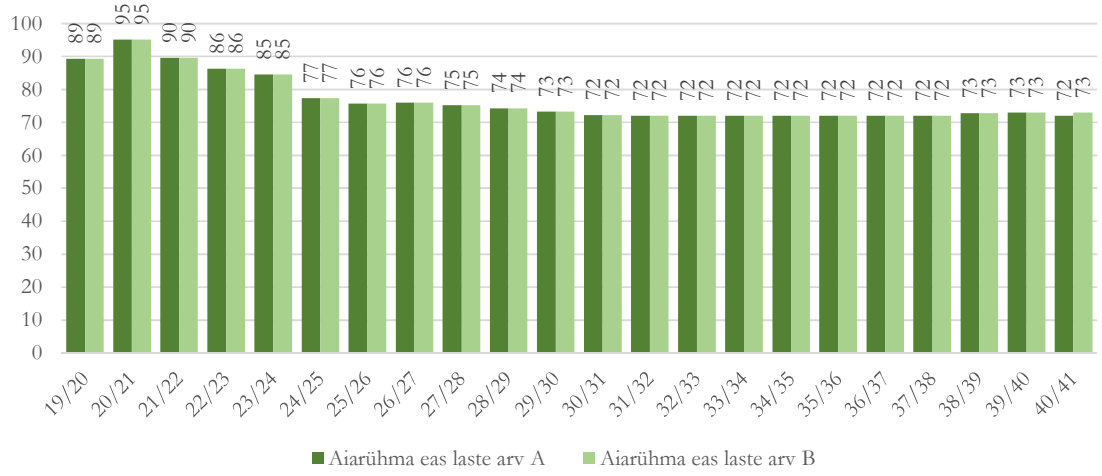

I aste B
II aste B
III aste B

Gümnaasiumieas laste arv A
Gümnaasiumieas laste arv B

Lisa 3.3. Türi tagamaa

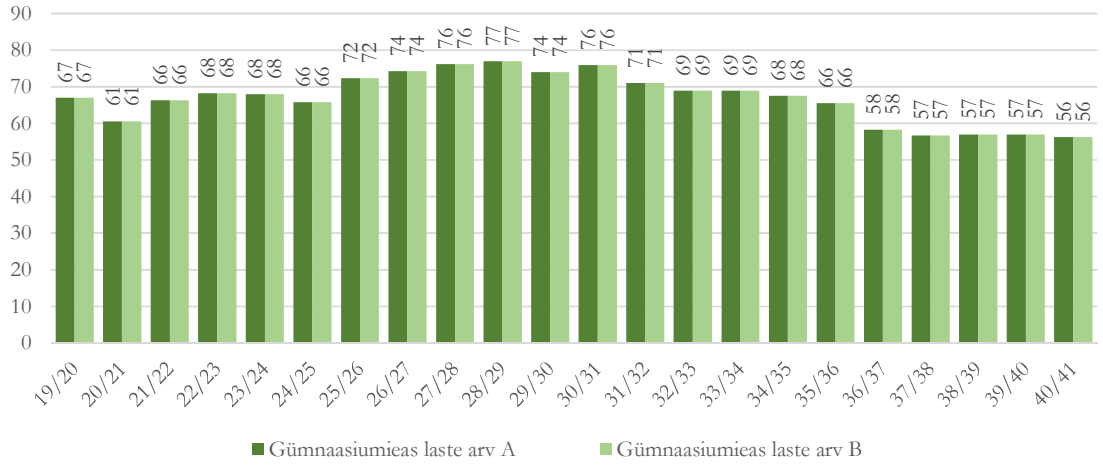

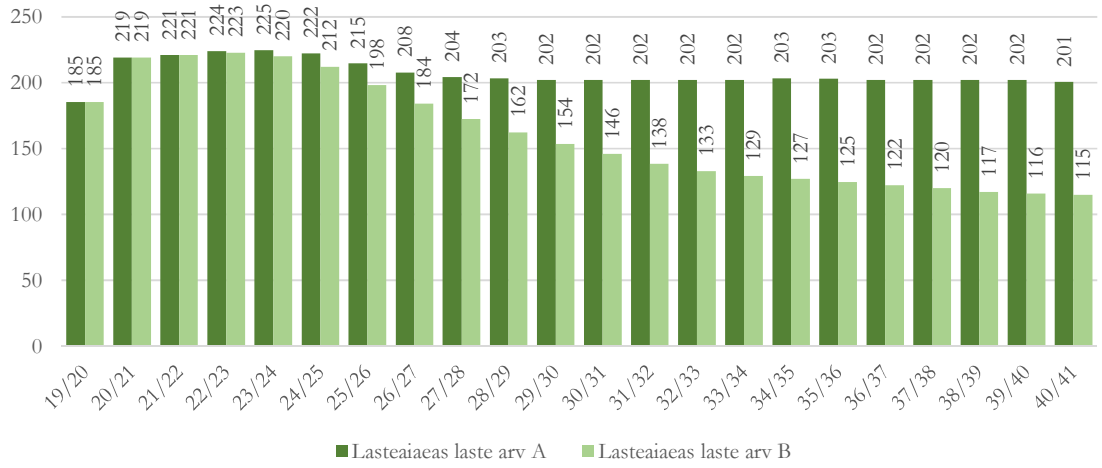

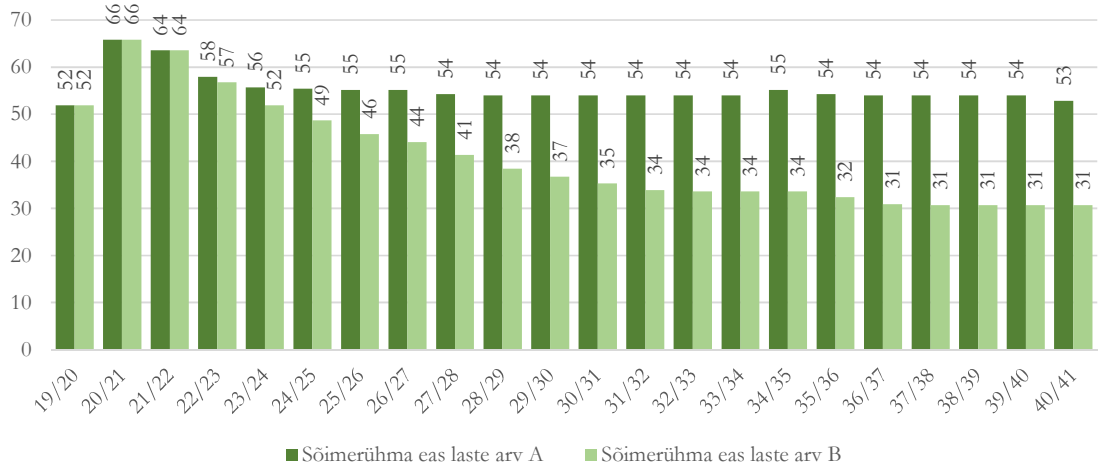

250
200
150
100
50
0
206 206
216 216
218 218
220 220
217 217
221 221
216 216
209 209
203 203
195 195
192 192
184 184
181 181
178 178
170 170
167 167
166 166
165 165
164 164
163 163
162 162
162 162
19/20
20/21
21/22
22/23
23/24
24/25
25/26
26/27
27/28
28/29
29/30
30/31
31/32
32/33
33/34
34/35
35/36
36/37
37/38
38/39
39/40
40/41
Põhikoolieas laste arv A
Põhikoolieas laste arv B

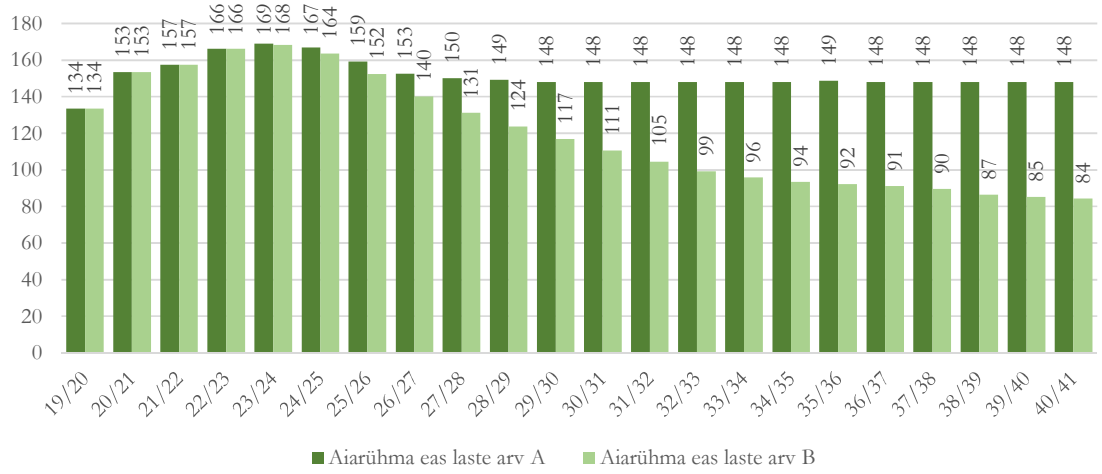

90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
19/20
20/21
21/22
22/23
23/24
24/25
25/26
26/27
27/28
28/29
29/30
30/31
31/32
32/33
33/34
34/35
35/36
36/37
37/38
38/39
39/40
40/41
I aste B
II aste B
III aste B

90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
67 67
61 61
66 66
68 68
68 68
66 66
72 72
74 74
76 76
77 77
74 74
76 76
71 71
69 69
69 69
68 68
66 66
58 58
57 57
57 57
57 57
56 56
19/20
20/21
21/22
22/23
23/24
24/25
25/26
26/27
27/28
28/29
29/30
30/31
31/32
32/33
33/34
34/35
35/36
36/37
37/38
38/39
39/40
40/41
Gümnaasiumieas laste arv A
Gümnaasiumieas laste arv B

Lisa 3.4. Türi linn

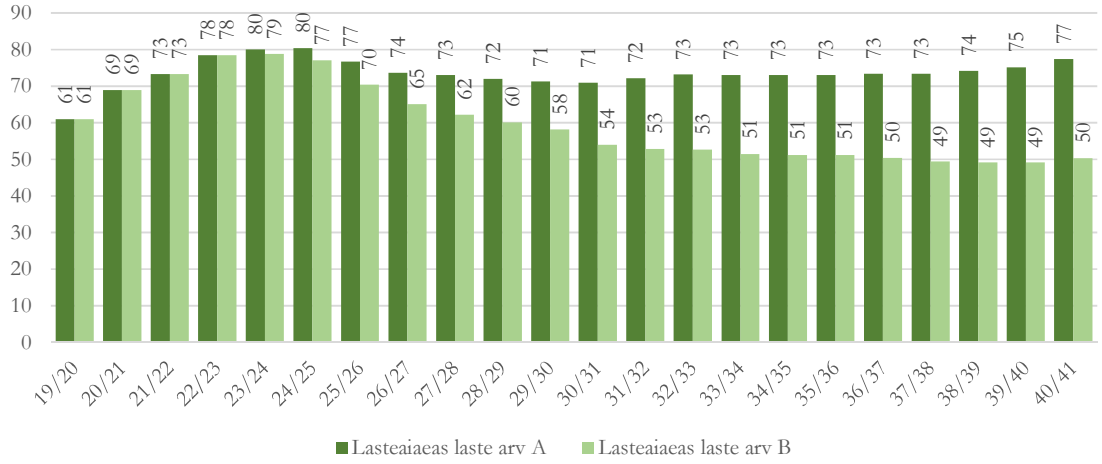

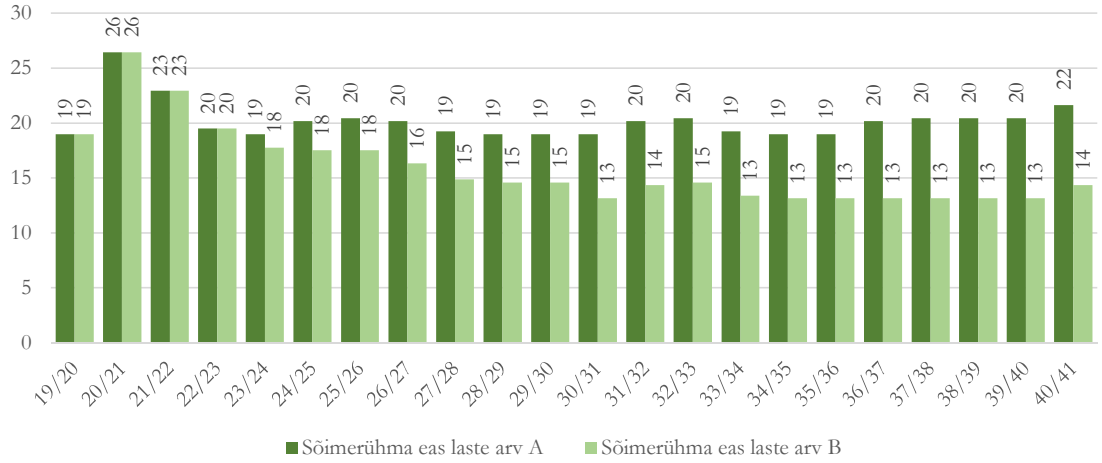

Põhikoolieas laste arv A
Põhikoolieas laste arv B

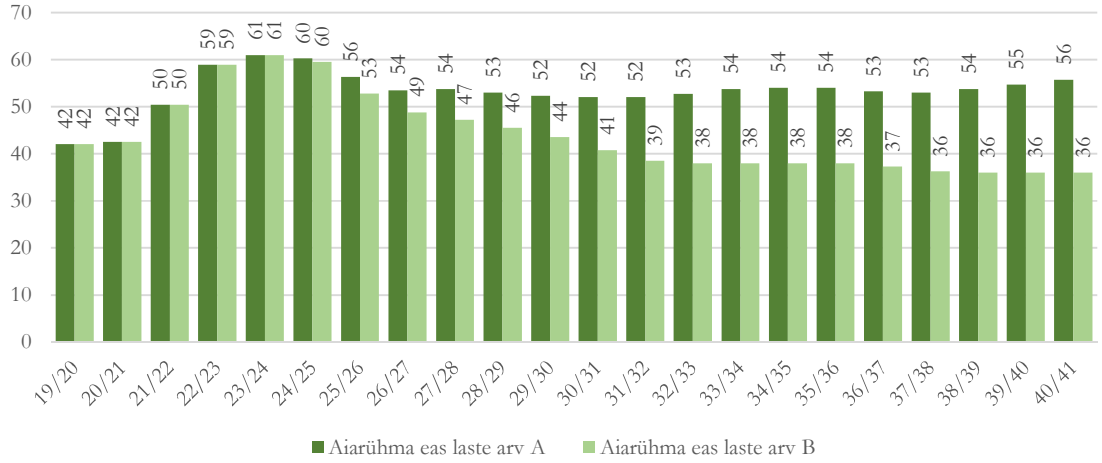

I aste B
II aste B
III aste B

Gümnaasiumieas laste arv A
Gümnaasiumieas laste arv B

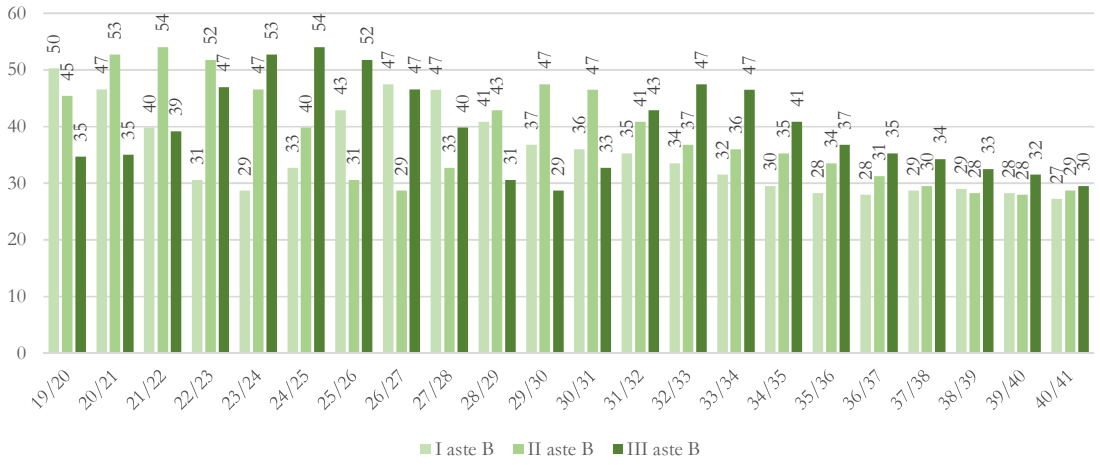
Lisa 3.5. Väätsa piirkond

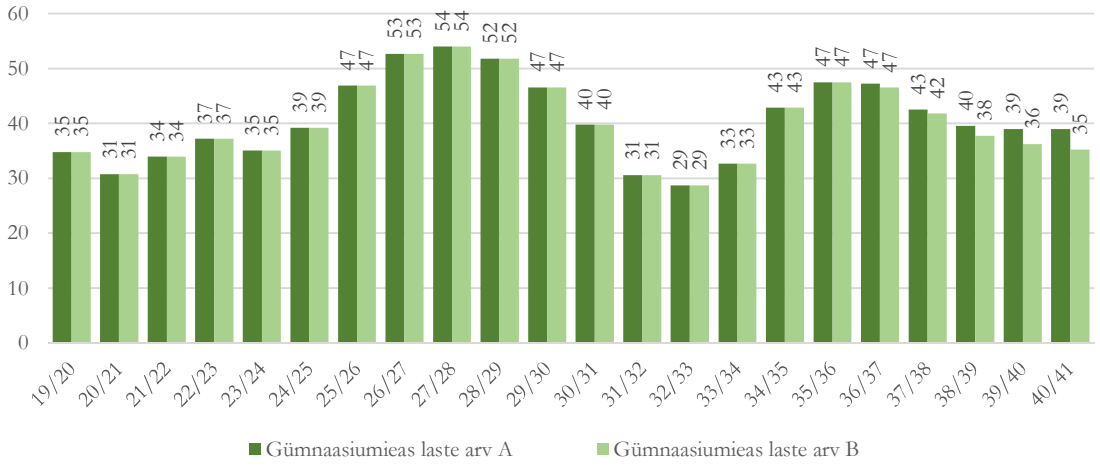

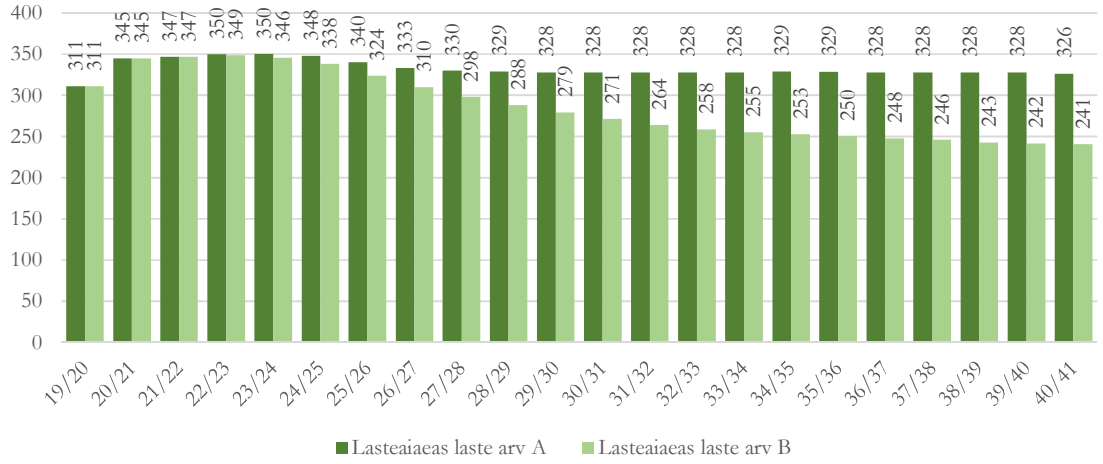

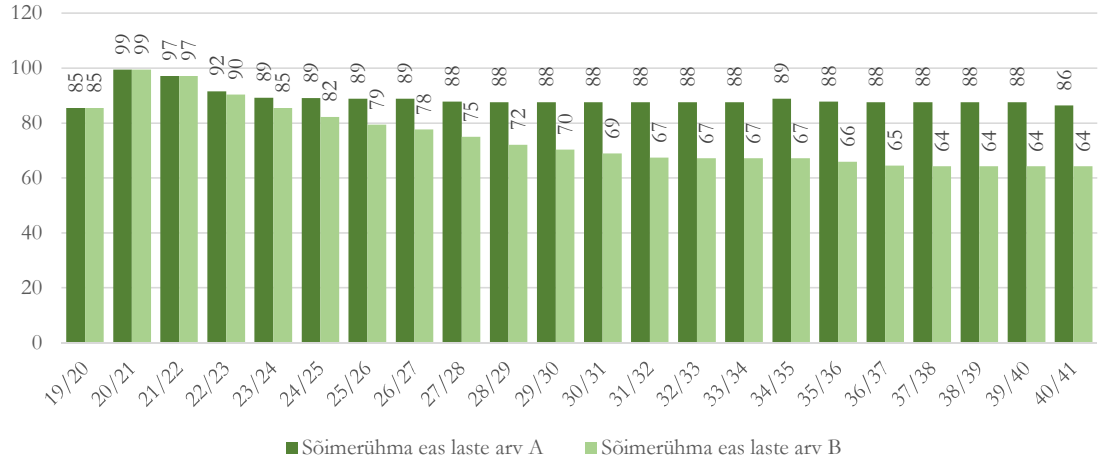

Põhikoolieas laste arv A
Põhikoolieas laste arv B

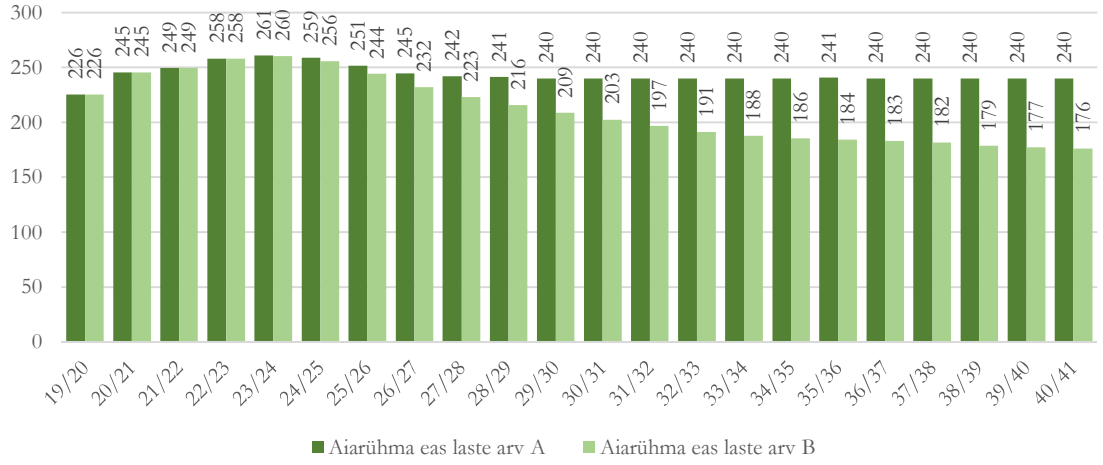

I aste B
II aste B
III aste B

Gümnaasiumieas laste arv A
Gümnaasiumieas laste arv B

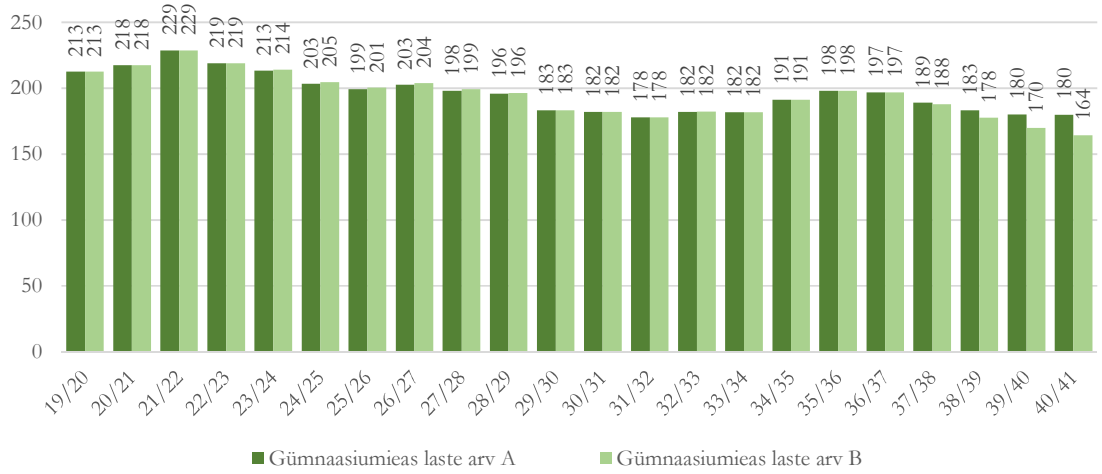
Lisa 3.6. Türi linn ja tagamaa

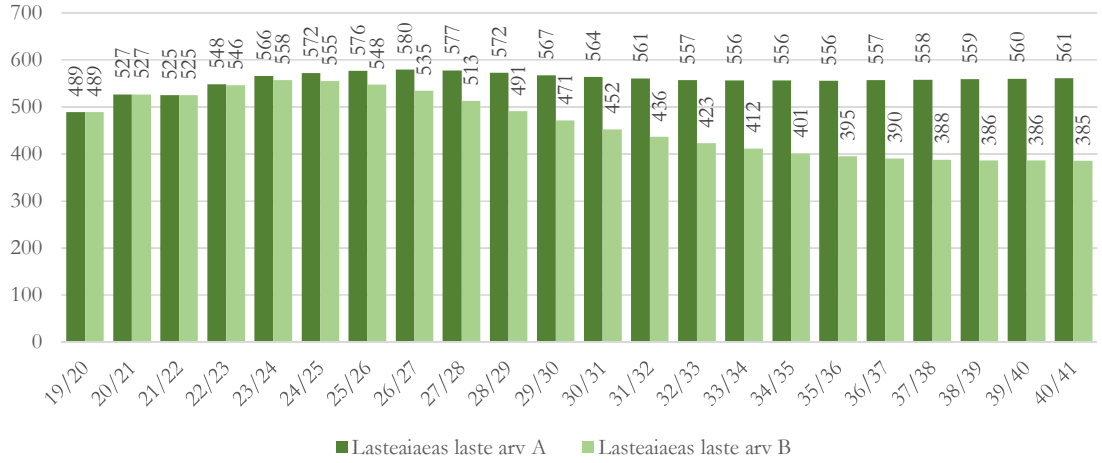

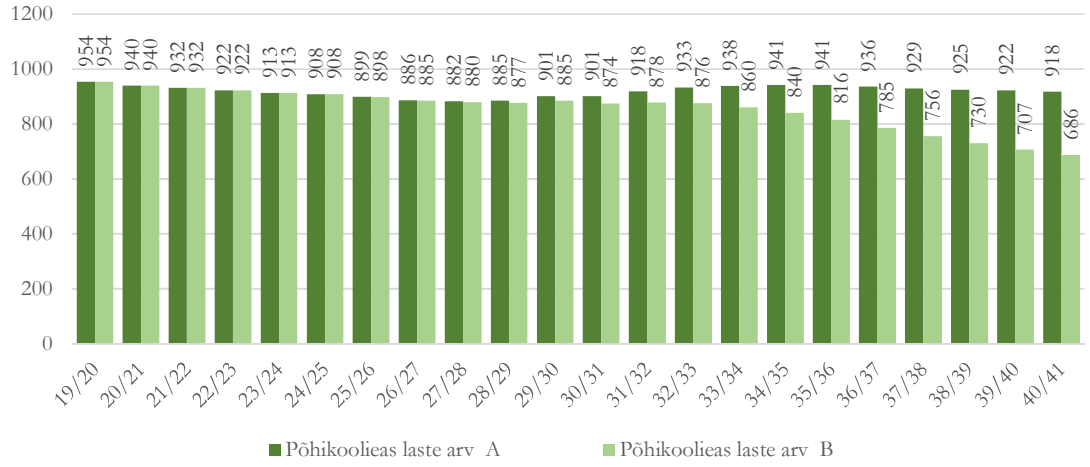

700
600
500
400
300
200
100
0
622 622
599 599
583 583
573 573
568 568
562 562
565 565
563 563
561 561
559 557
563 557
560 548
562 544
562 534
558 520
550 500
544 481
541 466
540 453
539 443
539 433
539 425
19/20
20/21
21/22
22/23
23/24
24/25
25/26
26/27
27/28
28/29
29/30
30/31
31/32
32/33
33/34
34/35
35/36
36/37
37/38
38/39
39/40
40/41
Põhikoolieas laste arv A
Põhikoolieas laste arv B

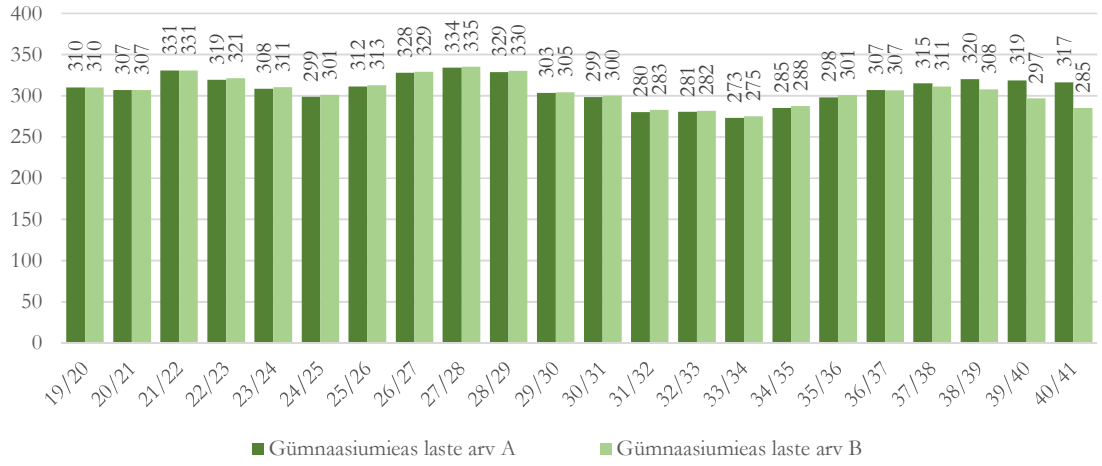

250
200
150
100
50
0
213 213
218 218
229 229
219 219
213 214
203 205
199 201
203 204
198 199
196 196
183 183
182 182
178 178
182 182
182 182
191 191
198 198
197 197
189 188
183 178
180 170
180 164
19/20
20/21
21/22
22/23
23/24
24/25
25/26
26/27
27/28
28/29
29/30
30/31
31/32
32/33
33/34
34/35
35/36
36/37
37/38
38/39
39/40
40/41
Gümnaasiumieas laste arv A
Gümnaasiumieas laste arv B

Lisa 4. Rahvastikuprognoosi taastestsenaarium – Türi vald

A – sündimuskordaja 2,1, väljarännet ei toimu / B-sündimuskordaja 2,1 väljarändega

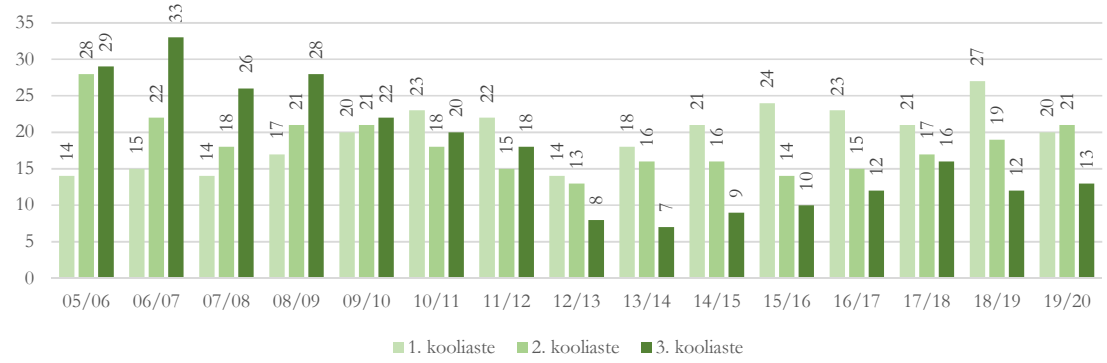

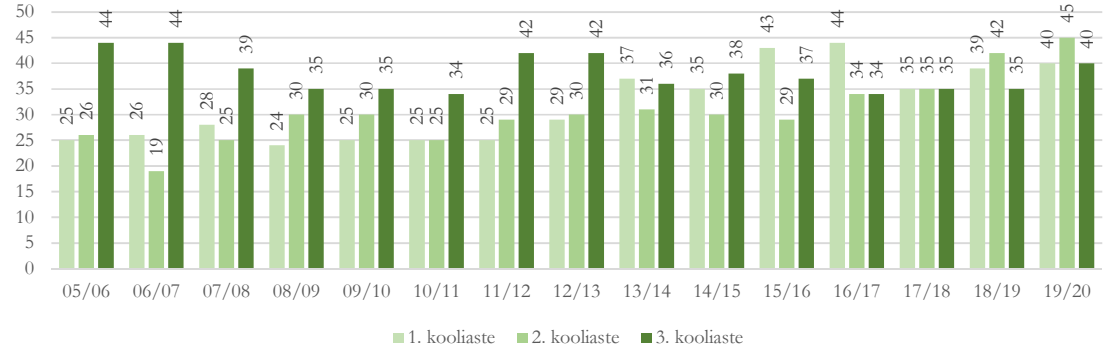

Lisa 5. Õpilaste arv koolides õppeaastatel 2005/2006 kuni 2019/2020

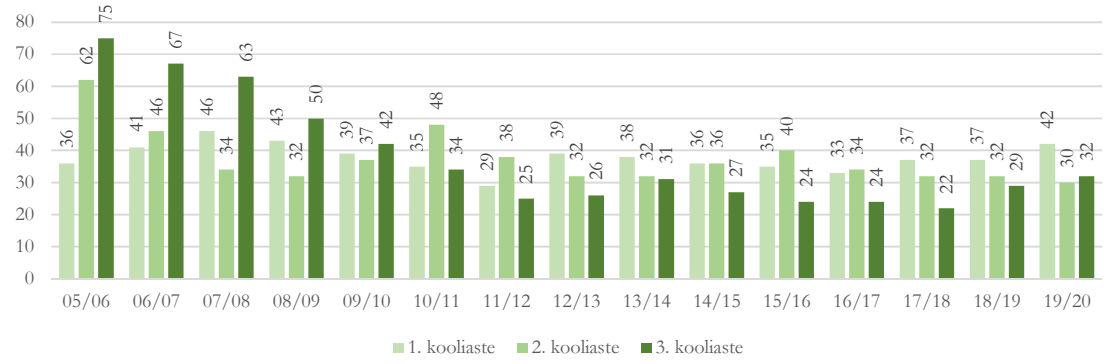
Käru Põhikool

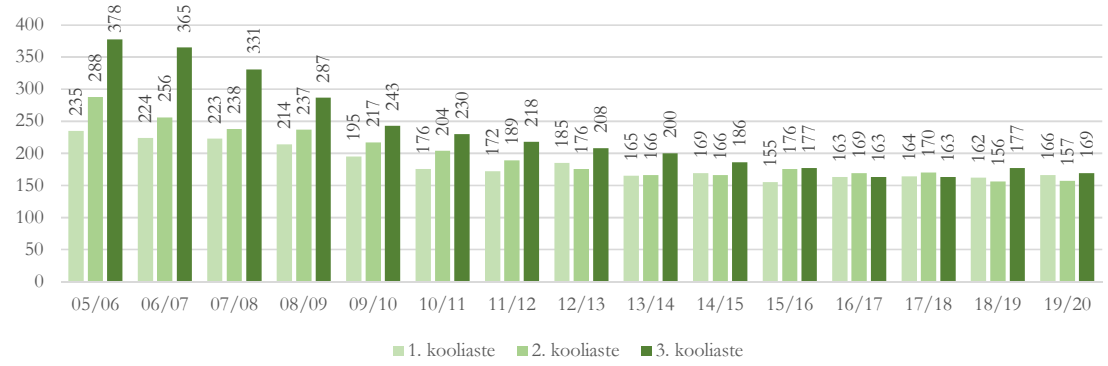
Laupa Põhikool

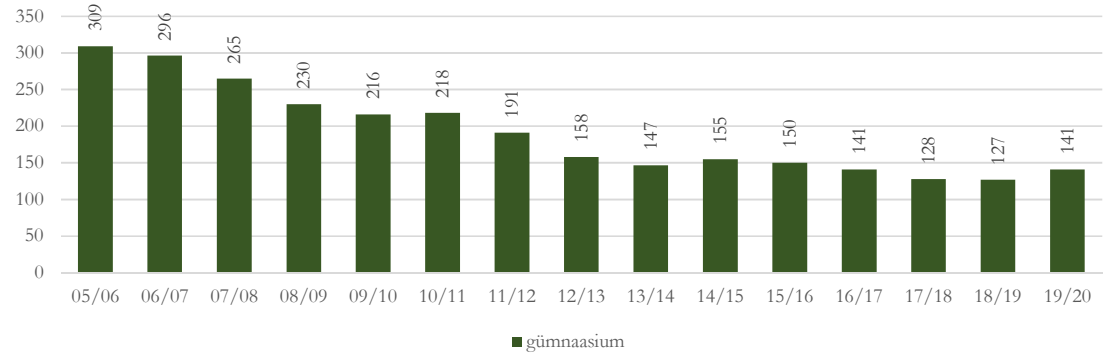
Retla-Kabala Kool

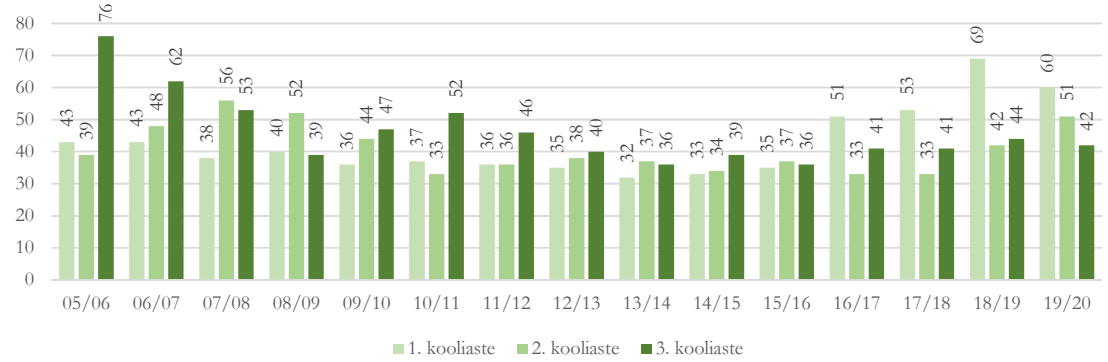
Türi Põhikool

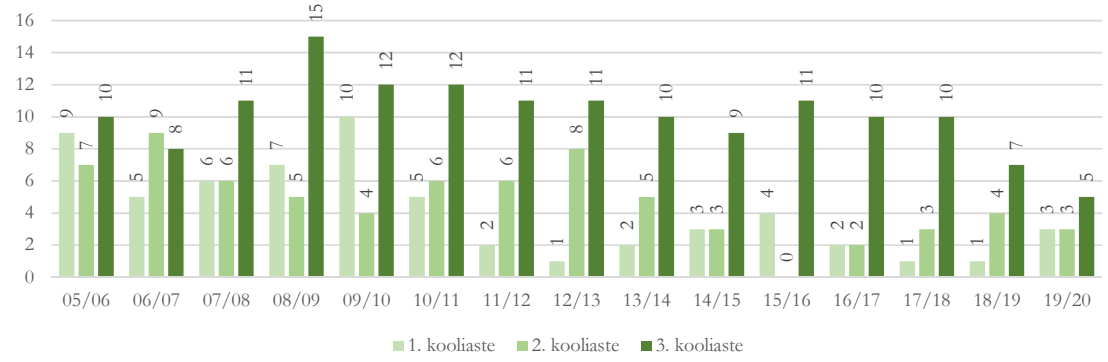
Türi Ühisgümnaasium

Väätsa Põhikool

Türi Kevade Kool

Lisa 6. Õpilased põhikoolides elukohapiirkondade ja klasside lõikes õ/a 2019/2020

Käru Põhikool	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**
Käru	4	10	4	11	2	8	3		7
Türi tagamaa								1	
Mujalt			2					1	1
Kokku	**4**	**10**	**6**	**11**	**2**	**8**	**3**	**2**	**8**

Laupa Põhikool	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**
Käru							1		
Oisu-Kabala	1	1		2	1	2	2	1	
Türi tagamaa	11	8	6	8	9	10	6	3	10
Türi linn	3	4	6	4	3	3	4	5	6
Mujalt				1	1	1	1		1
Kokku	**15**	**13**	**12**	**15**	**14**	**16**	**14**	**9**	**17**

Retla-Kabala Kool	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**
Oisu-Kabala	9	12	15	7	9	9	9	7	7
Türi tagamaa			1				1	1	
Türi linn		1					1	1	2
Väätsa			1	1	1				
Mujalt			3	1	2		1	1	1
Kokku	**9**	**13**	**20**	**9**	**12**	**9**	**12**	**10**	**10**

Türi Põhikool	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**
Käru							2	1	
Oisu-Kabala	4	4	1	2	3	4	4	4	3
Türi tagamaa	16	16	13	15	10	9	10	13	7
Türi linn	38	32	36	34	39	37	34	45	41
Väätsa			1						1
Mujalt		3	2	2	2		1	2	1
Kokku	**58**	**55**	**53**	**53**	**54**	**50**	**51**	**65**	**53**

Väätsa Põhikool	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**
Türi tagamaa	1	1	2	2		1		2	1
Türi linn	1			1			1		
Väätsa	11	20	11	15	10	12	6	7	13
Mujalt	2	5	6	2	6	2	4	4	4
Kokku	**15**	**26**	**19**	**20**	**16**	**15**	**11**	**13**	**18**

Kevade Kool	**1.**	**2.**	**5.**	**6.**	**7.**	**9.**	**Muu**
Käru		1					
Oisu-Kabala					1		
Türi tagamaa							1
Türi linn					1		1
Mujalt	1	1	1		1	1	1
Kokku	**2**	**1**	**1**	**2**	**1**	**1**	3